

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Dynamická soutěžní vyrovnanost v evropských fotbalových ligách
Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Jan Šíma, Ph.D.

Vypracoval:
Bc. David Vichr

Praha, duben 2018

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne

Podpis.....

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení: Fakulta / katedra: Datum vypůjčení: Podpis:

Rád bych poděkoval PhDr. Janu Šímovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za pomoc v oblasti odborné literatury a za cenné rady během konzultací.

Abstrakt

Název:

Dynamická soutěžní vyrovnanost v evropských fotbalových ligách.

Cíle:

Hlavním cílem této diplomové práce je měření dynamické soutěžní vyrovnanosti deseti evropských fotbalových lig. Konkrétně se bude jednat o anglickou, německou, nizozemskou, řeckou, rumunskou, českou, dánskou, polskou, kyperskou a bulharskou ligu a jejich srovnání.

Metody:

Dynamická soutěžní vyrovnanost vyjádřena pomocí Lorenzovy křivky počtu ligových vítězů za zkoumané období.

Výsledky:

Výsledky ukazují porovnání dynamické soutěžní vyrovnanosti v nejvyšších evropských ligách. Dále vyvrátí nebo potvrdí předpoklad, že soutěže se stejným herním systémem a podobnou tržní hodnotou mají obdobný průběh Lorenzovy křivky.

Klíčová slova:

Fotbal, soutěž, dynamická vyrovnanost, Lorenzova křivka, tržní hodnota ligy, soutěžní formát

Abstract

Title:

Dynamic competitive balance in European football leagues

Objectives

The quality of objective of this master thesis is the analysis of dynamic competitive balance of ten European football leagues. Namely the English league, the German league, the Dutch league, the Greek league, the Romanian league, the Czech league, the Danish league, the Polish league, the Cyprian league, the and the Bulgarian league and their comparison.

Methods:

Dynamic competitive balance showed by the Lorenz curve of the number of league champions during the period under review.

Results:

The results show comparison of dynamic competitive balance in top European leagues. Further refute or confirm the established assumption of same trend in the designated groups divided by market value and competitive format.

Key words:

Football, competition, dynamic balance, Lorenz curve, league market value, competitive format

Seznam použitých zkratk

AFC - Asian Football Confederation

CAF - Confederation of African Football

CFCB - Club Financial Control Body

CONCACAF - Confederation of North, Central American and Caribbean Association Football

CONMEBOL - Confederación Sudamericana de Fútbol

FFP - Financial Fair Play

FIFA - Fédération Internationale de Football Association

MOV - Mezinárodní olympijský výbor

MRP - Marginal revenue product

MWR - Marginal win revenue

OFC - Oceania Football Confederation

PIV - Player image value

PMEZ - Pohár mistrů evropských zemí

PWR - Player win contribution

UEFA - Union of European Football Associations

OBSAH

1 ÚVOD.....	10
2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	12
3 TEORETICKÁ ČÁST	13
3.1 Historie fotbalu.....	13
3.2 FIFA (Fédération Internationale de Football Association).....	15
3.3 UEFA (Union of European Football Associations)	16
3.3.1 11 hodnot (Eleven values).....	17
3.3.2 Finanční Fair play.....	20
3.3.3 Klubové soutěže	23
3.3.3.1 Liga mistrů UEFA (UEFA Champions League)	23
3.3.3.2 Evropská liga UEFA (UEFA Europa League)	25
3.3.3.3 Sezóna 2017/2018 v LM a EL a české týmy	27
3.3.4 Herní formáty evropských lig.....	28
3.4 Pracovní trh hráčů	30
3.4.1 Hodnota a oceňování hráčů	32
3.4.1.1 Metody oceňování hráčů.....	33
3.5 Soutěžní vyrovnanost.....	36
3.5.1 Typy soutěžní vyrovnanosti	38
3.5.1.1 Statická vyrovnanost.....	38
3.5.1.2 Dynamická vyrovnanost	39
3.5.1.3 Kombinace statické a dynamické vyrovnanosti.....	40
3.5.2 Lorenzova křivka.....	41
4 METODOLOGICKÁ ČÁST	44
4.1 Metodologický princip.....	44
4.2 Předmět výzkumu.....	44
4.3 Měřicí techniky a metody měření	45
4.3.1 Dynamická vyrovnanost.....	45
4.3.1.1 Lorenzova křivka	45
4.4 Zdroje dat	47
5 ANALYTICKÁ ČÁST	48
5.1 Vybrané evropské soutěže.....	48

5.2 1. anglická fotbalová liga (Premier League)	48
5.3 1. německá fotbalová liga (Bundesliga)	53
5.4 1. nizozemská fotbalová liga (Eredivisie)	56
5.5 1. řecká fotbalová liga (Superleague Greece)	59
5.6 1. rumunská fotbalová liga (Liga 1 Betano).....	62
5.7 1. česká fotbalová liga (HET liga)	65
5.8 1. dánská fotbalová liga (Superligaen).....	69
5.9 1. polská fotbalová liga (1 Liga)	72
5.10 1. bulharská fotbalová liga (Parva liga)	75
5.11 1. kyperská fotbalová liga (A'katigória)	78
5.12 Srovnání jednotlivých soutěží	81
5.12.1 Soutěže s klasickým herním formátem.....	81
5.12.2 Soutěže s nadstavbovým herním formátem.....	83
5.12.3 Celkové srovnání soutěží.....	84
6 Diskuze	86
7 Závěr	89
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	91
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	95

1 ÚVOD

Fotbal je celosvětovým sportovním fenoménem, hraje se téměř ve všech zemích světa, za každého počasí, na všech úrovních, v jakémkoliv věku. Kromě klasického fotbalu existují i jeho odnože jako například futsal, plážový fotbal nebo v poslední době velmi oblíbený fotbal v chůzi. To vše, společně s minimální náročností na realizaci hry, přispívá k jeho oblíbenosti. Fotbal je bezpochyby nejoblíbenější kolektivní hrou i sportem. Pravidelně se sportovní události, ať už na klubové či mezinárodní scéně, stávají nejsledovanějšími akcemi. Dle statistik, sledovanost každého nového světového šampionátu vždy překonává čísla z toho minulého a společně s Olympijskými hrami, je právě Mistrovství světa ve fotbale nejsledovanější sportovní akcí vůbec. Stejná popularita se fotbal těší i v České republice, kde se může pochlubit nejširší členskou základnou, i přesto, že v posledních letech české týmy, případně reprezentace, nedosahují takových výsledků, jakých dosahovaly v letech minulých.

Stejně tak jako je tomu i u ostatních sportů, fotbal prošel v uplynulých desetiletích velmi výraznou proměnou, která se týká zejména profesionalizace na všech úrovních. Zatímco ještě v první polovině 20. století se hrál fotbal víceméně pouze pro zábavu a samotní hráči ho hráli ve svém volném čase, po 2. světové válce se začal fotbal dělit na amatérský, poloprofesionální a profesionální. Pro ty nejlepší se tak fotbal stal prací. Od tohoto okamžiku lze hovořit, na té nejvyšší úrovni, o fotbale jako o byznysu. V současnosti ty nejlepší kluby disponují každoročně s rozpočtem v řádech stovek milionů eur a samotní hráče se díky takovýmto podmínkám stávají jednou z nejbohatších skupin lidí na zemi. Tento ekonomický nárůst odvětví je, jak již bylo zmíněno, obrovskou popularitou fotbalu, kdy fanoušci svých týmů jsou ochotni zaplatit nemalé ceny za vstupenky a další přidružené věci, jako jsou dresy jejich oblíbených hráčů, suvenýry a podobně. Negativní stránkou ekonomického růstu fotbalu, je nevyrovnanost mezi jednotlivými zeměmi a týmy. Zcela logicky oblíbené týmy z oblíbených lig mají větší podporu od partnerů a jsou více sledovány širší veřejností, což jim dodatečně generuje příjmy z prodeje vysílacích práv či jiných dohod. Tyto týmy si tak mohou dovolit nakoupit ty nejlepší hráče a zvýšit tak hodnotu celého klubu. Pomyslně se tak rozevírají nůžky mezi jednotlivými týmy, což velmi úzce souvisí se sportovními úspěchy týmů. Fanoušci a diváci tak mohou očekávat, které týmy se umístí v popředí ligy, a které na

chvostu, nicméně pořád zde existuje ten nejdůležitější faktor, kvůli kterému diváci sledují zápasy na stadiónech nebo kdekoliv jinde, faktor nejistoty výsledku.

Nejistota výsledku je ten hlavní faktor, proč je fotbal, respektive sport obecně tak populární. Již mnohokrát se v historii stalo, že naprostý outsider porazil favorita zápasu, případně vyhrál celý turnaj nebo soutěž. Jako příklad lze uvést řecké fotbalisty na evropském šampionátu v roce 2004, když dle předpokladů neměl postoupit ani ze základní skupiny, a nakonec celý turnaj vyhrál nebo anglický klub Leicester City FC, který ve své druhé sezóně po postupu do nejvyšší soutěže dokázal vyhrát mistrovský titul, byť byl veřejností označován za kandidáta na sestup. Pokud by byl předem známý výsledek zápasu, a tedy i vítěz soutěže, fotbal by ztratil na své atraktivitě a zájem ze strany diváků a partnerů by byl diametrálně nižší. S faktorem nejistoty velmi úzce souvisí soutěžní vyrovnanost týmů.

Čím vyrovnanější je daná liga, tím větší je nejistota celkového pořadí týmů v soutěži, což vede ke zvýšení atraktivity soutěže. Jednotlivé národní fotbalové asociace by tak měly vytvářet takové podmínky v domácí soutěži, aby byl rozdíl mezi sportovními výsledky týmů minimální a soutěžní vyrovnanost by byla na maximální možné úrovni. V současné době lze zaznamenat ze strany asociací některá omezení právě pro zvýšení vyrovnanosti soutěže, nicméně tyto pokusy jsou stále ještě na začátku a jejich pozitivní dopad bude znatelný až po určitém čase, zdali vůbec. Mimo již zmíněný ekonomický rozdíl mezi týmy díky sponzorům, soutěžní vyrovnanosti nepřispívá ani systém odměn za účast týmů v mezinárodních klubových soutěžích, konkrétně v Evropě pořádaných fotbalovou asociací UEFA. Tyto odměny zpravidla ovlivňují ty ligové soutěže, kde jsou rozpočty týmů v porovnání s týmy z top pěti evropských lig několikanásobně nižší. Do této kategorie patří i česká nejvyšší soutěž, kdy pro týmy, které si vybojují start v předkolech evropských pohárů, je vždy sportovní cíl pro následující sezónu dostat se do hlavní části soutěže, neboť přidělená odměna tvoří velmi významnou část celkového rozpočtu na danou sezónu.

2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je měření soutěžní vyrovnanosti deseti evropských fotbalových lig. Konkrétně se bude jednat o anglickou, německou, nizozemskou, řeckou, rumunskou, českou, dánskou, polskou, kyperskou a bulharskou ligu. Zmíněné ligové soutěže budou sledovány v časovém horizontu 24 let, počínaje sezónou 1993/1994. Následně budou soutěže srovnány v rámci svých skupin, do kterých byly rozděleny podle herního formátu a bude provedena diskuze.

Mezi dílčí úkoly patří:

- prostudování odborné literatury týkající se soutěžní vyrovnanosti
- sběr dat nezbytných pro analýzu soutěží
- analýza deseti vybraných evropských lig a jejich srovnání v rámci skupin
- diskuze

Před samotným měřením byla stanoven předpoklad, že ligové soutěže ze stejných skupin dle obdobného herního formátu a podobné tržní hodnoty mají ve zkoumaném období velmi podobný trend Lorenzovy křivky.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Historie fotbalu

První zmínky o hře podobné fotbalu se objevily ve starověké Číně ve 4. století př. n. l., kdy si vojáci zkracovali volné chvíle mezi bitvami. Podobné záznamy můžeme nalézt také v Egyptě, starověkém Řecku a poté také v Římě, kde tuto hru Římané chápali jako odreagování a zároveň zlepšení fyzické kondice a duševní rovnováhy. Po pádu Západořímské říše zažily míčové hry úpadek až do 13. století, kdy fotbal získal opět na popularitě, zejména v Anglii, Francii a Itálii. V té době ještě neexistovaly prostory, které by byly vyhrazeny pro hraní a fotbal se hrál ve velkých skupinách přímo v ulicích. To způsobovalo, s ohledem na časté ničení majetku, nevoli skupiny obyvatel a na tento popud byl postupně zakazován, ať už na určitých místech či určitým skupinám lidí nebo profesím. Porušení zákazu mohlo znamenat až několika měsíční vězení. I přes všechny tyto restriktce se fotbal nikdy nepovedlo zcela zakázat. Nejvíce dochovaných informací pochází zejména z Itálie, kde se hra, která by se dala přirovnat z části k dnešnímu rugby a z části k fotbalu, jmenovala Calcio. Stejně tak, jako tomu bylo v Anglii, tak i v Itálii, konkrétně v Benátkách, se tato hra přes svoji velkou oblibu znelíbila městským úředníkům a byla zakázána. Proto se hlavním centrem Calcio stala Florencie. Zde nabrala hra velké prestiže a stala se součástí každoročních festivalů. Před zápasy se hráči účastnili průvodu, který ohlašoval, jaký tým přijel do města. Samotný zápas byl pak sledován tisíce diváky a vítězné družstvo bylo poté oslavováno následující dny. Rozdíl oproti dnešnímu fotbalu byl v tom, že zde neexistovaly branky, ale tým musel dostat míč do soupeřovi zadní linie. Obdobné míčové hry lze pak nalézt nejenom v Evropě, ale také v Severní a Jižní Americe.¹

O znovuoobnovení popularity fotbalu v Anglii se zasloužily ve 40. letech 19. století školy. I přes probíhající průmyslovou revoluci a celkový menší zájem o sport pedagogové viděli ve venkovní aktivitě svých žáků smysl s ohledem na rozvoj fyzické kondice, stejně tak, jako tomu bylo v Římské říši. V roce 1848, po dohodě se zástupci 13 ostatních škol, vydala univerzita v Cambridge sjednocená pravidla. K těmto pravidlům se nepřidala

¹ SCHAFFER, Petr. *Počátky fotbalu ve světě*. Brno, 2007, 44 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Oldřich Racek.

škola v Rugby, která vytvořila vlastní pravidla. Největším rozdílem byl oválný míč a možnost dosažení gólu rukou. Vytvořili tak nový sport, rugby. V dalších letech se postupně pravidla upravovala, jako například ofsajdové postavení, a vznikl tak fotbal, jaký známe v současné podobě. Roku 1863 vzniká první oficiální sdružení, Football Association. O 8 let později se již hraje první fotbalová soutěž na světě, anglický ligový pohár. Proto je Anglie považována za kolébku moderního fotbalu a odtud se postupně rozšiřuje do celého světa. Fotbal se stal olympijským sportem na druhé olympiádě v Paříži v roce 1900 a kromě roku 1932 byl a je součástí olympijského programu sportů. Za první neoficiální mistrovství světa se považuje mezinárodní turnaj, který uspořádal Sir Thomas Lipton roku 1909 v Turíně. Po olympijských hrách v letech 1924 a 1928, které byly po dohodě FIFA a MOV brány jako světový fotbalový šampionát amatérů, uspořádala FIFA vlastní mistrovství světa, které se konalo roku 1930 v Uruguayi a postupně svojí prestiží vytlačilo olympijský turnaj na druhé místo, co se týče turnaje světového měřítka.²

První zmínky o novodobém fotbalu u nás se datují od roku 1886, kdy Jan Sommer nastoupil jako učitel tělocviku na gymnázium v Roudnici nad Labem a seznámil své studenty s hrou, kterou se naučil v zahraničí. Záhy se fotbal rozšířil do dalších měst a zejména v Praze byly založeny významné fotbalové kluby v čele se Spartou a Slavii Praha. Mezi další průkopníky patřil Josef Rössler Ořovský, který jako první přeložil pravidla a stal se také prvním rozhodčím. Se stále se zvětšující oblibou fotbalu, vznikl v roce 1901 Český svaz fotbalový, jehož zakládajícími členy bylo celkem 18 klubů. S ohledem na politickou situaci v českých zemích se fotbal začal více rozvíjet až po roce 1918 se vznikem Československé republiky. Jeho rozvoj poté přibrzdila další válka a do jisté míry nástup komunistického režimu. I přes tyto komplikace Československo a posléze Česká republika dosáhla mnoha úspěchů na mezinárodní scéně. Mezi největší patří druhé místo na Mistrovství světa v roce 1934 a 1962, vítězství na Mistrovství Evropy 1976, druhé místo na Mistrovství Evropy 1996 a třetí místa na Mistrovství Evropy v letech 1960, 1980 a 2004.³

² MACHO, Milan. *Zlatá kniha fotbalu: historie a současnost nejoblíbenější hry na světě*. Praha: XYZ, 2006, 519 s. ISBN 80-870-2135-5.

³ PICEK, Lukáš. *Počátky fotbalu u nás*. Brno, 2007. 43 s. Bakalářská práce na Fakultě sportovních studií Masarykovy Univerzity na katedře sportovních aktivit. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Oldřich Racek

3.2 FIFA (Fédération Internationale de Football Association)

Mezinárodní fotbalová federace je nejvyšší instituce, která zastřešuje veškerý světový fotbal, ale také futsal a plážový fotbal. V současné době má 211 členů na pěti kontinentech a byla založena roku 1904 v Paříži. Její sídlo je v Curychu a mezi hlavní úkoly patří pořádání mezinárodních turnajů mužů a žen ve všech věkových kategoriích od 17 let výše. Kromě nejznámějšího turnaje, Mistrovství světa, FIFA také pořádá Konfederační pohár či Mistrovství světa klubů. V posledním desetiletí asociace pomocí svých projektů rozšiřuje povědomí a oblibu fotbalu do rozvojových zemí a zemí, ve kterých fotbal nedosahuje takové tradice, jako tomu je například v Evropě nebo Jižní Americe. Důkazem toho je uspořádání historicky prvního Mistrovství světa v zimě, které bude v roce 2022 hostit Katar. Většina projektů je zaměřena na rozvoj a zlepšení sportovních podmínek u mládežnických kategorií. Nejvyšším řídicím orgánem je kongres, sestavený ze členů jednotlivých národních asociací. Kongres zasedá jednou ročně a každý člen má jeden hlas bez ohledu na velikost členské základy. Dalším orgánem asociace je výkonný výbor, který vykonává činnost mezi kongresy a jeho předsedou je prezident FIFA. Současným prezidentem je Gianni Infantino, který před jeho zvolením do čela asociace, působil jako generální sekretář UEFA. Jednotlivé národní asociace jsou sdruženy podle své regionální působnosti do 6 konfederací, které spadají právě pod mezinárodní fotbalovou federaci. Jsou jimi:

- AFC – Asian Football Confederation (Asijská fotbalová konfederace)
- CAF – Confederation of African Football (Konfederace afrického fotbalu)
- CONCACAF – Confederation of North, Central American and Caribbean Association Football (Konfederace fotbalových asociací Severní a Střední Ameriky a Karibiku)
- CONMEBOL – Confederación Sudamericana de Fútbol (jihoamerická fotbalová konfederace)
- OFC – Oceania Football Confederation (fotbalová konfederace Oceánie)
- UEFA – Union of European Football Associations (unie evropských fotbalových asociací).⁴

⁴ FIFA [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.fifa.com/>

Vzhledem k zaměření diplomové práce bude potřeba blíže představit Unii evropských fotbalových asociací, UEFA. Dále přiblížit její fungování, procesy, programy a soutěže, které pořádá, ať už na klubové nebo mezinárodní úrovni.

3.3 UEFA (Union of European Football Associations)

Unie evropských fotbalových asociací je nejvyšší řídicí organizací pro fotbal, futsal a plážový fotbal v Evropě. Byla založena roku 1954 se sídlem ve švýcarském Nyonu a od roku 2016 je předsedou Aleksander Čeferin. V současnosti má Unie evropských fotbalových asociací 55 členů a je tedy největší z šesti konfederací. Tento počet je dán i faktem, že některé národní fotbalové svazy jsou součástí UEFA, byť geograficky spadají do Asie. Zároveň je také nejsilnější konfederací z hlediska finanční stránky a vlivu na klubové úrovni. Nejprestižnější klubové soutěže se nachází v Evropě, v čele s anglickou ligou a stejně tomu tak je i na úrovni reprezentační, s ohledem na historické úspěchy na Mistrovství světa. Organizační struktura je složena celkově z 8 složek, nejvyšší je kongres, který je následovaný výkonným výborem v čele s předsedou, dále je zde krizový štáb složený z vybraných členů výkonného výboru, orgán pro správu soudnictví, rada profesionální fotbalové strategie, jednotlivé výbory, skupina čestného předsedy a členů a administrativní složky UEFA. Celkovým cílem UEFA je podpora a rozvoj fotbalu, prostřednictvím něhož se snaží sblížit jak jednotlivé národní asociace, tak i všechny fanoušky a lidi z různých společenských vrstev či kultur. Dále prosazování duchu fair play a boje proti rasismu jakéhokoliv druhu, které mají na starosti jednotlivé výbory. S celosvětovým trendem zvyšujících se hodnot hráčů se v poslední době UEFA velmi výrazně zaměřila na regulaci finančních prostředků, které kluby využívají pro získání hráčů a byl vytvořen program finanční fair play, který bude zmíněn v samostatné podkapitole. Nejvýznamnějšími soutěžemi, kterými je UEFA pořadatelem, jsou: Mistrovství Evropy, oficiálním názvem EURO, nejsledovanější a nejprestižnější klubová soutěž Liga mistrů a Evropská liga. Dále se jedná o ženské a juniorské období právě těchto tří soutěží. Podobně tomu je také u zbývajících dvou sportovních her, futsalu a plážového fotbalu.⁵

⁵ History. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.uefa.com/uefachampionsleague/history/index.html>

3.3.1 11 hodnot (Eleven values)

11 hodnot je program, který byl představen na 34. kongresu UEFA v roce 2009 v Kodani. Jedná se o 11 klíčových hodnot, které mají přispět k optimálnímu chodu a rozvoji evropské fotbalové unie. 11 hodnot symbolizuje 11 hráčů, tedy jeden tým, který může dosáhnout úspěchu pouze se všemi členy, tak jsou vnímány i hodnoty.

1. Fotbal na prvním místě

Základní a nejdůležitější bod celého konceptu je zachování fotbalu jako hry samotné. Na nic jiného by neměl být brán větší zřetel než na hru. Otázka fotbalu jako produktu na sportovním trhu, jako například prodej vysílacích práv, prodej reklamy a podobně, by měla být vždy až na druhém místě.

2. Pyramidová struktura a zákon subsidiarity

Pyramidová struktura v evropském fotbale zajišťuje spolupráci národních asociací s UEFA, případně FIFA, která umožňuje řešit problémy tím nejefektivnějším způsobem, což vede k pozitivnímu růstu fotbalu. Národní asociace znají situaci ve své zemi lépe než evropská fotbalová unie, a proto dokáží nalézt optimální kroky k rozvoji své soutěže, případně kroky konzultují s UEFA. Nicméně hlavní odpovědnost nesou právě národní asociace.

3. Jednota a vedení

Evropská fotbalová asociace má sice přísná pravidla, která musí národní asociace respektovat, nejedná se o přímé rozkazy, ale o již zmíněnou spolupráci. Kromě národních asociací UEFA jedná a hledá správné východisko se samotnými kluby a hráči. K tomu slouží rada profesionální fotbalové strategie (Professional Football Strategy Council).

4. Good governance a autonomie

UEFA a národní asociace se zavázaly k řádnému dohledu nad věcmi týkajícími se fotbalu. Hlavními pilíři jsou otevřenost, demokracie, transparentnost a odpovědnost za svá rozhodnutí. Díky tomuto bodu jsou jednotlivé asociace autonomní a mají hlavní rozhodovací pravomoci bez zásahu státních orgánů dané země.

5. Amatérský fotbal a soudržnost

Profesionální fotbal existuje zhruba 100 let, avšak i v dnešní době tvoří pouhých pár procent ze všech týmů. UEFA si je tohoto faktu vědoma, a proto se snaží neustále

rozvíjet amatérský fotbal a pomáhat skrze národní asociace regionálním klubům. Díky této podpoře může fotbal pomáhat a sblížovat společnost jako celek.

6. Ochrana mladých hráčů a vzdělání

Evropská fotbalová unie má jako hlavní řídicí orgán nejen sportovní ale i morální zodpovědnost, zejména za hráče, kteří nejsou plnoletí. Mezinárodní přestupy mladých hráčů s sebou nesou řadu rizik, které se snaží UEFA svým působením eliminovat. V minulosti docházelo k řadě situací, kdy se příliš mladí hráči nesžili se zemí, do které se přesunuli, což v důsledku mohlo znamenat ztrátu talentovaných hráčů a utrpěl tak fotbal jako takový.

7. Sportovní integrita a sázení

Příjmy ze sázení nejsou ve fotbalu zanedbatelné a pomáhají tak klubům k ekonomické stabilitě, nicméně představují pro fotbal, konkrétně pro integritu soutěží značné riziko. Proto musí být dodržována velmi přísná pravidla, která UEFA zavedla, aby nedošlo k narušení správného fungování soutěží a zachování skutečného ducha fotbalu.

8. Finanční fair play

Finanční fair play pro jednotlivé kluby znamená odpovědně a transparentně zacházet se svými finančními prostředky. Toto opatření chrání nejenom samotné kluby ale i soutěže, ve kterých týmy nastupují. Kluby se tak, pokud vykazují pravdivé informace, nemohou dostat do větších finančních potíží, například v důsledku snahy dostat se na stejnou výkonnost jako konkurenční tým, a operují z velké části pouze s vlastními prostředky.

9. Národní týmy a kluby

Jak národní týmy, tak kluby jsou životně důležité pro fungování evropské fotbalové unie a zároveň jsou komplementárními prvky fotbalu. Rovnováha mezi úspěchy národních týmů a evropských klubů na mezinárodní scéně je důležitá a UEFA se snaží tuto rovnováhu stále zesilovat, neboť vývoj evropského fotbalu je právě na vyrovnanosti klubového a národního fotbalu závislý.

10. Respekt

Respekt je klíčovou zásadou fotbalu, konkrétně respekt pro hru, soudržnost, rozmanitost, důstojnost, zdraví hráčů, rozhodčí, pravidla, soupeře a v neposlední řadě fanoušky. UEFA velmi výrazně bojuje i pomocí kampaně proti rasismu, dopingu a násilí na stadionech i mimo ně. Fotbal spojuje lidi po celém světě a maže rozdíly, ať už jde o rozdílnou kulturu, politiku, náboženství, barvu kůže nebo společenské postavení.

11. Evropský sportovní model a specifická sportu

UEFA deklaruje, že vždy bude podporovat evropský soutěžní model. Ten se od amerického liší tím, že je otevřený a dává šanci všem týmům dostat se do nejvyšší soutěže. Charakteristický je prvek postupů a sestupů, což zvyšuje atraktivitu jakéhokoliv týmového sportu. Byť se ve fotbalu v posledních letech točí velké peníze, specifická sportu musí být zachována a díky tomu zůstane fotbal tak oblíbený a atraktivní jaký je v současné době.⁶

Všech těchto 11 hodnot je bezesporu pro evropský fotbal prospěšných, nicméně co se týká přímého ovlivnění soutěžní vyrovnanosti, lze uvažovat o 3 bodech. Prvním je ochrana mladých hráčů a vzdělání. Mnoho z předních evropských klubů zkupuje nadějně hráče do svých mládežnických akademií a po dosažení plnoletosti jsou ve velké míře posíláni na hostování do slabších klubů. To může negativně ovlivnit jejich psychiku, a tím následně jejich sportovní výkonnost. Jestliže mladí talentovaní hráči zůstávají ve svých mateřských klubech, za předpokladu, že mají zajištěny kvalitní podmínky pro jejich další rozvoj, týmy je mohou zařadit do kádru prvního družstva, a tak zvýšit konkurenci v týmu, nebo za ně mohou v pozdějším věku při přestupu vyinkasovat vyšší částku, kterou mohou posléze použít pro chod a rozvoj klubu. Druhou a nejdůležitější hodnotou je finanční fair play. Správné hospodaření znamená pro klub stabilitu, která je základním klíčem k úspěchu na sportovní úrovni. Stabilní kluby po finanční stránce zpravidla dosahují větších úspěchů než kluby s finančními problémy. V posledních dvaceti letech lze zaznamenat příliv finančních prostředků zejména z Blízkého východu, ať už formou partnerství nebo koupí evropských klubů s marketingovým potenciálem.

⁶ Eleven values. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.uefa.org/about-uefa/eleven-values/index.html>

Příkladem mohou být týmy jako Manchester City FC a Paris Saint-Germain FC. Finanční podpora těchto týmů ze strany majitele je prakticky neomezená, a proto se UEFA musela zaměřit nejen na zdravý finanční chod klubů, ale také na přestupovou politiku s ohledem na evropský fotbalový trh.⁷ Třetí hodnotou je evropský sportovní model. Lze polemizovat, zda je soutěžní vyrovnanost vyšší v otevřených nebo uzavřených soutěžích, nicméně možnost postupu či sestupu, týmy, které se pohybují v dané části tabulky, motivuje k podání lepšího výkonu než za okolností, kdy by se pohybovaly na místech, které by postup či sestup neznamenal. Podíváme-li se na Kontinentální hokejovou ligu, která jako jedna z mála sportovních soutěží v Evropě, používá americký sportovní model, můžeme vidět nepřímé ovlivnění ostatních hokejových soutěží. Mužstva, která už nemají ani teoretickou šanci postoupit do play off umožňují svým hráčům do konce sezóny přestoupit do jiných týmů napříč Evropou. Typickým příkladem je klub HC Slovan Bratislava, ve kterém pravidelně působí několik českých hokejistů, kteří v druhé polovině sezóny odcházejí do týmů české nejvyšší hokejové soutěže a snaží se jim pomoci k co nejlepšímu umístění.

3.3.2 Finanční Fair play

UEFA finanční fair play (FFP) je koncept, se kterým unie poprvé vystoupila v roce 2011. Jedná se o soubor pravidel zaručujících dlouhodobou finanční stabilitu evropským fotbalovým týmům, pomocí regulace jejich finančních toků. Koncept vznikl jako reakce na celosvětovou ekonomickou krizi, která se dotkla i fotbalového prostředí a stále se zvyšující finanční prostředky na chod klubů. V minulosti mělo finanční problémy několik evropských klubů, některé byly nuceny prodat licenci soutěže a přesunout se do nižších soutěží, jiné musely ukončit činnost. Od začátku sezóny 2013/2014 pravidla vstoupila v plnou platnost. Zjednodušeně řečeno lze říci, že klub nemůže vynaložit více finančních prostředků, než kolik vyprodukuje. Z ekonomie je toto pravidlo známé jako bod zvratu, tedy takový bod, ve kterém je rovnováha mezi náklady a výnosy a od něhož se dále generuje zisk. Cíle celého konceptu pak lze shrnout do následujících bodů:

- „Zlepšit hospodářskou a finanční způsobilost klubů a zvýšit jejich úroveň transparentnosti a důvěryhodnosti

⁷ JACKSON, Jamie. *UEFA resists calls for investigation into whether Manchester City breached FFP rules* [online]. Mon 4 Sep 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/football/2017/sep/04/la-liga-ffp-manchester-city-uefa>

- zabezpečit ochranu věřitelům a zajistit, aby kluby vyrovnávaly své finanční závazky vůči hráčům, zaměstnancům a jiným subjektům včas
- zavést více disciplíny a racionality do klubových financí
- přimět kluby k tomu, aby fungovaly na základně vlastních příjmů
- vést kluby k odpovědnému vynakládání prostředků
- chránit dlouhodobou životnost a finanční stabilitu evropských fotbalových klubů.⁸

Hlavním kontrolním orgánem, který dohlíží na evropské kluby, je Finanční kontrolní orgán klubů (CFCB – Club Financial Control Body). Ten velmi přísně dohlíží na výnosovou a nákladovou stranu rozpočtu a posuzuje, zda kluby neobcházejí stanovená pravidla. Mezi relevantní výnosy se řadí výnosy z vysílacích práv, vstupného, reklamy, sponzorství, komerčních aktivit, prodeje hmotných fixních aktiv, finančních výnosů a prodeje hráčů. Na opačné straně patří mezi relevantní náklady odbytové náklady, zaměstnanecké náklady, finanční náklady, amortizace, provozní náklady, dividendy a nákup hráčů. S ohledem na filozofii UEFA si mohou kluby odečíst z této položky náklady na rozvoj mládeže a klubu a náklady na hmotná fixní aktiva. Velmi výrazně omezuje bezmezné obchody a dary od spřízněných stran a neúměrné navyšování základního kapitálu pomocí vkladů majitelů klubů. Finanční kontrolní orgán klubů vždy hodnotí uplynulé účetní období a dvě předchozí. Podle pravidel nemusí být rozpočet vyrovnaný, je tolerována deficit do výše 5 milionů eur. Pokud deficit překročí tuto hranici je zde stále možnost vyhnout se sankcím ze strany UEFA, ale překročená částka musí být zcela pokryta ekvitními příspěvky od spoluvlastníků nebo spřízněných stran. Pro sezóny 2013/2014 a 2014/2015 byl akceptovaný deficit 45 milionů eur, pro současný cyklus 2015–2018 je stanovena maximální výše 30 milionů eur.⁹

Společně s konceptem finanční fair play musí profesionální kluby, které se účastní evropských soutěží splňovat také licenční požadavky UEFA. Jedná se spíše o splnění finančních a jiných podmínek v krátkodobém horizontu. Pro udělení licence musí klub splnit kritéria z oblasti sportovní, personální, právní a finanční, personální a infrastrukturní. Cíle UEFA licenčních požadavků jsou následující:

⁸ *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations* [online]. 2015, , 102 [cit. 2018-03-17].

Dostupné z:

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf

⁹ Tamtéž

- „podporovat a zlepšovat standard všech aspektů evropského fotbalu a neustále věnovat pozornost rozvoji mladých hráčů
- Zajistit, aby kluby měly odpovídající úroveň řízení a organizace
- Přizpůsobit infrastrukturu klubu tak, aby poskytovala dostatečnou úroveň hráčům, divákům a zástupcům médií
- Chránit integritu a hladký průběh klubových soutěží pořádaných UEFA
- Umožnit vývoj srovnání klubů ve stránce finanční, sportovní, právní, personální, administrativní a infrastrukturní.“¹⁰

Každá ligová asociace má svého licenčního manažera, který úzce spolupracuje CFCB a kontroluje, zda všechny týmy účastníci se evropský soutěží splňují ustanovená pravidla. V případě, že licenční manažer najde nedostatky, upozorní klub a požádá o nápravu. Pokud i přes upozornění klub nesjedná nápravu, přistoupí k udělení trestu. Muže jím být: varování, napomenutí, finanční sankce, odečtení bodů, nepřidělení finanční odměny za účast v soutěži, zákaz registrace nových hráčů v soutěžích pořádané UEFA, omezení počtu hráčů registrovaných v evropských soutěžích společně s omezeným rozpočtem klubu stanoveným pro evropské soutěže, diskvalifikace ze současného ročníku soutěže, případný zákaz účasti v následujícím ročníku a jako poslední odebrání vítězné trofeje a ocenění.¹¹

UEFA tyto koncepty ještě před zavedením do praxe velmi intenzivně diskutovala s Evropskou unií a v roce 2012 podepsala s Evropskou komisí dohodu, která vylučuje jakékoliv snahy klubů k odvolání se k Evropskému soudnímu dvoru v případě nesouhlasu s rozhodnutím CFCB. Evropská unie jako taková uznává specifičnost sportu v Lisabonské smlouvě a deklaruje, že pravidla finanční fair play jsou v souladu s evropskou legislativou. Pravidla chrání zájmy fotbalu v Evropě jako celku a zároveň zájmy klubu a všech hráčů.¹²

¹⁰ *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations* [online]. 2015, , 102 [cit. 2018-03-17].

Dostupné z:

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf

¹¹ Tamtéž

¹² Tamtéž

3.3.3 Klubové soutěže

Jak bylo zmíněno výše, evropská fotbalová unie pořádá tři nejvýznamnější soutěže na evropském kontinentu. Mistrovství Evropy (EURO), Ligu mistrů (Champions League) a Evropskou ligu (UEFA Europa League). Vzhledem k tématu práce je nezbytné zmínit hrací systém Ligy mistrů i Evropské ligu a finanční odměny za účast, neboť tyto dvě soutěže mohou do určité míry ovlivnit soutěžní vyrovnanost ve zkoumaných ligách.

3.3.3.1 Liga mistrů UEFA (UEFA Champions League)

Liga mistrů je nejprestižnější klubovou soutěží v Evropě a společně s jihoamerickým Pohárem osvoboditelů se jedná o nejslavnější soutěž. První ročník se hrál v sezóně 1955/1956, tehdy pod názvem Pohár mistrů evropských zemí (PMEZ). První ročník Ligy mistrů v současné podobě herního systému se konal v sezóně 1992/1993. Jak starý název soutěže napovídá, účastní se jí vítězové jednotlivých evropských lig a týmy, které se umístily na předních příčkách. V loňském roce se stal šampiónem Real Madrid FC. Ten se na začátku následující sezóny utkal s vítězem Evropské ligu, Manchester United FC v evropském Superpoháru (UEFA Super Cup) a zvítězil 2:1. Česká republika hostila evropský Superpohár v roce 2013. Zároveň se ke konci kalendářního roku Real Madrid zúčastnil Mistrovství světa ve fotbale klubů (FIFA Club World Cup), kde se střetnul s vítězi ostatních regionálních obdob Ligy mistrů, vyhrál a potvrdil tak dominanci evropského fotbalu na klubové scéně.¹³

V současné době se hrací systém skládá celkově ze 4 předkol, přes které se kluby kvalifikují do hlavní části soutěže. Kluby jsou do jednotlivých předkol nasazovány podle koeficientu pořadí zemí, od nejhorších po nejlepší, který je vytvořen evropskou fotbalovou unií na základě úspěchů zemí na klubové úrovni za posledních 5 let. Pro sezónu 2017/2018 bylo nasazeno do prvního předkola 10 vítězů národních lig. Do 2. předkola nastoupilo tedy 5 vítězů z prvního předkola a dalších 29 vítězů domácích soutěží. Následující 3. předkolo bylo rozděleno na „mistrovskou“ a „nemistrovskou“ fázi.

V „mistrovské“ fázi se představilo 17 postupujících týmů z 2. předkola doplněných o 3 týmy. Deset vítězů postoupilo do posledního 4. předkola (play off),

¹³ UEFA. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné také z: <http://www.uefa.org/>

zbylých 10 týmů dostalo šanci představit se ve 4. předkole (play off) Evropské ligy. Z play off kola vzešlo 5 týmů, které doplnilo 22 automaticky postupujících týmů do základních skupin ligy mistrů. Pět poražených týmů se kvalifikovalo do základních skupin Evropské ligy.

V „nemistrovské“ fázi se ve 3. předkole objeví 10 týmů. Pět vítězných týmů se v play off kole utká s 5 týmy 5 nejlepších evropských lig, které skončily na 4., popřípadě 3. místě v domácí soutěži. Průběh je naprosto totožný jako v „mistrovské“ části, 5 týmů doplní 27 postupujících do základní fáze ligy mistrů, 5 poražených ve 3. předkole jde do kvalifikační fáze Evropské ligy a 5 poražených z play off se kvalifikuje do základních skupin Evropské ligy.

Hlavní soutěž tedy každoročně tvoří celkem 32 týmů, které jsou rozděleny do 8 čtyřčlenných skupin. Každý tým hraje s ostatními týmy 2 zápasy systémem „domavenku“, což pro tým dohromady znamená 6 zápasů. V základní části nemohou být nasazeny do stejné skupiny celky ze stejné země. Týmy, které se ve skupině umístí na 1. a 2. místě postupují do jarní vyřazovací fáze Ligy mistrů. Tým na 3. místě postoupí do vyřazovací fáze Evropské ligy. Jarní fáze Ligy mistrů se hraje, stejně jako kvalifikační fáze, systémem play off, kdy se proti sobě utkají 2 týmy, jednou na domácí půdě, podruhé na hřišti soupeře. Výsledky obou zápasů se sčítají a postupuje tým s lepším skóre. V případě rovnosti rozhoduje větší počet branek vstřelených na hřišti soupeře. Jestliže ani toto pravidlo nerozhodne, následuje prodloužení, případně pokutové kopy.¹⁴

UEFA vždy stanovuje čtyřleté cykly, podle kterých rozděluje celkový obnos finančních odměn, ale díky úpravám smluv zejména z prodeje vysílacích práv je celková částka rok od roku vyšší. Pro ročníky 2015–2018 UEFA navýšila celkové odměny za účast v soutěži na 1,2573 miliard eur na sezónu. Skutečná výše odměn pro současnou sezónu 2017/2018 je 1,3189 miliard eur. Odměny jsou rozděleny na fixní a variabilní. Velikost variabilních odměn je závislá na tržní hodnotě jednotlivých klubů a jejich národních soutěžích, přičemž tržní hodnoty určuje sama UEFA. Týmy z top 3 evropských lig tedy dostávají větší odměny, než týmy, z méně prestižních evropských soutěží. Dále výše odměn závisí na počtu týmů ze stejných soutěží a jejich výsledcích v Lize mistrů.

¹⁴ UEFA. *Regulations of the UEFA Champions League 2015-18 Cycle: 2017/18 Season* [online]. 2017, , 100 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/46/71/38/2467138_DOWNLOAD.pdf

Celková částka variabilních odměn činí 557 milionů eur. U fixních odměn jsou stanoveny konkrétní částky za jednotlivé fáze soutěže a za bodový zisk ve skupinové fázi. V kvalifikační fázi dostanou kluby vyřazené v 1. předkole 220 tisíc eur, ve 2. předkole 320 tisíc eur a ve 3. předkole 420 tisíc eur. Vítěz play off (4. předkolo) získá 2 miliony eur poražený pak 3 miliony eur. Všichni ligoví mistři, kteří se neprobojovali do základních skupin, dostanou částku 260 tisíc eur. Účast v hlavní fázi soutěže znamená pro klub odměnu ve výši 12,7 milionů eur, za výhru ve skupině pak činí odměna 1,5 milionu eur a remíza 500 tisíc eur. Následným postupem ze základní skupiny do osmifinále klub získá 6 milionů eur a v případě dalších fází soutěže 6,5 milionů a 7,5 milionů eur. Pro finalisty je připravena odměna ve výši 25,5 milionů eur, kde vítěz Ligy mistrů získá 15,5 milionů eur, poražený pak 11 milionů eur.¹⁵

3.3.3.2 Evropská liga UEFA (UEFA Europa League)

Evropská liga je druhou nejprestižnější soutěží na evropské klubové scéně po Lize mistrů. Předchůdci byly Veletržní pohár (Inter-Cities Fairs Cup), který se poprvé hrál v roce 1955 a od roku 1971 Pohár UEFA. Od první ročníku Poháru UEFA patří tato soutěž pod správu evropské fotbalové unie. V roce 2009 došlo k poměrně výrazným změnám v hracím plánu (ze 40 na 48 týmů v hlavní fázi) a současně ke změně názvu na Evropskou ligu. Stávajícím držitelem trofeje je anglický klub Manchester United FC, který v novodobé historii soutěže vyhrál poprvé. Primárně je soutěž určena pro vítěze domácích ligových pohárů a týmy, které nevyhrály domácí soutěž. V dalších fázích se následně připojí neúspěšné týmy z Ligy mistrů.¹⁶

Herní systém je naprosto totožný se systémem Ligy mistrů. Kvalifikační část se skládá opět ze 4 předkol, skrze která se mužstva proboují do základní fáze. V 1. předkole se v sezóně 2017/2018 utkalo celkově 100 týmů. V minulosti UEFA nasazovala do prvních předkol také vybrané týmy z národních lig, které se nejlépe umístily v žebříčku správného chování (UEFA Respect Fair Play ranking), od sezóny 2015/2016 však od tohoto pravidla upustila. Ve 2. předkole se k 50 vítězům připojilo 16 týmů. Celkem se

¹⁵ UEFA. *2017/18 UEFA Champions League revenue distribution* [online]. Wednesday 16 August 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/news/newsid=2493261.html#/>

¹⁶ History. *UEFA* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.uefa.com/uefaeuropaleague/history/index.html#/>

tedy 2. předkola zúčastnilo 66 týmů. Vítěze ve 3. předkole doplnilo 25 týmů. Play off sehrálo 29 celků doplněných o 15 týmů, které vypadly z kvalifikace Ligy mistrů. Postupující týmy následovalo do skupinové fáze celkem 16 automaticky postupujících týmů z předních evropských lig a 10 týmů, které vypadly ve 4. předkole Ligy Mistrů.

Základní část hraje 48 týmů, které jsou rozděleny do 12 čtyřčlenných skupin. Stejně jako je tomu v Lize mistrů je celkem odehráno 6 zápasů a do vyřazovací fáze postupují vždy první 2 týmy z každé skupiny. K těmto týmům se připojí 8 týmů, které skončily na 3. místě ve skupinové fázi Ligy mistrů. Pro zbývající týmy účast v evropských soutěžích končí. Vzhledem k většímu počtu postupujících týmů je v play off části jedno vyřazovací kolo navíc, jinak je ale postup naprosto totožný s Ligou mistrů.¹⁷

Stejně tak, jako je v Evropské lize stejný postupový systém, je stejný i systém odměňování. Celková suma je 399,8 milionů eur, z toho variabilní část činí 152,4 milionů eur. Fixní odměny v kvalifikační fázi od 1. do 4. předkola mají hodnotu 215, 225, 235 a 245 tisíc eur. Účast v základní skupině Evropské ligy klubům vynese 2,6 milionů eur, výhra ve skupině 360 tisíc eur a každý získaný bod pak 120 tisíc eur. Jediným rozdílem oproti Lize mistrů je bonus za postup do jarní části soutěže. Vítěz skupiny získá 600 tisíc eur, druhý pak poloviční částku. V prvním vyřazovacím kole získá vítěz 500 tisíc eur, v osmifinále 750 tisíc eur a dále 1 milion a 1,6 milionu eur. Poražený finalista obdrží 3,5 milionů eur a vítěz Evropské ligy 6,5 milionů eur.

UEFA dále vyplácí tzv. „solidární platby“ národním asociacím či ligám ve výši 199,7 milionů eur. Tyto příspěvky jsou určeny všem evropským asociacím, které jsou členy UEFA. Národní asociace, které mají svého zástupce ve skupinové fázi Ligy mistrů, dostanou 80 % z této částky, zbylých 20 % dostanou ostatní asociace. Podmínkou pro získání těchto financí je rozdělení financí klubům, které se neúčastní ani jedné evropské soutěže.¹⁸

¹⁷ UEFA. *Regulations of the UEFA Europa League 2015-18 Cycle: Season 2017/18* [online]. , 92 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://es.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/46/71/42/2467142_DOWNLOAD.pdf

¹⁸ UEFA. *2017/18 UEFA Europa League revenue distribution* [online]. Wednesday 16 August 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/uefaeuropaleague/news/newsid=2493323.html#/>

3.3.3.3 Sezóna 2017/2018 v LM a EL a české týmy

Pro české kluby sezóna 2017/2018 znamenala celkově pět pohárových míst, jako tomu bylo již v předchozích letech. Do 3. předkola „mistrovské“ části byla nasazena SK Slavia Praha, které sice přešla přes 3. předkolo, ale následně byla vyřazena v play off Ligy mistrů a musela se spokojit s Evropskou Ligou. Stejně dopadl český vicemistr FK Viktoria Plzeň, která vypadla ve 3. předkole „nemistrovské“ části. V aktuálním ročníku Ligy Mistrů tak nemá Česká republika zastoupení. V Evropské lize z pohledu nasazení došlo k jedné změně, která byla ovšem zapříčiněna shodou okolností, kdy Evropskou ligu v minulém ročníku vyhrál Manchester United FC, který se zároveň kvalifikoval v anglické lize do Ligy Mistrů, a tak se vítěz českého poháru, FC Fastav Zlín, automaticky kvalifikoval do základní skupiny a nemusel hrát 3. předkolo. Jako, v pořadí 3. tým české ligy, byla do 3. předkola Evropské ligy nasazena AC Sparta Praha, která však nepostoupila dále. Stejně dopadla i Mladá Boleslav, která byla nasazena do 2. předkola a hrála tedy o dvojzápas více. Mimo již zmíněný Fastav Zlín se do základní skupiny proboujaly, jak Slavia Praha, tak i Viktoria Plzeň, kdy postoupily z play off kola. Pouze Viktoria Plzeň dokázala postoupit ze základní skupiny a zahrála si tak evropské poháry i v jarní části sezóny, kdy skončila v osmifinále, když se Sportingem Lisabon vypadla až v prodloužení druhého zápasu.¹⁹

V současnosti se Česká republika nachází na 13. místě v žebříčku národních lig, což do příštích let zajišťuje stejný počet týmů, které budou hrát o evropské poháry. Bez ohledu na výsledky Viktorie Plzeň v jarní části Evropské ligy, by mohl český mistr v následující sezóně automaticky postoupit do základní skupiny Ligy Mistrů, stačí když se letošním vítězem Ligy Mistrů stane tým, který se ve své lize kvalifikuje do příštího ročníku této nejprestižnější evropské soutěže. Bylo by tomu poprvé od roku 2005, co by šel český mistr přímo do hlavní fáze soutěže. Cílem pro celý český fotbal by měl být posun na 12. místo, které zaručuje ligovému vítězi play off Ligy mistrů a vítězi poháru přímý postup do základní skupiny Evropské ligy. Dále by se změnilo nasazení v pořadí 3. týmu soutěže, a to z 2. na 3. předkolo Evropské ligy. Samotné přiřazení týmů do skupin nasazených a nenasazených závisí čistě na jejich úspěších v evropských soutěžích

¹⁹ Evropská liga 2017/2018. *Livesport.cz* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.livesport.cz/fotbal/evropa/evropska-liga/>

v minulých letech, které jsou evidovány UEFA. To platí pro obě evropské klubové soutěže.²⁰

Vše výše zmíněné, tedy systém, odměny a úspěchy či neúspěchy českých týmů, je nezbytné pro pochopení toho, jak mohou evropské klubové soutěže ovlivňovat soutěžní vyrovnanost jednotlivých evropských lig. Pokud by dle současného postavení postoupily české týmy do obou soutěží, v Lize mistrů by obdržely fixní část odměny ve výši 14,7 milionu eur, v přepočtu necelých 372 milionů Kč. V Evropské lize pak 2,6 milionu eur, tedy necelých 66 milionů Kč (kurz ČNB 25,3Kč/EUR). Průměrné náklady profesionálního klubu činí 81,25 milionů Kč ke konci roku 2015. Postup do základních skupin tedy pro většinu českých klubů tvoří velmi významnou část celkového rozpočtu. Účast v soutěžích se klubům vyplatí i nepřímo, a to zvýšením tržní hodnoty jejich hráčů. S tím úzce souvisí i zviditelnění mladých talentovaných fotbalistů, kteří mohou upoutat pozornost velkých evropských klubů a ty jsou poté ochotné zaplatit několikanásobně větší částku, než je jejich tržní cena. Mateřský klub tedy obdrží další částku do svého rozpočtu, na druhou stranu přichází o hráče, kterého musí nahradit a riskuje pokles sportovní výkonnosti.²¹

3.3.4 Herní formáty evropských lig

Formáty jednotlivých evropských lig nejsou stejné, téměř každá liga má alespoň trochu odlišný formát, co se týče bojů o titul, o udržení, počtu týmů v soutěži nebo počtu odehraných zápasů mezi týmy. Je přirozené, že národní fotbalové asociace hledají takový formát, který by byl co nejatraktivnější a zvýšil tak popularitu ligy, jak z pohledu veřejnosti, tak i z pohledu potencionálních sponzorů. V průběhu let docházelo ke změnám ve formátu lig, krátkodobých, které se neosvědčily i dlouhodobých. Společná charakteristika pro všechny evropské soutěže je otevřenost lig, kde je na konci sezóny vždy určité množství týmů nahrazeno celky z nižší soutěže. Případy, kdy z nějaké soutěže nesestoupil ani jeden celek, byly vždy ovlivněny vnějšími vlivy, jakými mohou být špatné finanční podmínky klubu a jeho nucený odchod ze soutěže, korupční aféra nebo změna

²⁰ UEFA koeficient: Liga mistrů 2018-2019 [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.coen.wz.cz/ligamistru18-19.htm>

²¹ MÁDL, Luděk. Přihrajeme státu na daních 1,2 miliardy ročně, nechal si spočítat český profi-fotbal. *Aktuálně.cz*[online]. 2.12.2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/prihrajeme-statu-na-danich-1-2-miliardy-rocne-nechal-si-spoc/r~2d4296d098ef11e594520025900fea04/?redirected=1521276379>

počtu týmů v soutěži pro následující sezónu. Podle analýzy evropských soutěží lze jejich formáty obecně rozdělit na 6 typů.

První soutěžní formát je nejjednodušší a typický pro nejlepší evropské soutěže. V současnosti je aplikován i pro českou nejvyšší soutěž, nicméně v příštím roce bude nahrazen novým. Nejběžněji je tento formát dvoukolový, kdy se každým týmem utká s ostatními doma–venku. Při nižším počtu účastníků lze v tomto formátu hrát tříkolově, případně čtyřkolově. Po stanoveném počtu kol, se tým s největším bodovým ziskem stává mistrem ligy, naopak předem stanovený počet týmů s nejnižším bodovým ziskem sestupuje a je nahrazen celky z nižší ligy.

Druhý soutěžní formát je velmi podobný předchozímu. Jediným rozdílem je přidání barážové nadstavby pro tým nebo týmy, které skončily ve spodních patrech tabulky, ale nesešoupily přímo. Tyto celky dostanou šanci navíc na udržení se v nejvyšší soutěži, kdy sehrají barážové dvojutkání s celky z druhé nejvyšší soutěže. Vítěz pak setrvává v 1. lize i následující sezónu.

Třetím formátem je přidání nadstavbové části pro týmy, které skončily za nejlepším týmem soutěže. Zpravidla se jedná o týmy na 2. až 4. místě, které vytvoří vlastní tabulku a konečné pořadí této tabulky se převede do celkového pořadí ligy. Důvodem této nadstavbové části je atraktivnější boj o kvalifikaci do Ligy mistrů a Evropské ligy. Současně může být použita i nadstavbová baráž pro týmy z opačného konce tabulky.

V současnosti stále se více rozšiřujícím formátem je odehrání stanoveného počtu zápasů a následné rozdělení tabulky na 2 skupiny, skupinu o titul a skupinu o udržení. V těchto skupinách pak hrají týmy spolu a eliminují se tak papírově nezáživné zápasy týmů z horních a spodních pater tabulky. Body získané v základní části mohou zůstat nebo být % sníženy, což samozřejmě sníží bodový odstup mezi jednotlivými týmy. Nejhorší týmy ze skupiny o udržení dle předem stanoveného klíče sestupují.

V pořadí pátý herní formát vychází z předchozího, po odehrání základní části jsou týmy rozděleny do 2 nebo 3 skupin. V případě 2 skupin se skupina o udržení rozdělí na 2 podskupiny a hraje se systémem play off. Nejhorší týmy pak sestupují nebo sehrají baráž o udržení se v lize. V případě 3 skupin se týmy tvořící prostřední skupinu (2. skupina) utkávají také v play off systému a vítěz pak může bojovat o účast v evropských pohárech. Skupina o titul a o udržení (tedy 1. a 3. skupina) se hraje stejným formátem jako při rozdělení na 2 skupiny.

Posledním 6. herním formátem je rozdělení týmů už v základní části na 2 skupiny. Po odehrání určeného počtu utkání se celky z horních míst obou skupin sloučí do jedné, ve které se utkají o titul. Zbytek týmů je sloučen do skupiny o udržení. V těchto skupinách v nadstavbové části se pak mohou aplikovat všechny zmíněné způsoby play off a baráže. V současnosti tento systém nevyužívá žádná evropská národní asociace.

3.4 Pracovní trh hráčů

Trh obecně lze definovat jako místo, kde se střetává nabídka s poptávkou, jinými slovy prodávající a kupující při směně výrobků a služeb. Zároveň se také trh spolupodílí na vytváření tržní ceny.²²

Z pohledu sportovních klubů je nejdůležitějším zdrojem bohatství práce, konkrétně se jedná o produkční faktory, kterými jsou zejména hráči a trenéři. Nelze samozřejmě opomenout vrcholný management klubů, ale hráči jsou nepostradatelným a základním aktivem, se kterým kluby obchodují. Pro lepší pochopení fungování fotbalového trhu hráčů, je nezbytné zmínit veškeré subjekty které na tomto trhu vystupují. Strana poptávky je zastoupena fotbalovými kluby, národními ligami a ligovými asociacemi a národními a nadnárodními asociacemi, které zastřešují dříve zmíněné subjekty. Strana nabídky je zastoupena jednotlivými hráči, jejich agenty a hráčskými asociacemi, které z hlediska pracovního trhu fungují jako odbory. Sportovní trh profesionálních hráčů je považován za nedokonalý trh, neboť se zde uplatňuje monopsonní chování ze strany sportovních klubů. Příčinou takovéto situace na sportovním trhu jsou dva základní faktory: imobilita hráčů a vysoká specializace.

Hráči v dané lize, kteří podepíší smlouvu s klubem jsou touto smlouvou po dobu její platnosti vázáni a nemohou odejít bez souhlasu svého stávajícího klubu do jiného. Druhým faktorem je vysoká specializace. V současnosti, při maximálních sportovních požadavcích na hráče, je téměř nemožné, aby působil na profesionální úrovni ve více sportech.²³

Určitou výjimku tvořil ve fotbalovém prostředí Petr Vladyka, který do roku 2007 hrál nejvyšší českou fotbalovou ligu a zároveň působil v nejvyšší futsalové lize. V té době

²² KRAFT, Jiří, Pavla BEDNÁŘOVÁ a Aleš KOCOUREK. *Ekonomie I*. Vyd. 5. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-652-2.

²³ NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.

byly ale všechny týmy z první futsalové ligy poloprofesionální. Naopak výhodou vysoké specializace pro hráče je, že počet profesionálních hráčů je několikanásobně nižší než počet ostatních profesí, a tedy platy jsou, i díky celkové podpoře fotbalu, na vyšší úrovni oproti běžným profesím.²⁴

Jak bylo zmíněno výše, strana poptávky je zastoupena kluby, ligami, fotbalovými asociacemi a národními a nadnárodními asociacemi. Všechny tyto subjekty mají, více či méně, stejný cíl a tím je jejich prosperita. Kluby se primárně snaží nakupovat mladé hráče za nízké ceny nebo vychovávat přímo své hráče, které po nějaké době, za předpokladu, že hráčova výkonnost roste, prodají se ziskem. Vzhledem k platům, které tvoří poměrově velkou část nákladů na chod klubu si prodejem hráčů kluby zajišťují finanční stabilitu i pro nadcházející sezóny. Oproti klasickému trhu, kdy se firmy snaží o co největší ekonomický zisk, je fotbalový trh specifický. Kluby se kromě maximalizace ekonomického zisku snaží maximalizovat i sportovní cíle, a proto ne vždy prodají své nejhodnotnější hráče. S tím je úzce spojen i prodej merchandisingu a celkově marketingový význam nejlepších hráčů pro kluby. Stejně tomu je tak i v případě ligových asociací. Pokud v jedné lize hraje vysoké procento těch nejlepších hráčů, logicky je o danou ligu velký zájem a ligové asociace na tom profitují. Typickým příkladem je prodej vysílacích práv, pokud je ligová asociace jejich vlastníkem. Nadnárodní asociace podobně profitují v případě nadnárodních klubových soutěží. Nelze však zapomenout na hlavní důvod atraktivnosti fotbalu a tím je nepředvídatelnost výsledku. Proto musí ligové a nadnárodní asociace dbát na zachování alespoň částečné soutěžní vyrovnanosti. Typickým příkladem této snahy jsou určitá omezení například v podobě finanční fair play a omezenému počtu zahraničních hráčů v soutěži.²⁵

Stranu nabídky zastupují samotní hráči, jejich agenti a hráčské asociace. Mladí hráči se snaží dostat do prvních mužstev svých týmů, případně přestoupit do týmů, ve kterých budou pravidelně nastupovat a dále se rozvíjet. Vždy jsou uzavřeny smlouvy na dobu určitou, během této doby je vlastníkem hráče klub a v rámci pravidel dané národní asociace a právního systému s ním může nakládat dle svého uvážení. V rámci evropské unie, a tedy i UEFA bylo velkou změnou ve prospěch hráčů i nakupujících klubů

²⁴ NOHEJL, Tomáš. Vladyka: ve fotbale o záchranu, ve futsale o titul. *Idnes.cz* [online]. dub 19 2006 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/vladyka-ve-fotbale-o-zachranu-ve-futsale-o-titul-ftj-/fotbal.aspx?c=A060418_233904_fotbal_rou

²⁵ NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.

zavedení Bosmanova pravidla. Před tímto pravidlem bylo běžné, že klub měl na hráče práva i po vypršení jeho kontraktu a budoucí klub musel zaplatit za hráče odstupné.

To změnil Jean – Marc Bosman, který po vypršení smlouvy v roce 1990 podepsal smlouvu novou, ale bez toho, aby nový klub zaplatil zmíněné odstupné. Bosman byl přinucen k soudnímu procesu mezi ním, jeho bývalým klubem, národní asociací a UEFA. V roce 1995 Evropský soudní dvůr rozhodl ve prospěch Bosmana a vzal v potaz, že všichni fotbalisté v zemích EU jsou bráni jako zaměstnanci a mají tak právo na svobodný pohyb v rámci EU.²⁶ V českém fotbale platí Bosmanovo pravidlo pouze při přestupu volného hráče do zahraničí. Dalším problémem pro hráče v českém prostředí v případě hostování je podmínka mateřského klubu, který ve většině případů uplatňuje možnost, že hráč nenastoupí proti svému mateřskému klubu v případě společného zápasu.

Hráči jsou zastoupeni svými agenty, případně hráčskými asociacemi, které se pro ně snaží vyjednat co nejlepší podmínky. Při uzavření přestupu nebo smlouvy získají předem stanovené procento jako odměnu. Snem každého fotbalisty je nastupovat v prestižních evropských soutěžích, ty jsou zárukou vysoké sportovní úrovně, ale také velmi zajímavých finančních odměn. S tím je úzce spjata také hodnota hráčů.

3.4.1 Hodnota a oceňování hráčů

Jak bylo již zmíněno nákupy a platy hráčů tvoří velmi výraznou část celkových nákladů pro klub, proto je třeba stanovit správnou hodnotu hráčů. Kluby obchodují s hráči jako s nehmotnými aktivy, pomocí nichž získávají prostředky pro chod a rozvoj klubu. Fotbal je jedním ze sportů, kde se na dosažení výsledku podílí velké množství hráčů, o to složitější je pak stanovení hodnoty jednotlivých hráčů. Na rozdíl od sportu jednotlivců, kde je jasně vidět sportovní výkon podle výsledků sportovce, u kolektivních sportů hraje velkou roli sehranost a „chemie“ v týmu. I ten nejlepší hráč nedokáže dlouhodobě dosahovat skvělých výsledků bez součinnosti s ostatními členy týmu. Níže budou uvedeny vybrané metody oceňování hráčů společně s faktory, které ovlivňují hodnotu hráče. Metody zmíněných autorů jsou odlišné a do jisté míry subjektivní, neboť každý má trochu jiný pohled na důležitost jednotlivých faktorů, které do oceňování zahrnuje.

²⁶ How the Bosman Ruling changed football forever. *Balls Out In Public* [online]. 2011 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <https://ballsoutinpublic.wordpress.com/2011/08/22/how-the-bosman-ruling-changed-football-forever/>

Důvodem, proč neexistuje jedna ověřená metoda, je nepředvídatelnost výsledku. To potvrzuje praxe, kdy se mnohokrát v historii stalo, že týmy složené z hráčů s několikanásobně nižší hodnotou dokázaly porazit papírově silnější týmy.

3.4.1.1 Metody oceňování hráčů

1. Jedním z prvních autorů, který se zabýval postupem ocenění sportovce byl W. G. Scully.²⁷ Stanovil, na základě statistik hráčů baseballu, dvoustupňovou regresní analýzu. Prvním stupněm je rovnice pravidelné výkonnosti týmu a procentuální úspěšnost vítězství v sezóně v závislosti na herních statistikách (procentuální úspěšnost nadhazování a odpalování). Z této rovnice Scully vyvodil, že úspěch týmů je závislý na individuálních výkonech hráčů. Druhým stupněm je pak měření mezního příjmu produktu sportovce (MRP) týmu na celkovém mezním přínosu vítězství týmu (MWR). Mezní příjem produktu sportovce je měřen podle úspěšnosti nadhazování a odpalování.
2. Goddard a Sloane²⁸ říkají, že existují dva základní proudy metod oceňování, jsou jimi srovnávací ocenění a základní ocenění. U srovnávacích metod jde primárně o pozorování tržních hodnot hráčů z již proběhlých transakcí v minulosti. Tyto sledované hodnoty přinášejí klubům orientační bod, od kterého mohou dále specifikovat cenu hráče. Jednou z nejznámějších srovnávacích metod je poměrové oceňování.

Hodnota vlastního kapitálu = vlastnosti aktiva X standartní poměr ocenění

Základní metody sledují pomocí výpočtů hodnoty toků čistých přínosů, které očekává klub od hráčů. Zjednodušeně řečeno kluby hodnotí hráče nejenom na základě jeho budoucích výkonů, ale i na základě jeho celkového přínosu pro klub. Navazují na Scullyho MRP, kdy kromě sportovního výkonu hráče klub také sleduje navazující příjmy z návštěvnosti utkání, merchandisingu a podobně. Pro výpočet MRP lze použít následující vzorec níže, kde PWC (Player win

²⁷ SCULLY, G.W. *Pay and performance in Major League Baseball*, *American Economic Review*, v GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.

²⁸ GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.

contribution) je přínos vítězství pro tým, MWR (Marginal win revenue) je mezní přínos vítězství a PIV (Player image value) udává hodnotu hráčovi image. Souhrnně tyto parametry představují očekávání klubu od hráče.

$$\text{MRP} = (\text{PWC} \times \text{MWR}) + \text{PIV}$$

3. Další metodou, kterou se Goddard a Sloane²⁹ zabývali v 90. letech skrze analýzy přestupů v nejvyšší anglické lize, je určení tržní hodnoty hráče na základě čtyř charakteristik. Jsou jimi:

- Charakteristika hráče – věk, zkušenosti, aktuální výkonnost, vstřelené góly, počet startů za národní tým
- Charakteristika prodávajícího – finanční síla klubu, dlouhodobé postavení klubu v rámci soutěže, aktuální umístění v ligové tabulce
- Charakteristika kupujícího – finanční síla klubu, dlouhodobé postavení klubu v rámci soutěže, aktuální umístění v ligové tabulce
- Obecné charakteristiky trhu – rozdíl tržních podmínek v letech, data uzavření přestupového období

Tato metoda položila obecný základ pro určování tržní hodnoty hráče.

4. Gerrard³⁰ vyvinul komparativní algoritmus fotbalových přestupů (Algorithm Soccer Transfers), který poskytuje poměrně přesný odhad tržní ceny hráče. Skládá se z následujících proměných:

- Věk / zkušenost
- Pozice hráče v týmu
- Schopnost střílet góly
- Počet startů v národním týmu
- Postavení současného týmu v tabulce
- Potencionální zájemce
- Inflace na hráčském trhu

²⁹ GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.

³⁰ GERRARD, Bill. *The measurement and valuation of player quality in association football*, v GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.

Algoritmus dále generuje dva typy tržních hodnot:

- Současná hodnota náhrady za hráče (Current replacement value, CRV) znázorňuje situaci, kdy má o hráče zájem jiný klub. Stávající klub určí cenu odhadem a vypočítá hodnotu hráče stejných charakteristik v klubu se srovnatelným postavením v soutěži.
 - Současná prodejní hodnota (Current sell-on value, CSV) je hodnota vycházející z analýzy postavení klubu v soutěži majícího zájem koupit hráče.
5. Kromě výše zmíněných metody Gerrard³¹ zmiňuje jako metodu určení tržní ceny ukazatel kvality hráče. Jedná se o komplexní metody, která v sobě zahrnuje více ukazatelů. Sportovní výkonnost hráče je měřena pomocí moderní technologie, takzvaného Optiv indexu. Tato metoda byla zavedena v nejvyšší anglické soutěži, aby přinesla co nejpřesnější statistiky hráčů během zápasu. Jednotlivé hráčské posty jsou rozděleny a pro každý jsou stanoveny jiné činnosti, které jsou hodnoceny. Pro útočící hráče jsou nejdůležitějšími počet vstřelených branek a dribling, u záložníků počet přesných přihrávek, u obránců počet úspěšných obraných zákroků a u brankáře samozřejmě počet zákroků a počet čistých kont. Další metodou je analýza přestupového trhu. Pokud nedochází k enormnímu přeláčení při přestupech hráčů a kluby akceptují tržní hodnoty, lze brát právě tyto hodnoty za dostatečný ukazatel kvality společně s přihlédnutím na aspekty jako věk, mezinárodní zkušenost a jiné. Všechny tyto informace o hráči pak shrnuje vzorec indexu kvality hráče (Player quality index, PQI), kde APPRATE je počet odehraných zápasů v uplynulé sezóně, GOALS1 je celkový počet vstřelených gólů, GOALS2 je počet vstřelených gólů v uplynulé sezóně, U21 je počet reprezentačních startů v mužstvu do 21 let a INTER představuje počet reprezentačních startů.

$$PQI = \exp (6,575 + 1,201APPRATE + 1,193GOALS1 + 0,410GOALS2 + 0,478U21 + 0,478INTER)$$

³¹ GERRARD., Bill. *The economics of association football*. Northampton, MA: Elgar, 2006. ISBN 978-184-3769-415.

3.5 Soutěžní vyrovnanost

Soutěžení je základní princip jakéhokoliv sportu, alespoň na profesionální úrovni. Co se týče sportu rekreačního, případně sportu v dětských kategoriích, na prvním místě by měl být vždy pocit radosti ze hry, nicméně asi každý jednotlivec nebo tým chce svého soupeře porazit a vyhrát. Konkurence je v normálních podmínkách, například vezme-li se konkurenční boj firem v určitém odvětví, zcela nežádoucí. Každá firma se snaží o dva základní cíle, maximalizaci zisku a získání co největšího tržního podílu, v ideálním případě monopolu, což vylučuje jakoukoliv jinou firmu v daném odvětví, která by s první soupeřila. Sportovní prostředí je ale velmi specifické a konkurence je pro jeho existenci nezbytná. Kluby se samozřejmě snaží být lepší než ostatní, ale bez jejich působení by nemohly sportovní soutěže vůbec existovat. Nicméně konkurenční prostředí ve sportu není jediným faktorem, proč je sport tak populární. Kromě konkurence v podobě soupeřů je také velmi důležitá i vyrovnanost mezi jednotlivými týmy.

Soutěžní vyrovnanost lze chápat jako určitý počet jednotlivců či týmů, kteří se mezi sebou utkávají v turnaji nebo soutěži a jejichž sportovní výkonnost je na podobné úrovni. Jednotlivé výkonnostní úrovně ve sportu jsou dány talentem, množstvím úsilí, tréninkem, motivací a také aktuálním psychickým stavem sportovců. Podle výkonnostních úrovní lze tedy sport rozdělit na sport vrcholový, sport na výkonnostní úrovni a sport na rekreační úrovni. Ať už se jedná o jakoukoliv z výše zmíněných úrovní, je jak pro členy jednotlivých týmů, tak i pro fanoušky a diváky velmi žádoucí, aby byla soutěž co nejvyrovnanější a o vítězi se rozhodovalo až v posledních kolech soutěže (nejedná-li se o play off systém). Pokud je vítěz znám s velkým předstihem, třeba i několika kol, atraktivita sledovanosti daného týmu klesá, což se může v některých případech odrazit ve snížené návštěvnosti. Tento fakt samozřejmě znamená méně prodaných vstupenek a vede k nižšímu příjmu právě z prodeje vstupenek, který je jedním ze tří hlavních zdrojů příjmů.³² Další negativní faktor je psychika hráčů týmu, kteří mohou ztratit motivaci a zbývající utkání neodehrát, tak jak hráli v předcházejících utkáních. To samozřejmě ovlivňuje celou soutěž, protože se velmi často stává, že už jistý mistr ligy nevyhraje zápasy s týmy, jejichž kvalita je na nižší úrovni a nechtěně tak mohou přispět k celkovému umístění ostatních týmů v soutěži.

³² BOOR, Samuel, Chris HANSON a Calum ROSS. *Football Money League: Rising stars* [online]. , 52 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html>

První autorem, který se začal zabývat ekonomickou stránkou ve sportu, byl v roce 1956 Simon Rottenberg³³, který svým článkem „The Baseball Player’s Labor Market“ poukázal na základní principy úspěšného fungování národní baseballové ligy (MLB) ve Spojených státech. K základním principům dle Rottenberga, které spolu velmi úzce souvisí, patří stálost prostředí volného trhu (princip stálosti) a nejistota výsledku. Na druhou stranu uvažoval o určitých omezeních, jakými byly: rovnoměrné sdílení příjmů, platové stropy nebo omezení v hráčských soupiskách. Právě omezení ze strany sportovních asociací jsou v současnosti o poznání výraznější, než tomu bylo v letech minulých. Ne vždy však jde pouze o opatření, která vedou ke zvýšení nejistoty, a tedy k pozitivnímu zlepšení sportu jako takového. Ve většině případů hrají hlavní roli peníze, konkrétně se může jednat o snahu zvýšit zisk ze strany majitelů klubů, požadavky na zvýšení komfortu a služeb ze strany fanoušků a platy ze strany sportovců. Jako další opatření může být zahrnuto sdílení příjmů, jak v rámci celé soutěže, tak pouze v rámci jednotlivých zápasů mezi dvěma týmy. Poslední významné omezení se týká talentovaných hráčů a celkově přestupového trhu. Zde se samozřejmě jedná pouze o kolektivní sporty.³⁴ Nejistota výsledku byla zkoumána mnoha autory v průběhu let a bylo vytvořeno mnoho typů soutěžní vyrovnanosti, které byly posléze aplikovány na různá sportovní odvětví. Zřejmě nejpřehlednější rozdělení jednotlivých typů je podle Szymanskiho, který nejistotu rozděluje do tří částí podle časového období:

- zápasová nejistota (match uncertainty)
- sezónní nejistota (season uncertainty)
- mistrovská nejistota (championship uncertainty)

Zápasová nejistota se vztahuje právě k jednomu utkání, kdy mají před zápasem oba týmy teoretickou šanci na vítězství, která činí 50 procent v případě absolutně vyrovnané soutěže. Výzkumy zaměřené na zápasovou nejistotu se ve většině případů zaměřují na sledování předzápasových kurzů, vypsáných sázkovými kanceláři. Co se týče sezónní nejistoty, je zřejmé, že se jedná o sledování jedné soutěže v jednom roce (u většiny evropských lig je sezóna systémem podzim-jaro). Vzhledem k tomuto faktu se jedná o statickou soutěžní vyrovnanost. Třetí typ nejistoty sleduje buď mezisezónní, anebo

³³ ROTTENBERG, Simon. The Baseball Players' Labor Market. *The Journal of Political Economy*. 1956, 64(3): 242-258.pdf

³⁴ SZYMANSKI, Stefan. The Economic Design of Sporting Contests. *Journal of Economic Literature*. 2003, (XLI): 1137-1187.

dlouhodobý trend v dané soutěži, což znamená mobilitu týmů. Tato soutěžní vyrovnanost je pak tedy dynamickou soutěžní vyrovnaností.³⁵

Většina autorů zabývajících se problematikou soutěžní vyrovnanosti pochází ze Severní Ameriky, a proto je zcela logické, že se ve svých výzkumech zaměřili na soutěže, které jsou pro tento region typické, jako baseball, americký fotbal či basketball. Americký a evropský systém soutěží je ve většině případů také odlišný, a to především v uzavřenosti, respektive otevřenosti. Proto nemusí být některá teoretická opatření, která ovlivňují nejistotu výsledku, vhodná a zcela účinná právě pro evropský systém soutěží, který se vyznačuje sestupem nejhorších a postupem nejlepších týmů.

3.5.1 Typy soutěžní vyrovnanosti

Jak již bylo nastíněno výše, existuje několik druhů nejistot, s nimiž souvisí také různé typy soutěžních vyrovnaností. V zásadě existují hlavní dva typy soutěžní vyrovnanosti. Statická soutěžní vyrovnanost, též některými autory uváděná jako úroveň koncentrace a dynamická soutěžní vyrovnanost, občas uváděná také jako stupeň dominance. Třetím typem, který není tolik používaným, je pak kombinace obou předchozích.³⁶

3.5.1.1 Statická vyrovnanost

Statická soutěžní vyrovnanost měří vyrovnanost jednotlivých týmů v dané soutěži během jedné sezóny. Existují dva teoretické krajní případy, jejichž pravděpodobnost existence je reálně téměř nulová. Jde buď o naprosto vyrovnanou soutěž, což znamená, že by všechny týmy dosáhly stejného počtu bodů a nebyl by známý ani vítěz a ani sestupující. Druhý případ je naprosto nevyrovnaná soutěž, což znamená, že vítěz by vyhrál všechny své zápasy, druhý v pořadí všechny zápasy kromě těch s vítězem a tak dále až k poslednímu týmu, který by nevyhrál žádný zápas.³⁷ Mezi nejjednodušší měření patří procentuální výhry týmů a rozpětí procentuálních výher, což je rozdíl mezi nejlepšími a nejhoršími týmy v soutěži. Alternativou tohoto měření může být výpočet

³⁵ SZYMANSKI, Stefan. The Economic Design of Sporting Contests. *Journal of Economic Literature*. 2003, (XLI): 1137-1187.

³⁶ EVANS, Richard. *A review of measures of competitive balance in the 'analysis of competitive balance' literature*. London: Birkbeck Sport Business Centre, 2014, 7(2). ISSN: 1756-8811.

³⁷ GROOT, Jan a Loek GROOT. The Competitive Balance of French Football 1945-2002. *Économie Appliquée LVI*. 2003, (4): 91-113.

rozdíl ve vstřelených gólech, případně ostatních statistikách. Další metodou je směrodatná odchylka, která je primárně počítána z procent výher nebo z absolutního počtu dosažených bodů. Existují i další metody, které používají směrodatnou odchylku, jako je podíl maximálního možného počtu bodů, směrodatná odchylka s ohledem na výhodu domácího prostředí nebo týmovou sílu, avšak většina z nich je aplikována na soutěže s dvoubodovým systémem, a proto z hlediska současného třibodového systému ve fotbale nejsou tak významné. Koncentrační poměr je další metodou měření statické vyrovnanosti. Jedná se buď o poměr dosažených bodů k celkovým možným dosaženým bodům určitého počtu týmů z předních pozic soutěže, nebo o poměr bodů konkrétně pěti nejlepších týmů se zbytkem soutěže. Mezi další metody patří relativní entropie, Herfindahl – Hirschmanův index (HHI), který je známý z ekonomie a společně s ním také Giniho koeficient, ze kterého je pak grafickým výstupem Lorenzova křivka rovnosti, ve sportovním případě vyrovnanosti v jednotlivé sezóně. HHI jako metoda měření má úskalí v rozdílném počtu týmu v evropských ligách, a proto je nutné tuto metodu standardizovat pro danou skupinu zkoumaných zemí. Kromě těchto metod existuje také Index rozdílnosti, který je běžně používán jako měřítko segregace mezi etnickými skupinami, v rámci sportovního prostředí se používá jako míra konkurenceschopnosti v rámci soutěže. Zatím nejnovější metodou je takzvaný „Surprise index“ podle Groota a Groota, který přiděluje body za výhry či remízy v utkáních, kde uspěje slabší tým s ohledem na tabulkové postavení.³⁸

3.5.1.2 Dynamická vyrovnanost

Dynamická vyrovnanost sleduje změny mezi jednotlivými sezónami, případně soutěžní vyrovnanost z dlouhodobého hlediska. První skupinu měření tvoří deskriptivní statistika, která v sobě zahrnuje měření počtu vyhraných ligových titulů za určité časové období, počet vyhraných titulů v řadě, počet různých vítězů v čase nebo počet týmů které se umístily na předních příčkách za určité období. Na druhé straně lze měřit také frekvenci neúspěchu v získání titulu ve sledovaném období. Autoři také srovnávají rozdíly mezi skutečným počtem týmů, které získaly titul a teoretickým modelem při absolutní vyrovnanosti týmů. Druhým typem je měření konsektivních sezón. Tento typ měření je vhodný zejména pro uzavřené soutěže, z pohledu otevřených lig, kde je poměrně velká

³⁸ EVANS, Richard. *A review of measures of competitive balance in the 'analysis of competitive balance' literature*. London: Birkbeck Sport Business Centre, 2014, 7(2). ISSN: 1756-8811.

fluktuace týmu, je potřeba upravit některé parametry. Do této skupiny spadá také korelační koeficient, který měří v zásadě tři základní hodnoty, absolutně vyrovnanou soutěž, absolutně nevyrovnanou soutěž a nezávislost mezi jednotlivými sezónami. Absolutně vyrovnaná soutěž by znamenala úplnou mobilitu týmů mezi sezónami, tedy, že první tým z předchozího ročníku, by skončil v následujícím poslední a naopak. Oproti tomu absolutní nevyrovnanost by znamenala neměnnost pořadí v sezónách. Metoda top 4 opakování je zaměřená na zkoumání pouze nejvyšších 4 příček dané soutěže, jestliže se v další sezóně umístí stejné 4 týmy v top 4, hodnota je 100, pokud se neumístí ani jeden tým z loňského roku, hodnota je 0. Stejně tak, jako tomu je u statické vyrovnanosti, lze Herfindahl – Hirschmanův index, Giniho koeficient s Lorenzovou křivkou i „Surprise index“ použít i ve vyrovnanosti dynamické. Herfindahl – Hirschmanův index (HHI), v rámci ekonomie používaný pro měření koncentrace daného odvětví na trhu, případně procento výstupu připadající v rámci jednoho odvětví na nejvýznamnější firmy. Pro měření konkurenceschopnosti týmů v jednotlivých ligách, lze HHI použít pro zjištění počtu titulů, počtu mužstev, které se pohybují v top 4 a v rámci univerzitního amerického fotbalu v USA ke srovnání týmů ve virtuální lize. Statistickí každoročně vytvářejí žebříček nejúspěšnějších týmů skrze celou zemi, tyto týmy se spolu neutkávají, proto se jedná o virtuální ligu. Giniho koeficient měří míru nerovnosti při získávání ligového titulu, pro jeho výpočet jsou týmy seřazeny podle úspěchů ve zkoumaném období. Poslední metodou je „Surprise index“, který stejně jako ve statické vyrovnanosti přiděluje body týmům za překvapivé výsledky. Z pohledu dynamické vyrovnanosti vyšší index znamená, že tým dosáhl úspěchu s relativně větší dominancí nad vysoce hodnocenými týmy. Nižší index znamená opak.³⁹

3.5.1.3 Kombinace statické a dynamické vyrovnanosti

Kombinaci statické a dynamické vyrovnanosti představují čtyři základní metody měření. První a nejjednodušší metodou je měření soutěžní vyrovnanosti pomocí směrodatné odchylky za celou existenci ligy. Je tedy třeba neustále aktualizovat měření přidáním právě skončených sezón. ANOVA měření (analýza rozptylu) je založeno na účasti stejných týmů v soutěži v délce několika let. Tato metoda měření je vhodná pro uzavřené soutěže, lze však aplikovat s určitými úpravami i pro evropský model. Mezi dva

³⁹ EVANS, Richard. *A review of measures of competitive balance in the 'analysis of competitive balance' literature*. London: Birkbeck Sport Business Centre, 2014, 7(2). ISSN: 1756-8811.

typy ANOVA měření se řadí procentuální rozložení odchylek v čase a konkurenční rovnováha. Další je „Mobility gain function“, která je založena na kategorizaci možných změn výkonu týmu ve vztahu k výkonu v předcházející sezóně a na průměrné výkonnosti celé soutěže. Poslední metodou je tzv. Markovův model. V ekonomii je brán jako nástroj, kde postavení v jednom období ovlivňuje výsledek následujícího období. Při měření vyrovnanosti soutěže je model založen na hypotéze, že výkonnost týmů v sezóně se odvíjí od jeho výkonnosti v sezóně předcházející a z ní se poté vypočítává pravděpodobnost vyrovnanosti soutěže. Díky tomu není tento typ měření vhodný pro otevřený systém, kde se každý rok mění týmy vlivem sestupu či postupu. Existují dva základní typy modelu, testy přechodové pravděpodobnosti a měření na základě Giniho koeficientu.⁴⁰

Z výše uvedených typů soutěžní vyrovnanosti bude v práci použita vyrovnanost dynamická, konkrétně bude měřena pomocí Lorenzovy křivky. Pro nestranného diváka jsou žádoucí co nejmenší rozdíly mezi bodovým ziskem jednotlivých týmů v soutěži, což znamená vysokou úroveň statické vyrovnanosti, nicméně pro všechny zainteresované subjekty je důležité vědět, jak si týmy účastníci se dané soutěže a celkově soutěž obecně stojí v dlouhodobém hledisku. Čistě teoreticky je zde velmi malá pravděpodobnost, že by se pořadí týmů z minulé sezóny zcela otočilo. Vždy je několik týmů, které jsou před startem ročníku favorizovány, že se umístí na předních příčkách a ve většině případů se tyto prognózy naplní, avšak již několikrát v historii ovládly soutěž týmy, které před začátkem sezóny byly považovány za průměrné nebo se dle expertů dokonce řadily k aspirantům na sestupové příčky.

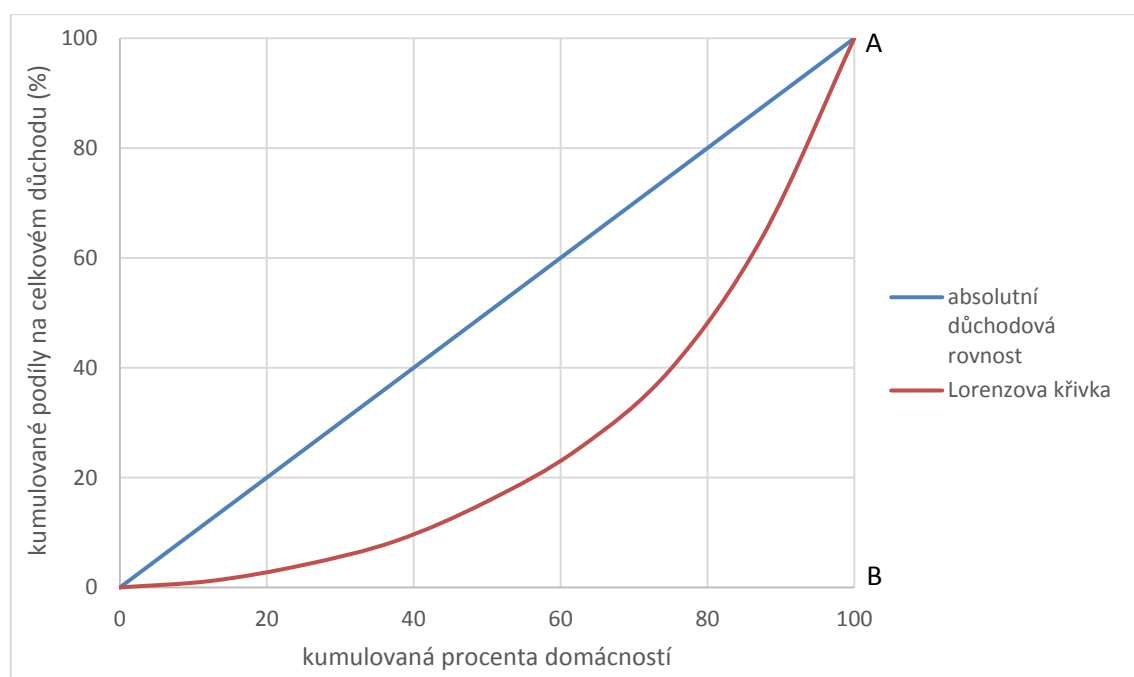
3.5.2 Lorenzova křivka

Lorenzova křivku poprvé použil v roce 1905 americký ekonom Max Otto Lorenz, aby vyjádřil příjmovou nerovnost. Do širšího povědomí se tento termín dostal o sedm let později, kdy na něj ve své práci upozornil další americký ekonom a statistik Wilford I. King. V současnosti se celosvětově používá pro vyjádření nerovnosti v distribuci národního důchodu. Jde o grafické znázornění kumulativní distribuční funkce rozdělení důchodů domácností, kde je poměrné části obyvatelstva přidělena poměrná část důchodu. V ekonomie je tento ukazatel velmi oblíbený právě pro své jednoduché grafické znázornění. Osu x reprezentují kumulovaná procenta domácností, osu y pak kumulované

⁴⁰ EVANS, Richard. *A review of measures of competitive balance in the 'analysis of competitive balance' literature*. London: Birkbeck Sport Business Centre, 2014, 7(2). ISSN: 1756-8811.

podíly na celkovém důchodu vyjádřené v procentech. Úsečka absolutní důchodové rovnosti (OA) představuje dokonale rovnoměrné rozdělení důchodů mezi jednotlivé domácnosti. Jedná se o teoretickou situaci, v reálném životě není možné, aby všechny domácnosti disponovaly stejným důchodem. Jde tedy o optické srovnání s reálnou Lorenzovou křivkou. Čím blíže leží Lorenzova křivka k úsečce absolutní důchodové rovnosti, tím více je rozdělení důchodů vyrovnanější. Naopak, čím více se křivka blíží k lomené čáře OBA, tím větší je rozdíl v rozdělení důchodů. Lomená čára se také často nazývá linií absolutní nerovnosti.⁴¹

Graf č. 1: Lorenzova křivka

zdroj: Jurečka Václav

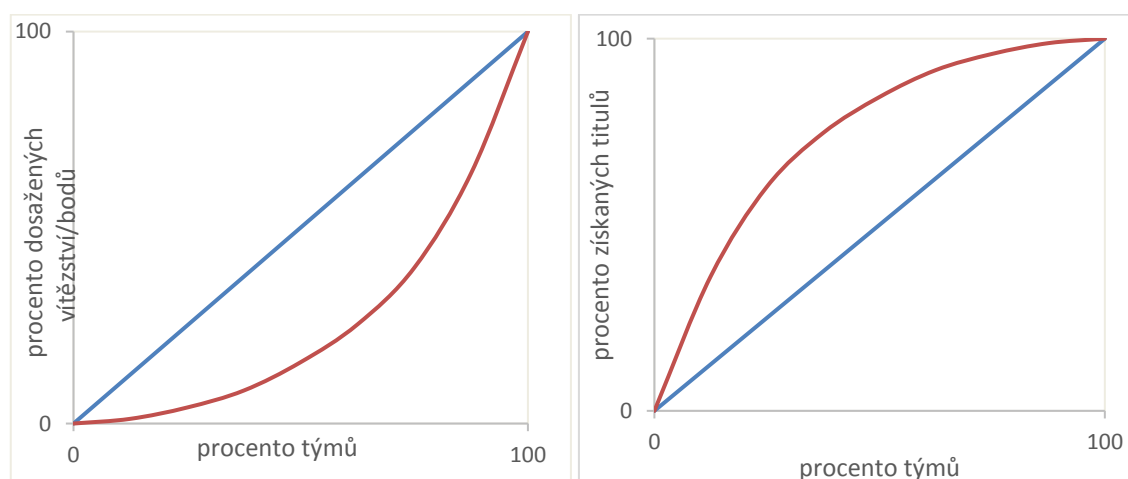
Pro měření soutěžní vyrovnanosti byla Lorenzova křivka poprvé použita v roce 1992 kdy Quirk a Fort měřili vyrovnanost ve všech nejvyšších ligách hlavních sportů v Americe (baseball, basketbal, americký fotbal a hokej). Na rozdíl od použití Lorenzovy křivky v ekonomii, kdy se ve většině případů srovnávají důchodové nerovnosti v konkrétních letech, v oblasti sportu je ve většině případů používána pro zkoumání soutěžní vyrovnanosti ve velmi dlouhém období. Pomocí této metody lze měřit dva

⁴¹ JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4385-1.

základní parametry, procento výher nebo bodů získaných v daném období a procento získaných titulů.⁴²

Při výzkumu procenta výher je poloha křivky stejná, jako tomu je při měření důchodové nerovnosti, tedy pod úsečkou absolutní soutěžní vyrovnanost (totožná úsečka jako úsečka absolutní důchodové rovnosti). Na ose x je procento týmů, které hrály ve zkoumaném období soutěž, na ose y pak procento výher nebo bodů.⁴³ U měření procenta týmů, které v daném období získaly alespoň jeden titul je osa x stejná a na ose y se nachází procento získaných titulů. Je třeba zmínit, že stejně jako tomu je u všech výše zmíněných metod, aplikování Lorenzovy křivky je složitější u evropského modelu otevřených lig. Dále je nutné si stanovit, pro přesnější výsledky, minimální počet odehraných sezón týmem ve zkoumaném období. Lorenzovu křivku ke svým výzkumům v oblasti evropského fotbalu použili například Szymanski (1999) nebo Goosens (2006).⁴⁴

Graf č. 2: Lorenzova křivka procentuálního zisku výher/bodů, Graf č. 3: Lorenzova křivka procentuálního zisku titulů

⁴² GROOT, L. F. M. *Economics, uncertainty and European football: trends in competitive balance*. Northampton, MA: Edward Elgar, c2008. ISBN 978-1-84720-591-9.

⁴³ LEEDS, Michael a Peter von. ALLMEN. *The economics of sports*. 5th ed. Boston: Person, c2014. ISBN 978-0-13-302292-6.

⁴⁴ *Competitive balance in European football: Comparasion by adapting measures: National measure of seasonal imbalance and Top 3*. Rivista di diritto ed economia dello sport, 2006, 2.(2.), 46 s.. ISSN 1825-6678.

4 METODOLOGICKÁ ČÁST

4.1 Metodologický princip

Hlavním cílem této práce je analýza soutěžní vyrovnanosti ve vybraných evropských soutěžích, následné porovnání v rámci svých skupin a interpretace výsledků. Pro analýzu bude použita dynamická soutěžní vyrovnanost a na základě výsledků jednotlivých lig bude potvrzena nebo vyvrácena stanovená hypotéza, o stejném trendu v rámci jedné skupiny. Výsledky budou znázorněny pomocí Lorenzovy křivky soutěžní vyrovnanosti.

4.2 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu jsou vybrané evropské fotbalové ligy, konkrétně nejvyšší soutěže z Anglie (Premier League), Německa (Bundesliga), Nizozemska (Eredivisie), Řecka (Superleague Greece), Rumunska (Liga 1 Betano), České republiky (HET liga), Dánska (Superligaen), Polska (1 Liga), Kypru (A'katigória), Bulharska (Parva liga). Důvodem výběru právě těchto 10 fotbalových lig je jejich umístění v žebříčku podle tržní hodnoty ligy, který vytvořila UEFA. Všechny zmíněné soutěže budou analyzovány v časovém období čtyřiceti let, konkrétně od sezóny 1993/1994 až po sezónu 2016/2017. Zkoumané soutěže budou rozděleny podle umístění v žebříčku do dvou pětičlenných skupin. První skupina bude tvořena anglickou, německou, nizozemskou, řeckou a rumunskou ligou. Druhá skupina českou, dánskou, polskou, bulharskou a kyperskou ligou. V rámci těchto skupin pak budou porovnány Lorenzovy křivky lig a vyvozeny závěry. Výběr zkoumaného období souvisí se vznikem České republiky, což samozřejmě znamenalo také vznik samostatné české fotbalové ligy, a to právě v sezóně 1993/1994. V tabulce níže jsou všechny zkoumané ligy seřazeny podle tržní hodnoty.

Tabulka č. 1: vybrané soutěže seřazené dle tržní hodnoty

Pořadí soutěže dle žebříčku UEFA	Zkoumaná soutěž
1.	1. anglická liga (Premier League)
4.	1. německá liga (Bundesliga)
12.	1. nizozemská liga (Eredivisie)
18.	1. řecká liga (Superleague Greece)
27.	1. rumunská liga (Liga 1 Betano)
35.	1. česká liga (HET liga)
37.	1. dánská liga (Superligaen)
38.	1. polská liga (1 Liga)
51.	1. bulharská liga (Parva liga)
54.	1. kyperská liga (A'katigória)

4.3 Měřicí techniky a metody měření

4.3.1 Dynamická vyrovnanost

Dynamická vyrovnanost je jedním z typů měření soutěžní vyrovnanosti, které se používají v ekonomii sportu. Jedná se o měření vyrovnanosti soutěže mezi sezónami, kde se pořadí týmů mění. S ohledem na otevřený systém evropských lig dochází také k mobilitě týmů mezi soutěžemi. Počet sestupujících/postupujících týmů závisí na systému lig. Soutěžní vyrovnanost bude analyzována Lorenzovou křivkou, konkrétně se bude jednat o soutěžní vyrovnanost měřenou na základě procenta získaných titulů. K sestavení Lorenzovy křivky bude nejprve potřeba spočítat počet týmů, které se nejvyšší soutěže účastnily alespoň šest sezón, to se rovná 25 procentům celkového zkoumaného období. Důvodem, proč nelze počítat se všemi celky, které se od sezóny 1993/1994 zúčastnily soutěže, je zkrácení výsledků. Z výše vybraných bude nezbytné vypočítat procento týmů, které dokázaly získat mistrovský titul. Posledním výpočtem potřebným k sestavení Lorenzovy křivky bude procento získaných ligových titulů za zkoumané období.

4.3.1.1 Lorenzova křivka

Pro vytvoření Lorenzovy křivky je nezbytné stanovit procento týmů, které získaly za dané období alespoň jedno vítězství v soutěži. Jedná o jednoduchý poměr počtu týmů

s titulem k počtu týmů účastnících se soutěže po dobu šesti sezón a více vynásobeným stem, jak je patrné na obrázku níže.

Obrázek č. 1: procento týmů s titulem

$$\text{procento týmů s titulem} = \frac{\text{týmy s titulem}}{\text{týmy v soutěži } (\geq 6 \text{ sezón})} \times 100$$

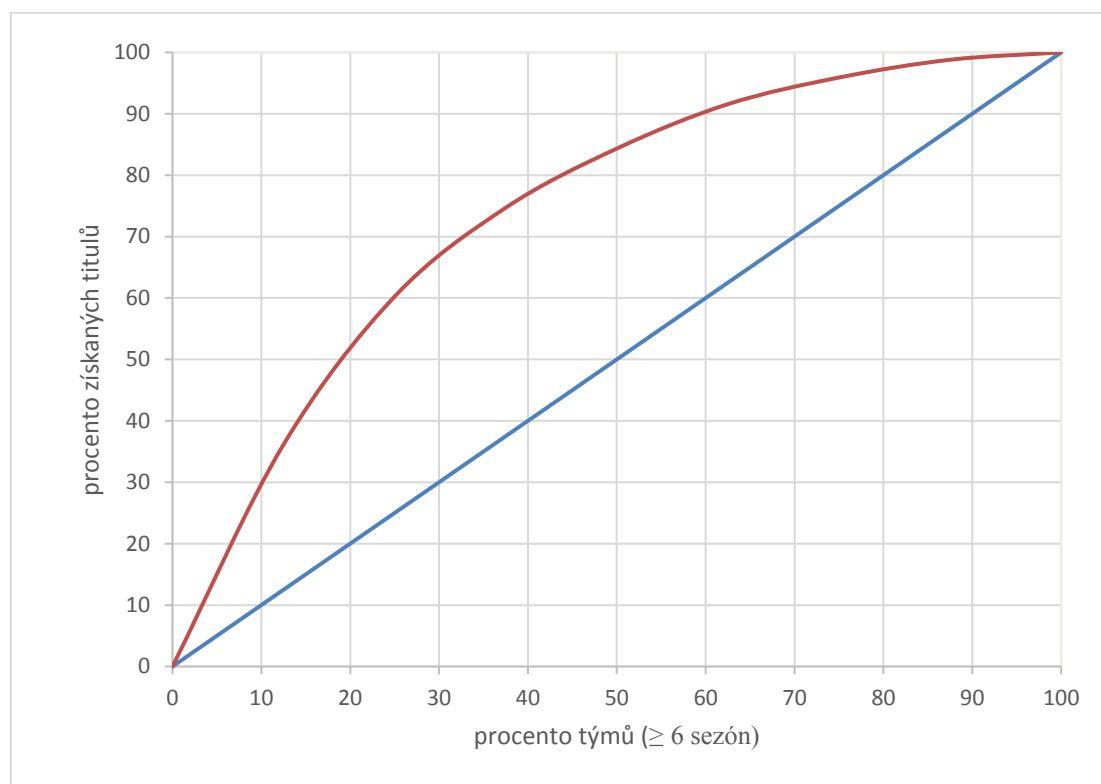
Stejně tomu bude i v případě výpočtu procentuální úspěšnosti v získání titulu, kde je poměr počtu titulů k maximálnímu možnému počtu titulů, které mohly týmy získat. Opět je vzorec znázorněn na obrázku níže.

Obrázek č. 2: procentuální úspěšnost zisku titulu

$$\text{procentuální úspěšnost zisku titulu} = \frac{\text{počet získaných titulů}}{\text{celkový počet titulů}} \times 100$$

Jak bylo již zmíněno v teoretické části, Lorenzova křivka je grafické vyjádření soutěžní vyrovnanosti. Konkrétně se jedná o kumulovaný součet všech týmů v soutěži a její sklon je dán % rozdělením titulů mezi celky. Z pohledu ligových asociací by bylo žádoucí, aby Lorenzova křivka kopírovala úsečku 0A, která vychází z počátku souřadnic pod úhlem 45 stupňů od osy x. To je však ve skutečnosti velmi nepravděpodobné, protože v evropském modelu ještě nikdy nenastala situace, kdy by každý tým získal právě jeden mistrovský titul a současně by se soutěže zúčastnil stejný počet týmů, jaký je počet zkoumaných sezón. To samé platí o opačné situaci, kdy by za dané období získal vítězství ve všech sezónách pouze jeden tým. V případě měření procenta získaných titulů, by se Lorenzova křivka blížila co nejvíce ose y a její sklon by byl závislý na počtu týmů, které v soutěži odehrály minimální počet sezón určených výzkumem. Níže na grafu je znázorněn standardní průběh Lorenzovy křivky, čím bude daná soutěž méně vyrovnaná, tím se křivka bude posouvat více k ose y.

Graf č. 4: Lorenzova křivka procentuálního zisku titulů

Hendl⁴⁵ zmiňuje, že výstupem statistické analýzy jsou data, které je nezbytné pro správné porozumění transformovat do tabulkové nebo grafické podoby, případně výpočtem různých statistických charakteristik dosáhnout stavu, kdy budou patrné jejich statistické vlastnosti, což umožní srovnání různých skupin dat, v tomto konkrétním případě ligových soutěží. Proto byla vybrána, jako finální výstup analyzovaných dat, Lorenzova křivka.

4.4 Zdroje dat

Pro analýzu soutěžní vyrovnanosti jsou nezbytné konečné tabulky jednotlivých lig za zkoumané období. Konkrétně je třeba se zaměřit na všechny vítěze soutěží a týmy, které v soutěžích odehrály alespoň 6 sezón, bez ohledu na to, zda v soutěži působily kontinuálně nebo s přestávkami. Jedná se tedy o sekundární data, která budou získána z internetových stránek Eurofotbal.cz a Rec.Sport.Soccer Statistics Foundation a Liga.cz.

⁴⁵ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.

5 ANALYTICKÁ ČÁST

5.1 Vybrané evropské soutěže

V analytické části bude zkoumáno celkově 10 vybraných evropských soutěží. Vždy se bude jednat o nejvyšší soutěž v dané zemi. Jak bylo již několikrát zmíněno, soutěže byly vybrány na základě žebříčku složeného UEFA podle tržní hodnoty ligy. UEFA ve své poslední shrnující zprávě, „The European Club Footballing Landscape“⁴⁶ uveřejnila prvních 100 fotbalových soutěží, které rozdělila do skupin právě podle celkové tržní hodnoty. První skupinu tvoří nejhodnotnější ligové soutěže, konkrétně se jedná o prvních 30 soutěží. Druhá skupina následně pokračuje od 30. místa. Právě podle tohoto rozdělení byly vhodně vybrány zkoumané ligy. Je potřeba zmínit, že napříč všemi skupinami se objevují také nižší soutěže, které mají mnohdy vyšší tržní hodnotu než nejvyšší soutěže v jiných zemích. Příkladem jsou nižší soutěže z nejprestižnějších evropských zemí jako Anglie, Itálie, Španělsko nebo Německo.

5.2 1. anglická fotbalová liga (Premier League)

Anglická fotbalová soutěž je nejstarší ligovou soutěží na světě. Její první ročník se uskutečnil roku 1888. To je jeden z důvodů, proč patří mezi nejsledovanější ligy světa. Současný formát soutěže byl změněn roku 1992. Až do sezóny 1995/1996 se nejvyšší soutěže účastnilo celkem 22 týmů, kde se střetl každý s každým celkově dvakrát. Poslední 4 celky poté spadly do druhé nejvyšší soutěže a byly nahrazeny prvními 4 celky z druhé ligy. Následující sezónu se počet týmů zredukoval na 20 s tím, že do nižší soutěže sestoupily 3 týmy. Tento model platí i v současnosti. Celkově tedy každý tým v soutěži sehraje 38 zápasů, celkový počet utkání během jedné sezóny činí 380. Řídícím orgánem soutěže je Anglická fotbalová asociace (Football Association). Ta se jako jedna z prvních v Evropě vydala cestou ochraňování domácích hráčů vzhledem k velkému počtu cizinců v soutěži. Zavedla kvóty pro minimální počet domácích hráčů v týmech nejvyšší soutěže. Díky své historii, velkému počtu odehraných zápasů, celkové oblíbenosti fotbalu v Británii a faktu, že se hraje soutěž bez zimní přestávky, která je typická pro většinu

⁴⁶ UEFA. *The European Club Footballing Landscape* [online]. 2015, 130 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/42/27/91/2422791_DOWNLOAD.pdf

evropských mužstev, patří Premier League mezi nejoblíbenější soutěže z pohledu diváků a sponzorů.

Dlouhodobě anglická liga vévodí žebříčku nejhodnotnějších lig. K tomuto faktu přispívá stále se navyšující příjmy z prodeje televizních práv do celého světa. Od svého založení v roce 1992 se právě příjmy z vysílacích práv zvýšily ze 191 milionů liber na 5,136 miliard liber. V sezóně 2015/2016 činily příjmy o 2 miliardy více než v pořadí u druhé německé Bundesligy.⁴⁷ Kromě výše zmíněných faktů anglické lize nahrává také větší nepředvídatelnost výsledku zápasu, kde jsou i celky ze spodních pater tabulky schopny porážet týmy z čelních míst ve větší míře, než tomu je v ostatních evropských ligách.

Z dlouhodobého hlediska však schopnost překvapit papírově silnějšího soupeře není potvrzena, neboť ve zkoumaném období pouze 6 z celkově 32 týmů dokázalo v lize zvítězit, jak je patrné z tabulky níže. V prvním sloupci jsou seřazeny týmy dle získaného počtu titulů, které odehrály alespoň 6 sezón, v prostředním sloupci pak je celkový počet odehraných sezón ve zkoumaném období a v posledním sloupci počet získaných titulů.

Tabulka č. 2: 1. anglická liga, sezóna 1993/1994–2016/2017

Tým	Počet sezón	Počet titulů
Manchester United FC	24	12
Chelsea FC	24	5
Arsenal FC	24	3
Manchester City FC	19	2
Blackburn Rovers FC	17	1
Leicester FC	11	1
Liverpool FC	24	0
Tottenham Hotspur FC	24	0
Everton FC	24	0
Aston Villa FC	23	0
Newcastle United FC	22	0
West Ham United FC	21	0
Southampton FC	17	0
Sunderland FC	16	0
Middlesbrough FC	14	0
Bolton Wanderers FC	13	0
Fulham FC	13	0
Leeds United FC	11	0

⁴⁷ Statista. *Revenue from Premier League broadcasting rights 1992-2019* [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/385002/premier-league-tv-rights-revenue/>

Tým	Počet sezón	Počet titulů
West Bromwich Albion FC	11	0
Stoke City FC	9	0
Coventry City FC	8	0
Charlton Athletic FC	8	0
Wigan Athletic FC	8	0
Wimbledon FC	7	0
Sheffield Wednesday FC	7	0
Norwich City FC	7	0
Crystal Palace FC	7	0
Derby County FC	7	0
Birmingham City FC	7	0
Portsmouth FC	7	0
Queens Park Rangers FC	6	0
Swansea City AFC	6	0

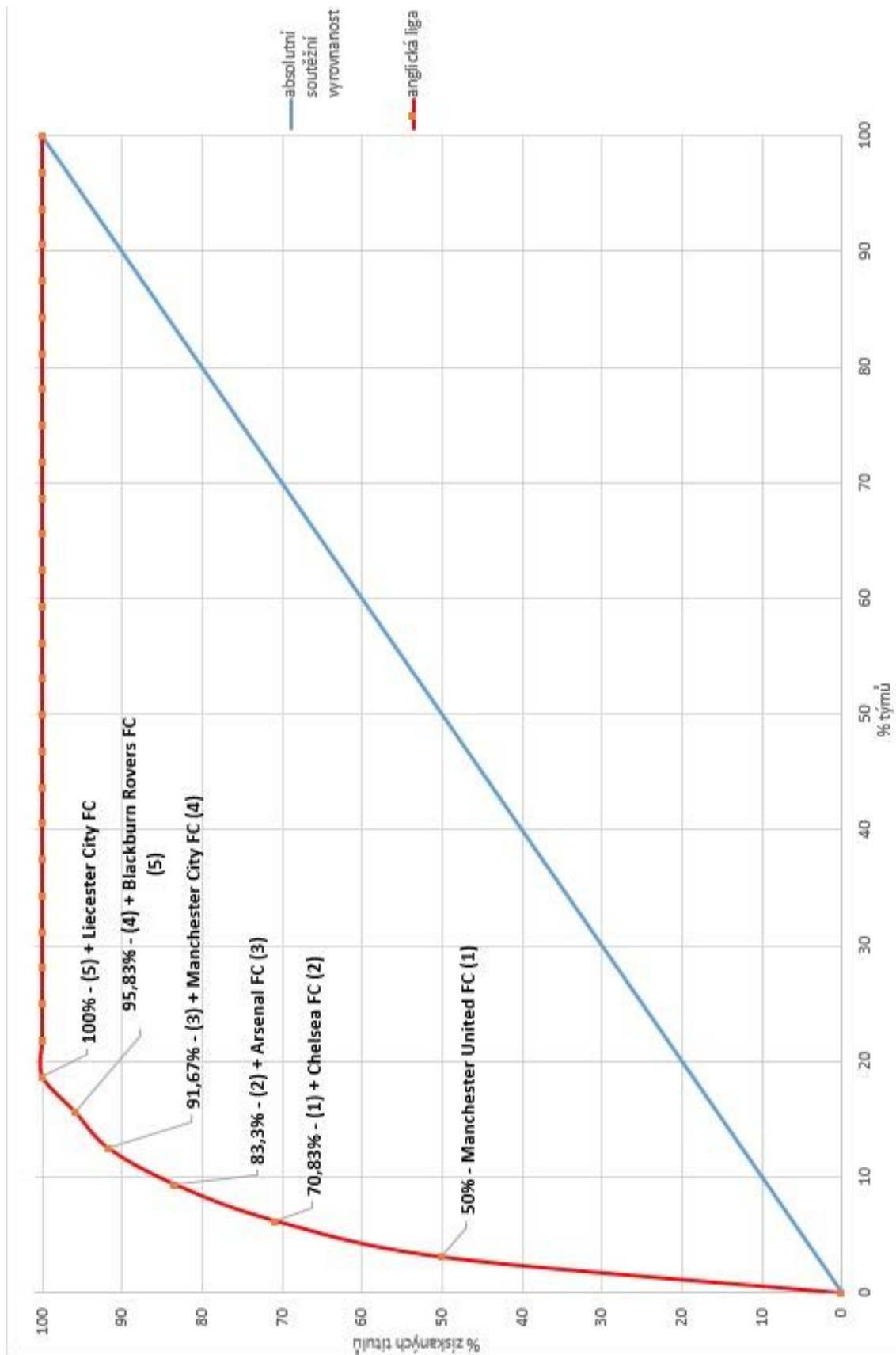
Jak je patrné z tabulky, mužstvem s největším počtem titulů je Manchester United FC, který je dále následován Chelsea FC a Arsenalem FC. Mezi 6 týmů, které za 24 let získaly mistrovský titul se řadí také Manchester City FC, který své tituly získal v sezónách 2011/2012 a 2013/2014 po příchodu nového, finančně silného majitele. Za překvapení se pak dá považovat vítězství týmů Blackburn Rovers FC, který zvítězil v sezóně 1994/1995 (celkově jeho třetí titul, po titulech v letech 1912 a 1913) a týmu Leicester City FC. Ten postoupil do nejvyšší soutěže v roce 2014 a v sezóně 2015/2016 senzačně slavil mistrovský titul.

Z tabulky č. 1 byla vytvořena Lorenzova křivka soutěžní vyrovnanosti. Na první pohled je patrné, že přesně polovinu mistrovských titulů získal Manchester United FC. Dále je následován Chelsea FC, která díky úspěchům po příchodu Romana Abramoviče získala celkem 5 ligových titulů. Je úřadujícím mistrem Premier League a lze očekávat, že i v následujících sezónách se bude pohybovat v nejvyšších patrech tabulky. Těchto 5 titulů tvoří z celkového pohledu 20,83 %. Arsenal FC získal od založení současné Premier League 3 tituly, což činí 12,47 %. Poslední mistrovský titul slavil v sezóně 2003/2004. Manchester City s 2 tituly tvoří 8,37 %, v současné sezóně vede anglickou ligu s poměrně velkým náskokem a dá se předpokládat, že do své sbírky přidá další triumf. Zmíněné kluby Blackburn Rovers FC a Leicester FC byly do velké míry překvapivým mistrem. Blackburn se pravidelně umíšťoval na předních příčkách v 90. letech, v současnosti však hraje až 3. nejvyšší soutěž. U Leicesteru se jedná o dosud jediný titul. Oba tyto kluby

s jedním titulem tvoří celkem 8,34 %, tedy každý zvlášť 4,17 %. Těchto 6 týmů tvoří dohromady pouze 18,75 % všech zúčastněných týmů, které získaly mistrovský titul. Výsledek, který je pod 20 % soutěžní vyrovnanosti lze považovat za velmi neuspokojivý z pohledu atraktivity dané ligy.

Podíváme-li se na současnou sezónu, je velice pravděpodobné, že titul získá Manchester City FC, kterému k zisku titulů stačí vyhrát 3 ze zbývajících 8 zápasů. Na druhém místě je Manchester United, Chelsea a Arsenal zaujímají 5., respektive 6. místo. Zmíněné týmy, které dokázaly získat titul v minulých letech, jsou i v současnosti v popředí anglické ligy, a proto je pravděpodobné, že se podobný scénář dá očekávat i pro následující roky. Na druhou stranu vítězství Liecesteru v nedávné době do jisté míry potvrzuje alespoň krátkodobou vyrovnanost anglické soutěže a může se stát, že některý z týmu, který se na začátku sezóny nepovažuje za spolufavorita na vítězství v soutěži, může nestranného diváky velmi příjemně překvapit.

Graf č. 5: Lorenzova křivka anglické ligy

5.3 1. německá fotbalová liga (Bundesliga)

Hlavním orgánem, který zastřešuje všechny profesionální i amatérské soutěže v Německu je německý fotbalový svaz (Deutscher Fussball Bund). Byl založen roku 1900 a zároveň se stal také zakládajícím členem FIFA i UEFA. V současnosti je nejvyšší soutěž složena z 18 týmů. Tento počet je tradiční, jedinou výjimkou byla sezóna 1991/1992, kdy se Bundesligy zúčastnilo 20 týmů. Důvodem bylo opětovné sjednocení soutěže po sloučení Východního a Západního Německa. O sezónu později byl zredukován počet týmů na současných 18. Tým s nejvyšším počtem bodů po 34. kole se stává mistrem soutěže, naopak poslední 2 týmy automaticky sestupují do nižší soutěže. V pořadí 16. tým soutěže hraje vyřazovacím způsobem baráž se 3. nejlepším týmem 2. nejvyšší soutěže. Jde tedy o smíšený model přímého sestupu a baráže, který není v evropských soutěžích až tak běžný. Zajímavostí je, že od jejího založení roku 1963 je Hamburger SV jediným týmem, který za celou tuto dobu nesestoupil do nižší soutěže. Německá liga patří mezi Top 4 evropské ligy společně s anglickou, španělskou a italskou. Zároveň je také jednoznačně nejnavštěvovanější ligou Evropy, kdy činí průměrná návštěvnost v sezóně 2017/2018 více než 44 000 na zápas. Pro srovnání druhá nejnavštěvovanější liga v Evropě, anglická Premier League, má průměrnou návštěvnost pro tuto sezónu necelých 40 000.⁴⁸ Jedním z důvodů, proč dosahuje návštěvnost takových hodnot je velmi dobrá infrastruktura a moderní stadióny, které prošly rekonstrukcí před Mistrovstvím světa konaném v Německu v roce 2006. Dalším může být také poměrně příznivá cena vstupenek, jak jednorázových, tak sezonních v porovnání se zbytek prestižních evropských lig.

Během 24 let, které jsou předměty výzkumu, získalo celkem 6 týmů mistrovský titul. Jednoznačně nejúspěšnějším celkem je FC Bayern Mnichov s 15 tituly. Svoji dominanci potvrzuje v posledních letech ještě výrazněji, kdy od sezóny 2012/2013 žádný jiný klub německou ligu nevyhrál. Borussia Dortmund jako druhá v pořadí získala 5 titulů a alespoň z části dokázala narušit nadvládu Bayernu Mnichov. Zbylými 4 týmy, které získaly mistrovský titul jsou Werder Brémy, VfB Stuttgart, VfL Wolfsburg a 1. FC Kaiserslautern. Tyto kluby dokázaly opanovat nejvyšší soutěž pouze jednou. Zbytek

⁴⁸ *Attendences* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.european-football-statistics.co.uk/attn.htm>

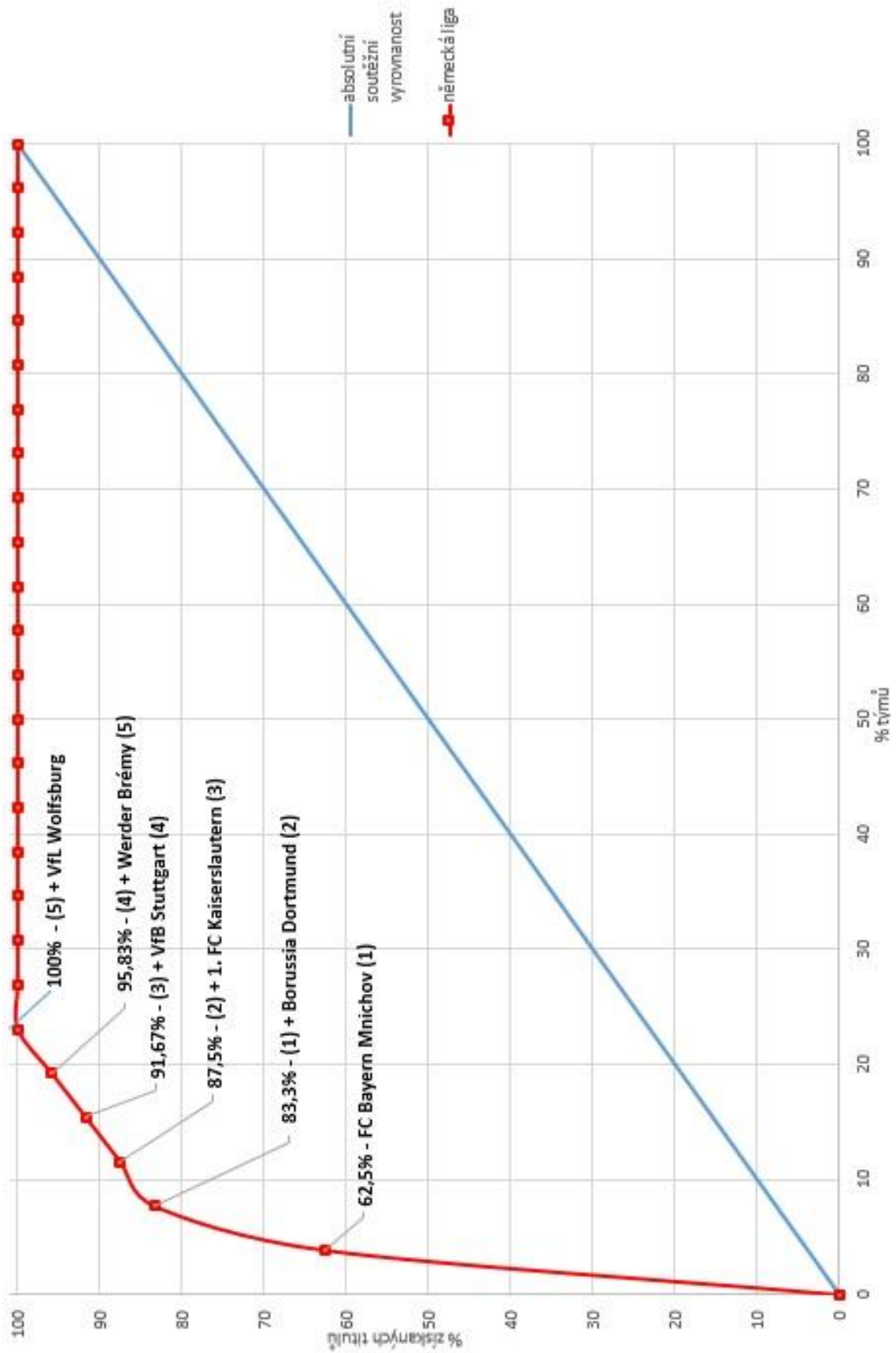
týmů, které splnily nastavená kritéria pro zahrnutí do výzkumu jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka č. 3: 1. německá liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

tým	počet sezón	tituly
FC Bayern Mnichov	24	15
Borussia Dortmund	24	5
Werder Brémy	24	1
VfB Stuttgart	23	1
VfL Wolfsburg	20	1
1. FC Kaiserslautern	14	1
Bayer 04 Leverkusen	24	0
Hamburger SV	24	0
FC Schalke 04	24	0
Borussia Mönchengladbach	21	0
Eintracht Frankfurt	18	0
Hertha BSC	18	0
SC Freiburg	17	0
1 FC Köln	16	0
Hannover 96	14	0
1. FC Norimberk	13	0
VfL Bochum	12	0
FC Hansa Rostock	11	0
1. FSV Mohuč 05	11	0
TSV 1860 Mnichov	10	0
Arminia Bielefeld	9	0
TSG 1899 Hoffenheim	9	0
MSV Duisburg	8	0
Karlsruher SC	7	0
FC Energie Chotěbuz	6	0
FC Augsburg	6	0

Zmíněných 6 klubů z celkového počtu 26 činí 23 % soutěžní vyrovnanosti. Tato hodnota se blíží 25 % hranici, což na první pohled může vypadat celkem pozitivně. Z Lorenzovy křivky níže je však patrné, že dominance bavorského celku je výrazná. FC Bayern Mnichov s hodnotou 62,5 % jasně dokazuje své postavení, které pravděpodobně potvrdí i v probíhající sezóně. Počet 5 titulů pro Borussii Dortmund znamená 20,8 %. Tyto 2 tradiční aspiranty v boji o mistrovský titul doplňují zmíněné týmy z Brém, Stuttgartu, Wolfsburgu a Kaiserslauternu, kde jejich podíl na % titulů je 4,2 %.

Graf č. 6: Lorenzova křivka německé ligy

5.4 1. nizozemská fotbalová liga (Eredivisie)

Fotbal je v Nizozemsku nejoblíbenější sport. Jeho novodobé počátky se datují do roku 1898, kdy vzniklo Nizozemské národní fotbalové mistrovství, které bylo předchůdcem dnešní nejvyšší holandské soutěže. Patří tedy mezi nejstarší evropské ligy. Současná Eredivisie vznikla v roce 1956 a jako jedna z prvních přišla s nadstavbovou částí soutěže.⁴⁹ V současnosti se nejvyšší soutěže účastní 18 celků. Do sezóny 2004/2005 byl ligový model s nadstavbovou částí nastaven pouze pro spodní část tabulky. Poslední tým sestupoval automaticky a byl nahrazen vítězem druhé ligy. Týmy na 16. a 17. místě byly rozděleny do dvou skupiny a doplněny celky z druhé ligy, které se umístily na 2. až 7. místě. Vítězové skupin se účastnily nejvyšší soutěž v dalším ročníku. Od sezóny 2005/2006 byla přidána i nadstavbová část pro týmy, které skončily za příčkami, zajišťující postup do evropských soutěží. Z pravidla se jedná o týmy mezi 4. až 9. místem. Tento rozptyl je dán současným postavením v koeficientu UEFA, který měří úspěchy jednotlivých týmů zastupující ligové soutěže na mezinárodní klubové scéně, a zároveň může být ovlivněn klubem, který vyhraje domácí pohár a automaticky se kvalifikuje do Evropské ligy. Vždy se jedná o 4 celky z tohoto rozptylu, které hrají systémem play off. Lépe postavený tým hraje první zápas venku, aby měl do odvetvy výhodu domácího prostředí. Vítězové se pak utkají stejným způsobem o jedno volné místo do kvalifikace o Evropskou ligu.

Potřebných 6 sezón odehrálo celkem 25 týmů. Je zajímavé, že celkový počet týmů, které hráli alespoň 1 sezónu od roku 1993 je 29. Barážový systém tedy z této statistiky nahrává týmům z nejvyšší soutěže a mobilita mezi první a druhou ligou je velmi malá. Pokud nějaký tým sestoupí, ve většině případů je schopen se následující sezónu vrátit zpět. Celkově 5 týmů dokázalo získat mistrovský titul. Velkou dominanci zde mají tradiční týmy AFC Ajax a PSV Eindhoven, které shodně získaly po 10 titulech. Jejich nadvládu narušil pouze 2x Feyenoord, a to v ročnících 1997/1998 a 2016/2017, je tedy úřadujícím mistrem Nizozemska. V letošní sezóně však titul neobhájí a bude se rozhodovat opět mezi Ajaxem a PSV. Dalšími týmy, které získaly mistrovský titul jsou FC Twente a AZ Alkmaar. Všechny týmy zahrnuté do výzkumu jsou uvedeny v tabulce č. 4.

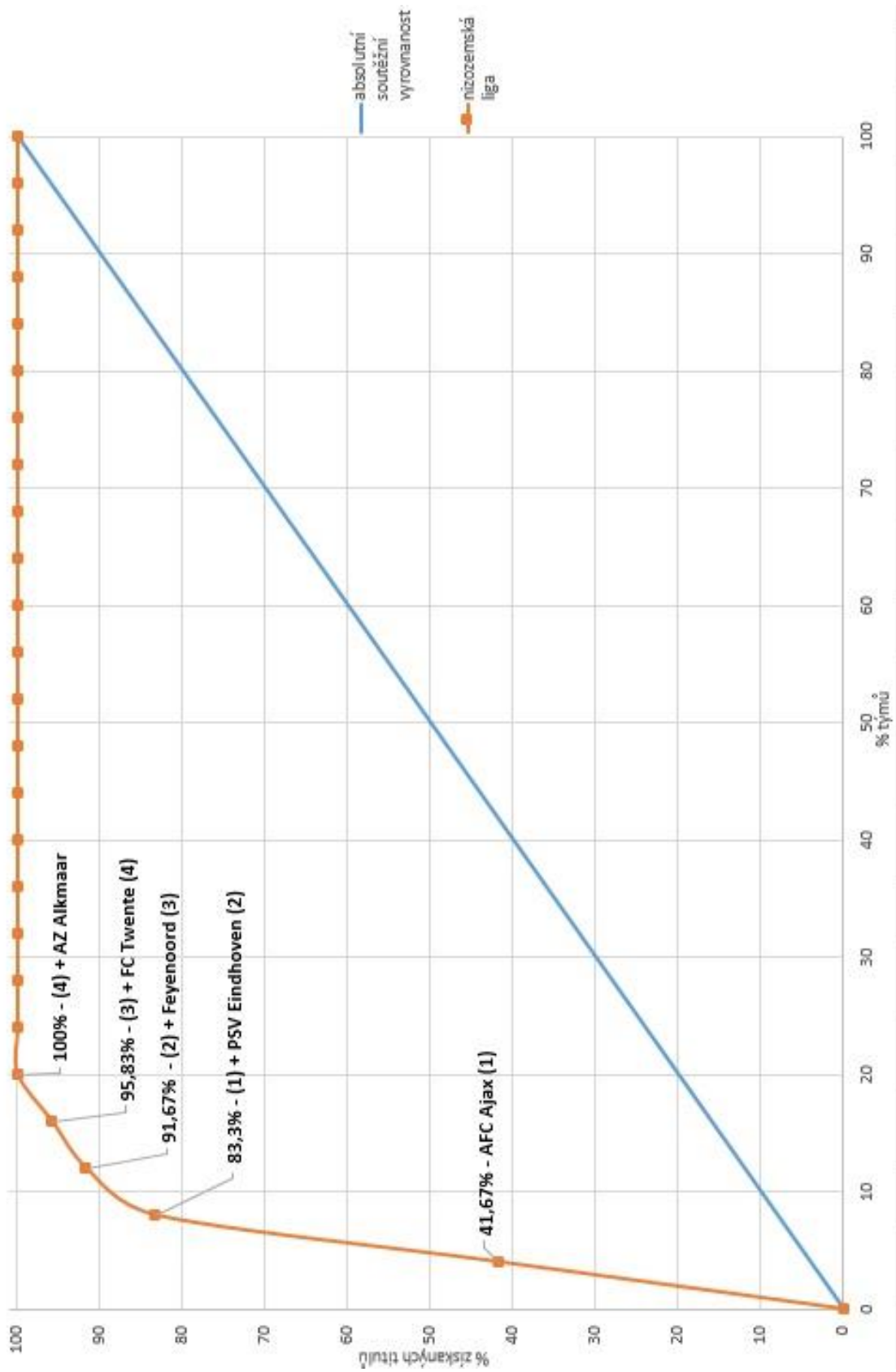
⁴⁹ Our History. *Eredivisie.nl* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://eredivisie.nl/en-us/info/our-history>

Tabulka č. 4: 1. nizozemská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

týmy	sezóny	tituly
AFC Ajax	24	10
PSV Eindhoven	24	10
Feyenoord	24	2
FC Twente	24	1
AZ Alkmaar	20	1
Vitesse	24	0
SC Heerenveen	24	0
FC Utrecht	24	0
Roda JC Kerkrade	23	0
Willem II Tilburg	22	0
FC Groningen	22	0
NEC Nijmegen	22	0
NAC Breda	21	0
RKC Waalwijk	18	0
Sparta Rotterdam	15	0
De Graafschap	14	0
ADO Den Haag	13	0
Heracles Almelo	11	0
SBV Excelsior	8	0
FC Volendam	7	0
Fortuna Sittard	7	0
PEC Zwolle	7	0
Go Ahead Eagles	6	0
VVV-Venlo	6	0
SC Cambuur	6	0

Přesně 20 % týmů dosáhlo na mistrovský titul. Jak bylo již nastíněno pravidelně o titul bojují zejména celky AFC Ajax a PSV Eindhoven. 10 titulů pro každého znamená 41,67 %, dohromady tedy tyto 2 týmy opanovaly Eredivisie z více než 80 %. Feyenoord Rotterdam je 3. nejúspěšnějším týmem v počtu titulů za zkoumané období i v celkové historii nizozemského fotbalu, 2 získané tituly představují 8,3 %. V sezóně 2008/2009 vyhrál AZ Alkmaar a v následující sezóně FC Twente. To, aby mistrovský titul nezískal 2 roky po sobě ani jeden z dominujících týmu se stalo naposledy v letech 1963 a 1964, kdy titul patřil AFC DWS, respektive Feyenoordu. AZ Alkmaar a FC Twente s 1 titulem na procentuální přepočtení mají každý 4,17 %. Lorenzova křivka nizozemské ligy je znázorněna na grafu č. 7 níže.

Graf č. 7: Lorenzova křivka nizozemské ligy

5.5 1. řecká fotbalová liga (Superleague Greece)

Poprvé se řecká nejvyšší soutěž uskutečnila roku 1927, jedná se tedy o tradiční ligu s dlouholetou tradicí. Několikrát se měnil systém soutěže, ať už počet týmů v soutěži nebo sestupový model.⁵⁰V novodobé historii se největší změny udály zejména na přelomu století. Do sezóny 1998/1999 byla liga složena z 18 týmů, kde nejhorší 3 automaticky sestupovaly do druhé ligy. Následující ročník padaly celkem 4 celky, což bylo nejvíce z evropských soutěží. Tím se zredukoval počet týmů pro sezónu 2000/2001 na 16, další změnou bylo přidání modelu o udržení. Poslední 2 celky sestupovaly, mužstva od 11. do 14. místa hrály mezi sebou odvetné zápasy, pokud nebyl rozdíl mezi 12., a 13. a 14. místem více než 5 bodů, v takovém případě týmy z 13. a 14. místa sestupovaly společně s nejhoršími celky soutěže. Nasazení týmů bylo podle konečného pořadí v tabulce. V další sezóně byl opět počet týmů zredukován na konečných 14, kde se upustilo od systému o udržení, poslední tým sestoupil a byl nahrazen 3 nejlepšími z nižší soutěže. Sezónu 2002/2003 odehrálo opět 16 celků a byl zaveden barážový systém pro 3. nejhorší tým soutěže, který se střetnul se 3. nejlepším týmem druhé ligy. Poslední 2 celky sestoupily. Další změna nastala v ročníku 2004/2005 kdy bylo upuštěno od barážového modelu a poslední 3 týmy sestupovaly. Předposlední změna nastala v sezóně 2007/2008, sestupový klíč zůstal stejný, ale změnil se počet sestupujících týmů na 2. Současně byl přidán play off model pro týmy od 2. do 5. místa, které vytvořily 4člennou skupinu, kde hrál každý s každým dvoukolově. Vítěz si zajistil účast v předkole Ligy mistrů, zbylé 3 celky se musely spokojit s Evropskou ligou. Současný hrací systém řecké ligy zahrnuje 16 týmů, kde jsou po skončení sezóny 2 nejhorší týmy nahrazeny a bylo upuštěno od play off systému mezi 2. a 5. týmem. Účast v kvalifikaci Ligy mistrů si zajistí druhý tým po posledním kole, 3. a 4. tým pak postupují do Evropské ligy.

Podle tabulky č. 4 je patrné, že z celkových 25 týmů dokázaly získat mistrovský titul pouze 3 celky. To samo o sobě ukazuje že dynamická vyrovnanost v řecké lize je velmi malá. Tento fakt ještě umocňuje poměr titulů mezi jednotlivými týmy. AEK Athény získaly jeden mistrovský titul. Panathinaikos FC vyhrál celkově 4 tituly, poslední v sezóně 2009/2010. Nejúspěšnějším týmem je Olympiakos Pireus, který dlouhodobě v řecké lize nemá konkurenci. Od zmíněného zisku titulu Panathinaikosu v roce 2009

⁵⁰ *SuperLeagueGreece* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.superleaguegreece.net/en>

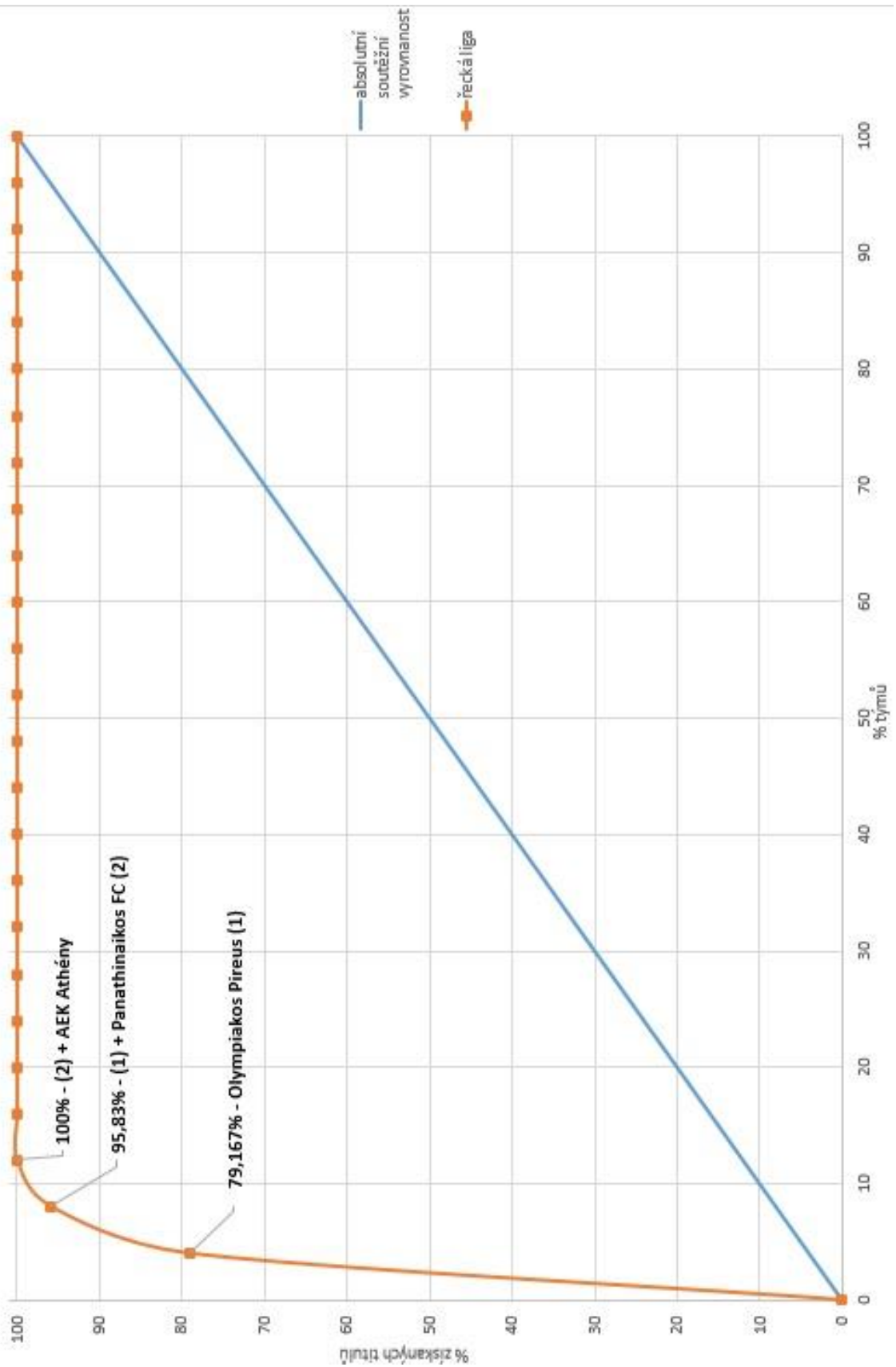
nikdo jiný řeckou ligu nevyhrál. Ve zkoumaném období Olympiakos vyhrál domácí soutěže celkově 19krát.

Tabulka č. 5: 1. řecká liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

týmy	sezóny	tituly
Olympiakos Pireus	24	19
Panathinaikos FC	24	4
AEK Athény	22	1
PAOK FC	24	0
AO Xanthi	24	0
Iraklis Soluň	20	0
OFI Kréta	20	0
Panionios GSS	20	0
Aris Soluň	19	0
Ionikos FC	14	0
Levadiakos FC	12	0
AE Larisa 1964	10	0
Asteras Tripolis	10	0
Veria FC	9	0
PAS Giannina	9	0
PAE Ergotelis	9	0
Atromitos FC	9	0
Apollon Smyrni FC	8	0
Panachaiki FC	7	0
Kavala FC	7	0
Paniliakos FC	7	0
AOK Kerkyra	7	0
Athinaikos FC	6	0
Egaleo FC	6	0
Pantrakikos FC	6	0

Všechny 3 celky, které vyhrály nejvyšší soutěž, představují pouze 12 % ze všech týmů, které splnily kritérium účasti v lize. Bez ohledu na srovnání s ostatními evropskými ligami, je soutěžní vyrovnanost v řecké lize velmi malá. Od vzniku soutěže dokázalo získat titul pouze 6 týmů, kromě výše zmíněných ještě Aris Soluň, PAOK FC a AE Larisa 1964. Z tohoto pohledu je vítězství 3 rozdílných týmů za období 24 let relativně dobrým číslem. Necelých 80 % všech titulů získal Olympiakos Pireus. Panathinaikos FC tvoří se 4 tituly celkem 16,67 %. Tyto dva celky ještě doplňuje AEK Athény se 4,17 % za získání 1 titulu. Pokud v současné sezóně získá AEK Athény nebo PAOK FC stejně bodů jako Olympiakos Pireus, přeruší jeho nadvládu v získání titulů.

Graf č. 8: Lorenzova křivka řecké ligy

5.6 1. rumunská fotbalová liga (Liga 1 Betano)

Nejvyšší rumunská soutěž se poprvé uskutečnila v roce 1901 a během celé své historie měnila několikrát svůj formát. Jen za zkoumané období se herní systém ligy měnil 12krát. Znamená to tedy, že každé 2 roky rumunský fotbalský svaz alespoň částečně zasáhne do chodu soutěže. Nečastěji šlo o počet týmů účastnících se nejvyšší soutěže a sestupový systém. Během sezón se počet týmů pravidelně střídá mezi 16 a 18 účastíky. Co se týká sestupového systému, měnil se zejména počet sestupových týmů, který se pohyboval mezi 1 až 4, v letech 1995 a 2001 byla také zařazena baráž s týmy z druhé nejvyšší soutěže.⁵¹ Díky těmto pravidelným změnám se během 24 sezón se nejvyšší soutěže zúčastnilo celkem 56 týmů. Poslední změna nastala před sezónou 2015/2016, kdy se oproti změnám v počtu týmů a sestupových míst, změnil kompletní hrací systém. Počet týmů byl zredukován na 14, v sezóně 2014/2015 sestupovalo celkem 6 týmů. Základní část je hrána stejně jako ve většině evropských lig, systémem každý s každým 2krát. Po 26 zápasech se tabulka rozdělí na 2 skupiny po 6 a 8 týmech a počet získaných bodů se vydělí dvěma. Toto opatření ztráktivní boje jak o titul, tak i o záchranu, kdy se díky 3bodovému systému výrazně zmenší případný rozdíl mezi týmy. Prvních 6 týmů odehraje opět klasickým systémem 10 zápasů a tým s největším počtem bodů se stává mistrem. Druhá skupina hraje totožným systémem a po 14. kole poslední a předposlední tým sestupuje do druhé ligy. Tým na 6. místě sehraje baráž s výhodou domácího prostředí v odvetném zápase s 3. nejlepším týmem druhé ligy.

Za zkoumané období získalo titul v rumunské lize celkem 8 týmů, bohužel 2 celky odehrály pouze 5 sezón a nemohou být započítány do měření. Sezóny 2008/2009, ve které vyhrála titul FC Unirea Urziceni a sezóna 2016/2017, kde se stal mistrem Vitorul Constanta jsou vynechány. Z celkových 22 ročníků vyhrála 11 titulů FC Steaua Bukurešť, Dinamo Bukurešť dokázalo opanovat ligu 4krát. CFR Kluž má na svém kontě 3 mistrovské tituly z 11 odehraných sezón v první lize, FC Rapid Bukurešť získal 2 tituly a tyto 4 týmy doplnily ASC Oțelul Galați a FC Astra Giurgiu, kteří shodně získali po 1 titulu. Celkový počet týmů, které odehrály 6 a více sezón je zachycen v tabulce č. 6 níže.

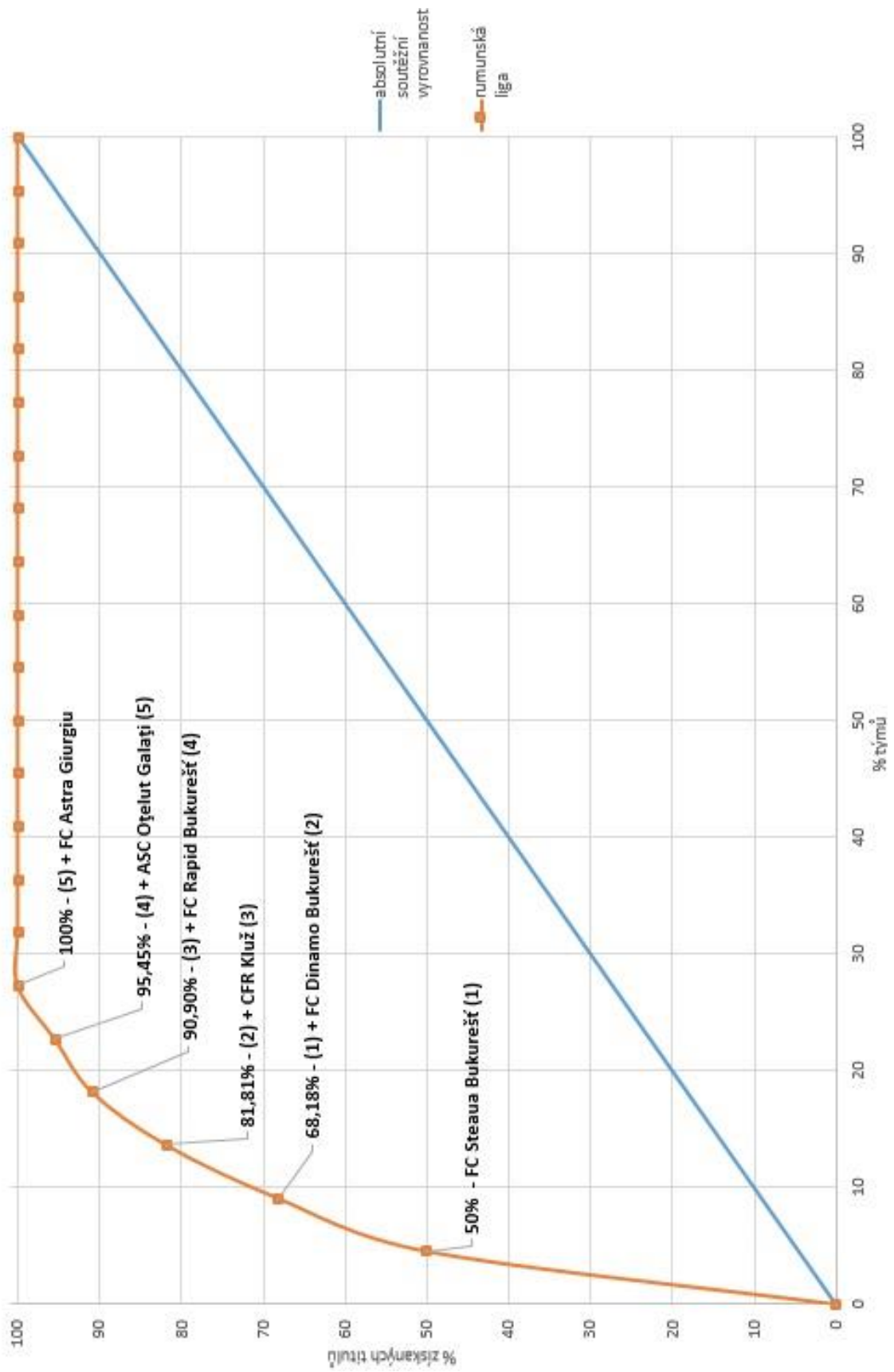
⁵¹ *Liga Profesionista de Fotbal* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://lpf.ro/>

Tabulka č. 6: 1. rumunská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

týmy	sezóny	tituly
FC Steaua Bukurešť	22	11
FC Dinamo Bukurešť	22	4
CFR Kluž	11	3
FC Rapid Bukurešť	21	2
ASC Oțelul Galați	21	1
FC Astra Giurgiu	12	1
FC Universitatea Craiova	18	0
CSM Ceahlăul Piatra Neamț	18	0
AF Gloria Bistrița	17	0
FC Brașov	16	0
FC Petrolul Ploiești	15	0
SSC Farul Constanța	14	0
ACS Poli Timișoara	14	0
FC argeș Pitești	13	0
AS Progresul Bukurešť	13	0
Iniversitatea Kluž	12	0
FC Sportul Studentesc Bukurešť	11	0
Pandurii Târgu Jiu	10	0
FCM Bacău	10	0
CSMS Iași	9	0
FC Vaslui	8	0
Gaz Metan Mediaș	7	0

Vyrovnanost rumunské ligy je na úrovni 27,27 %. Při započítání 2 mistrů, kteří nesplnili minimální hranici účasti v nejvyšší soutěži by se pak nejvyšší soutěže zúčastnilo 25 celků a z toho 8 by získalo mistrovský titul, vyrovnanost by tedy stoupla na 32 %. Díky započtení pouze 6 mistrů, stoupl jejich % podíl na zisku titulů. Suverénním týmem, který získal přesně 50 % vítězství v lize je FC Steaua Bukurešť. Od zavedení nového systému ligy však nedokázala mistrovský titul získat. Druhé v pořadí je Dinamo Bukurešť s 18,18 %. CFR Kluž se 3 tituly tvoří 13,6 %. Tyto 3 celky dohromady převyšují 80 % hranici získaných titulů. Zbylé 3 týmy doplňují necelých zbylých 20 %, konkrétně FC Rapid Bukurešť s 9,09 % a ASC Oțelul Galați a FC Astra Giurgiu, kde 1 mistrovský titul představuje 4,55 %, společně pak 9,1 %. Graf č. 9 znázorňuje Lorenzovu křivku soutěžní vyrovnanosti rumunské ligy.

Graf č. 9: Lorenzova křivka rumunské ligy

5.7 1. česká fotbalová liga (HET liga)

První ročník samostatné české ligy, po rozdělení Československa, byl vytvořen z devíti týmů působících v 1. Československé lize, dále byl doplněn šesti týmy z Českomoravské fotbalové ligy (ČMFL, 2. nejvyšší soutěž) a poslední místo zaplnil vítěz baráže, kterou sehrál poslední tým první ligy a sedmý tým ČMFL. Celkem se tedy soutěže účastnilo šestnáct týmů. Každý tým odehrál dohromady 30 zápasů, tedy s každým soupeřem dva zápasy systémem doma – venku. Stejně tomu je tak i v současnosti, jedinou změnou byl přechod z dvoubodového na třibodový systém po prvním ročníku. Dohromady se tedy odehraje celkem 240 zápasů. Soutěž začíná na konci července a končí poslední týden v květnu (systém podzim–jaro běžný pro většinu evropských lig). Tým s největším počtem bodů získává mistrovský titul, naopak předposlední a poslední tým sestupují do Fotbalové národní ligy (2. nejvyšší soutěž) a jsou nahrazeny prvním a druhým týmem FNL. Zastřešující organizací soutěže je Fotbalová asociace České republiky, zkráceně FAČR.

Od sezóny 1997/1998 byl generálním partnerem Gambrinus, jehož vlastníky jsou Plzeňské pivovary a jeho jméno bylo také obsaženo v názvu soutěže. Toto spojení skončilo v sezóně 2014/2015, kdy se po sedmnácti letech stala novým generálním partnerem soutěže společnost Synot International Ltd. a název ligy se změnil na Synot liga. Tato nová smlouva společně s vylepšenou smlouvou na nákup televizní práv podle FAČR přinesla roční nárůst příjmů v řádech desítek procent, což pro jednotlivé týmy znamenalo zvýšení příjmů řádově o desítky milionů korun. Přesnou částku však FAČR nesdělila. Generální partner Synot skončil po sezóně 2015/2016. Hlavním důvodem byla změna loterijního zákona, kdy společnost už neměla dostatek volných zdrojů pro sponzorování jak, ligy tak i jednotlivých týmů. Mimo český fotbal se odchodu jedné z českých největších sázkových kanceláří dotkl také basketbalového týmu z Nymburku a České unie sportu. V následující sezóně se generálním partnerem stala společnost ePojisteni.cz, ta však po konci sezóny neuplatnila opci a do sezóny 2017/2018 se změnil opět název soutěže. V současném ročníku je generálním partnerem společnost HET, nicméně po konci sezóny se bude opět měnit název.⁵² Důvodem je už uzavřený dlouholetý kontrakt se sázkovou kanceláří Fortuna, která již sponzoruje FNL, reprezentaci a domácí pohár.

⁵² HET liga [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.hetliga.cz/>

Od začátku české ligy byl neúspěšnějším týmem AC Sparta Praha, která v 90. letech získala všechny tituly, kromě sezóny 1995/1996, kdy se celkovým vítězem ligy stala SK Slavia Praha. Po přelomu století se mezi mistry ligy zařadily ještě celky FC Baník Ostrava a FC Slovan Liberec. Jako poslední tým, který se zařadil mezi týmy s mistrovským titulem, je FC Viktoria Plzeň. Celkově tedy mistrovský titul získalo 5 celků z 22 zúčastněných. Ve statistikách vede Sparta Praha, která díky své dominanci z počátku soutěže získala 12 titulů. O druhé místo se dělí FC Viktoria Plzeň a SK Slavia Praha, oba celky vyhrály nejvyšší soutěž 4krát. SK Slavia Praha je úřadujícím šampiónem, když si zajistila titul až ve 30. kole a přerušila 2letou dominanci Viktorie Plzeň. FC Slovan Liberec je dalším celkem, který se díky svým výsledkům v nejvyšší soutěži účastní evropských pohárů. Nejvyšší soutěž vyhrál celkem 3krát, naposledy v ročníku 2011/2012. Posledním týmem s mistrovským titulem od založení samostatné české ligy je FC Baník Ostrava, který dokázal vyhrát titul v sezóně 2003/2004.

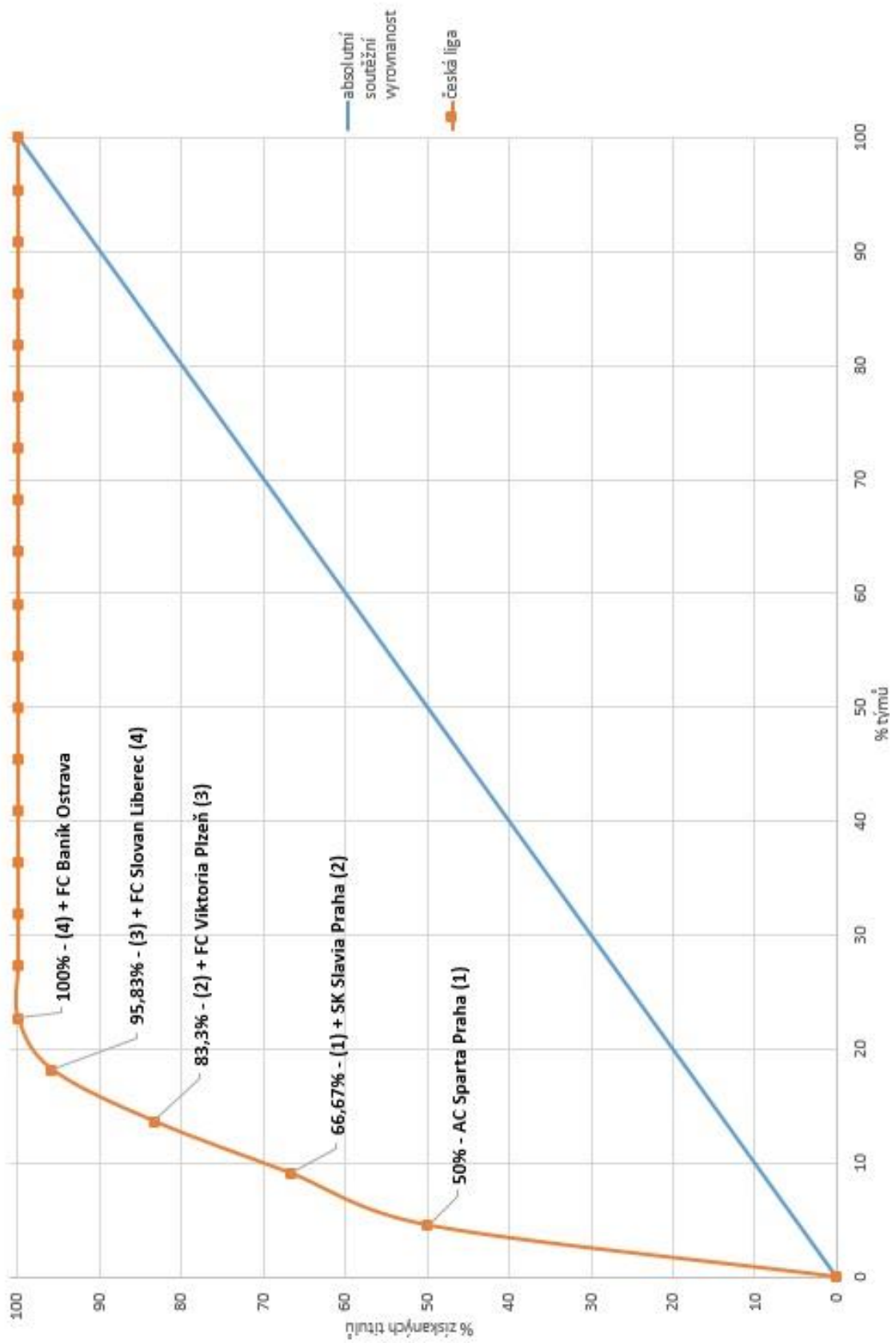
Tabulka č. 7: 1. česká liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

týmy	sezóny	tituly
AC Sparta Praha	24	12
SK Slavia Praha	24	4
FC Viktoria Plzeň	20	4
FC Slovan Liberec	23	3
FC Baník Ostrava	23	1
FC Zbrojovka Brno	23	0
SK Sigma Olomouc	22	0
FK Jablonec	22	0
FK Teplice	21	0
1. FK Příbram	19	0
SK Dynamo České Budějovice	18	0
1. FC Slovácko	16	0
Bohemians Praha 1905	15	0
FK Viktoria Žižkov	14	0
FC Hradec Králové	14	0
FK Mladá Boleslav	13	0
FC Fastav Zlín	12	0
1. FK Drnovice	10	0
SFC Opava	8	0
FK Chmel Blšany	8	0
FK Dukla Praha	7	0
FC Vysočina Jihlava	6	0

Soutěžní vyrovnanost nejvyšší české soutěže je na úrovni 22,72 %. Zejména v posledních letech, kdy se rozšířil počet týmů, které jsou schopny reálně bojovat o mistrovský titul, je pro diváka liga atraktivnější. Fotbalová asociace České republiky (FAČR) i přes zjevný nárůst vyrovnanosti, co se alespoň předních příček týká, chystá od sezóny 2018/2019 nový herní systém. Poprvé v historii ligy ke klasickému systému 30 kol přibude nadstavbová část i baráž. Ligová tabulka se rozdělí na 3 skupiny. V 1. skupině bude nejlepších 6 týmů soutěže, ty se utkají jednokolově každý s každým o konečné postavení v lize. Celkově 4. tým (v případě vítěze pohárů, který by skončil do 4. místa, tým 5.) se zúčastní baráže o účast v Evropské lize. Prostřední skupina bude tvořena celky, které se umístily na 7. až 10. místě. Ty spolu sehrají systémem play off odvetné zápasy a celkový vítěz se utká se 4. týmem z 1. skupiny. Poslední skupinu bude tvořit opět 5 týmů a systém bude stejný jako ve skupině o ligový titul. Po 5 odehraných utkáních, tým s nejmenším počtem bodů automaticky sestupuje a je nahrazen vítězem 2. ligy. Týmy na 14. a 15. místě se v přímém souboji utkají ve dvou zápasech o setrvání, případně postup do nejvyšší soutěže.

Lorenzova křivka české ligy níže znázorňuje celkovou soutěžní vyrovnanost soutěže a procentuální zisk titulů týmů, které v soutěži setrvaly alespoň 6 let. Jak již bylo řečeno, celkem 5 týmů tvoří 22,72 %. Přesně 50 % z této hodnoty představují tituly získané jedním z pražských týmů, Spartou Praha. Další pražský celek, SK Slavia Praha se svými 4 tituly představuje 16,67 %. Stejnou hodnotou je zastoupena FC Viktoria Plzeň, která se po konci této sezóny pravděpodobně osamostatní na 2. místě, neboť má v současné sezóně velký bodový náskok, který by měla udržet a po roční pauze opět získat mistrovský titul. FC Slovan Liberec zaujímá 4 pozici se ziskem 3 titulů, které jsou v grafu rovny 12,5 %. Slovan Liberec pravidelně střídá úspěšné sezóny s průměrnými, tyto kolísavé výsledky jsou způsobeny nekonceptností týmu, kdy jeho nejlepší hráči pravidelně odcházejí a tým tak musí skládat nový tým. FC Baník Ostrava doplňuje toto kvarteto s 4,17 %. V současnosti má však ostravský klub zcela jiné starosti, kdy mu reálně hrozí 2. sestup během posledních 3 sezón.

Graf č. 10: Lorenzova křivka české ligy

5.8 1. dánská fotbalová liga (Superligaen)

Dánský fotbalový svaz (Dansk Boldspil Union) je jedním z nejstarších v Evropě. Byl založen v roce 1889 a podílel se na založení jak FIFA, tak i UEFA. Dánská superliga byla založena v roce 1991, kdy nahradila první divizi, která se tak stala druhou nejvyšší dánskou soutěží.⁵³ Až do sezóny 1995/1996 se soutěže účastnilo deset celků a soutěž byla rozdělena do dvou částí. V podzimní části hrál každý tým s ostatními dvakrát, systémem doma – venku. Do jarní části pak postupovalo osm nejlepších týmů, jejichž dosavadní body se vydělily dvěma a pokračovalo se klasickým způsobem, jeden zápas doma, druhý venku. Týmy, které absolvovaly celou sezónu, tedy dohromady odehrály 32 utkání. Poslední dva týmy sestoupily už po podzimní části a další sezónu byly nahrazeny týmy z druhé nejvyšší soutěže. Od již zmíněné sezóny 1995/1996 se soutěže účastnilo celkem dvanáct týmů. Změnil se i celkový herní systém, kde se upustilo od sestupu posledních dvou týmů už v půli soutěže, od té doby poslední dva celky sestupovaly až na konci sezóny. Zároveň byl zaveden 3kolový systém jako jediný v Evropě. Týmy, které se umístily na prvním až šestém místě v předchozím ročníku, hrály 17 zápasů doma a 16 venku. Ostatní týmy hrály doma 16 zápasů a 17 zápasů venku. Poslední změna herního systému byla zavedena v ročníku 2016/2017 kdy se svaz vrátil k nadstavbové části po základní fázi soutěže. Prvních 6 týmů hraje ve skupině o titul celkově 10 zápasů a k již získaným bodům ze základní části se přičítají nově získané. Zbylých 8 týmů je rozděleno do 2 skupin po 4 týmech. Zde se hraje opět 2krát každý s každým. První 2 týmy z každé skupiny sehrají play off a celkový vítěz se utká se 4. týmem ze skupiny o titul o postup do kvalifikace Evropské ligy. Stejným způsobem hrají týmy na 3. a 4. místech ve skupině o udržení. Celkově 1. tým se automaticky zachrání, naopak 4. tým sestupuje rovnou do nižší soutěže. Týmy na 2. a 3. místě se poté utkají v odvetných barážových zápasech s týmy z 2. nejvyšší soutěže, které se umístily na příčkách zajišťující baráž.

Celkově 17 týmů odehrálo 6 a více sezón a mohly být zahrnuty do výzkumu. Z těchto 17 celků dokázalo dosáhnout mistrovského titulu hned 7 týmů. Nejúspěšnějším týmem je FC Kodaň s 11 tituly. S velkým odstupem za ní je na druhém místě Brøndby IF s 5 získanými tituly. Aalborg BK je v pořadí 3. se ziskem 4 mistrovských titulů. Další 4 celky, které se řadí do skupiny týmů vítězstvím soutěži a získali shodně po 1 titulu jsou Silkeborg IF, FC Midtjylland, FC Nordsjælland a Herfølge BK.

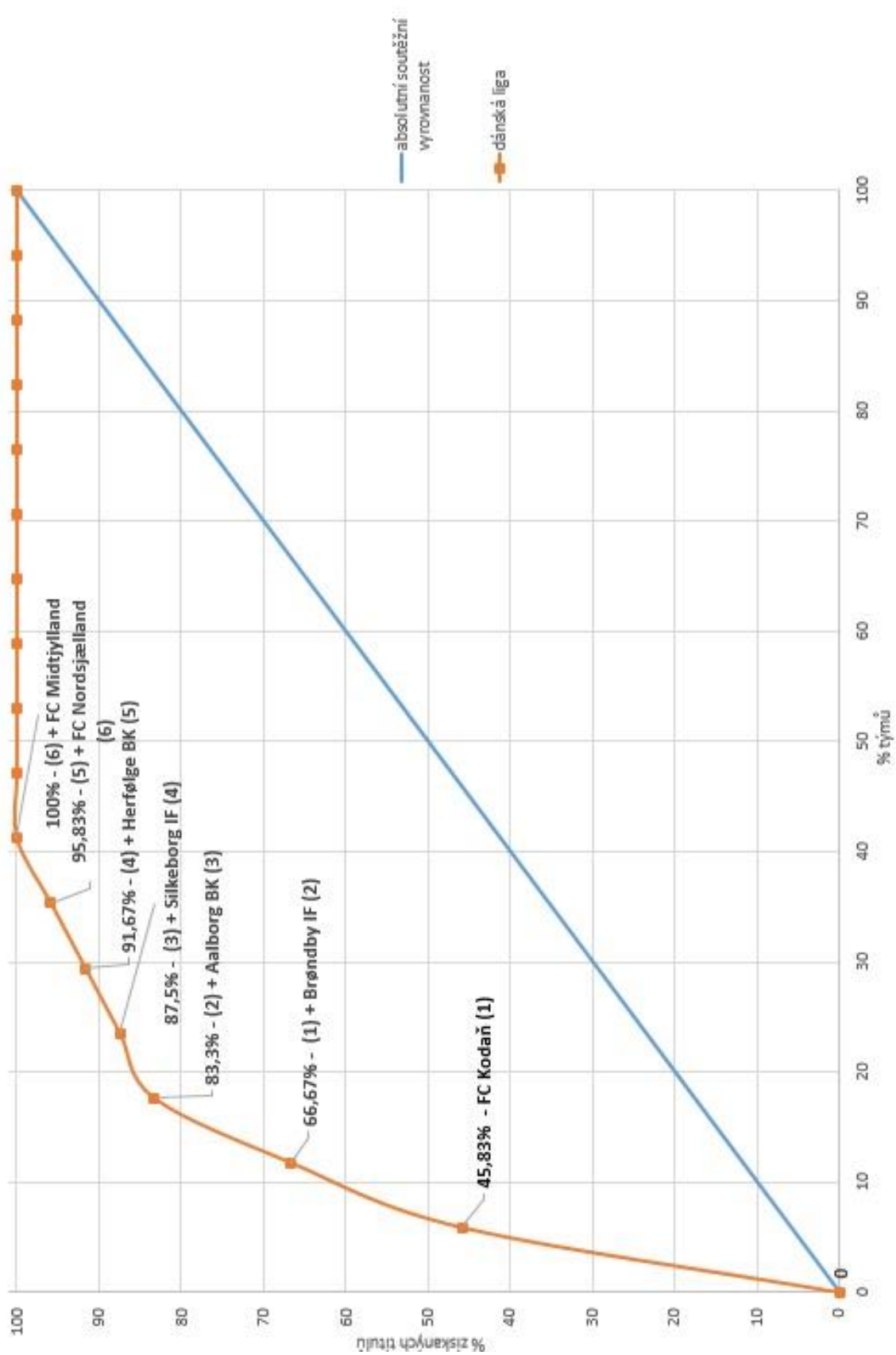
⁵³ *Alka Superliga* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.superliga.dk/>

Tabulka č. 8: 1. dánská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tým	počet sezón	počet titulů
FC Kodaň	24	11
Brøndby IF	24	5
Aalborg BK	24	4
Silkeborg IF	19	1
FC Midtjylland	17	1
FC Nordsjælland	15	1
Herfølge BK	8	1
Odense BK	23	0
Aarhus GF	21	0
Viborg FF	16	0
Esbjerg fB	16	0
Lyngby BK	13	0
SønderjyskE	11	0
Randers FC	11	0
Vejle BK	8	0
Akademisk BK	8	0
AC Horsens	8	0

Již z tabulky č. 8 je patrné, že počet celků, které dokázaly získat mistrovský titul v porovnání se všemi celky je poměrně velký. Konkrétně se jedná o 41,17 %. Toto číslo je pro dánskou ligu velmi příznivé, byť rozdíl v počtu titulů mezi nejúspěšnějšími týmy a zbytkem je stále velký. Nejvyšší % zastoupení v počtu získaných titulů s 45,83 % patří Kodani. Ta získává vítězství v soutěži pravidelně a je také úřadujícím mistrem. Brøndby IF přidává 20,84 % všech možných získaných titulů a potvrzuje tak největšího rivala Kodaně. K týmům, které získaly více než jeden titul se řadí ještě Aalborg BK, jeho 4 mistrovské tituly tvoří 16,63 %. Zbylé týmy opanovaly nejvyšší soutěž právě 1 (Silkeborg IF, FC Midtjylland, FC Nordsjælland, Herfølge BK) a dohromady tvoří 16,7 %. Právě díky těmto týmům se zvyšuje soutěžní vyrovnanost a liga se tak stává atraktivnější. Vždy jsou před sezónou určeny celky, které by papírově měly bojovat o titul podle jejich výsledků z minulosti a finanční stability. Je pravidlem, že ty nejúspěšnější celky bývají v dobré kondici i po finanční stránce a jsou schopny se stavit silný tým, ale i přes tyto předpoklady dochází k překvapením, byť z pravidla jednorázovým. V historii dánské ligy nenastala nikdy situace, kdy by nějaký klub vyhrál titul 4krát po sobě.

Graf č. 11: Lorenzova křivka dánské ligy

5.9 1. polská fotbalová liga (1 Liga)

Polská fotbalová asociace byla založena v prosinci 1919, rok poté co Polsko získalo nezávislost. O 7 let později, roku 1926 byla založena nejvyšší polská fotbalová soutěž. Během zkoumaného období změnila polská liga několikrát herní systém. Nejčastěji se nejvyšší soutěže účastnilo 16 celků, kdy se nepravidelně měnil počet mužstev, které sestupovaly do nižší soutěže. Několikrát během tohoto období byla v herním systému použita baráž, jednalo se z pravidla o 3. nejhorší tým nejvyšší soutěže a 3. nejlepší tým 2. ligy. První velká změna proběhla v sezóně 2001/2002, kdy bylo již od začátku sezóny 16 celků rozděleno do 2 skupin po 8. Po odehrání 14 kol první 4 týmy z každé skupiny postoupily do skupiny o titul. Zbylých 8 týmů bylo sloučeno do skupiny o udržení. Získané body byly vyděleny dvěma a systém pokračoval stejným způsobem jako v základní části. Tým s nejvyšším počtem bodů ve skupině o titul se stal mistrem soutěže, ve skupině o udržení poslední a předposlední tým sestoupily do druhé ligy. Týmy na 13. a 14. místě se utkaly v barážových zápasech s týmy, které skončily ve druhé lize na 3. a 4. místě. Od sezóny 2013/2014 je aplikován herní systém, kdy se nejvyšší soutěže zúčastní 16 týmů a celkově odehrají 30 kol. Po základní části se dle umístění rozdělí těchto 16 týmů na 2 skupiny po 8. Každý tým ze skupiny o titul sehraje 7 utkání a po 37 kolech se celek s nejvyšším počtem bodů stává mistrem ligy. Stejným způsobem je sehraána skupina o udržení, ze které sestupují 2 celky, které skončí na posledním a předposledním místě.

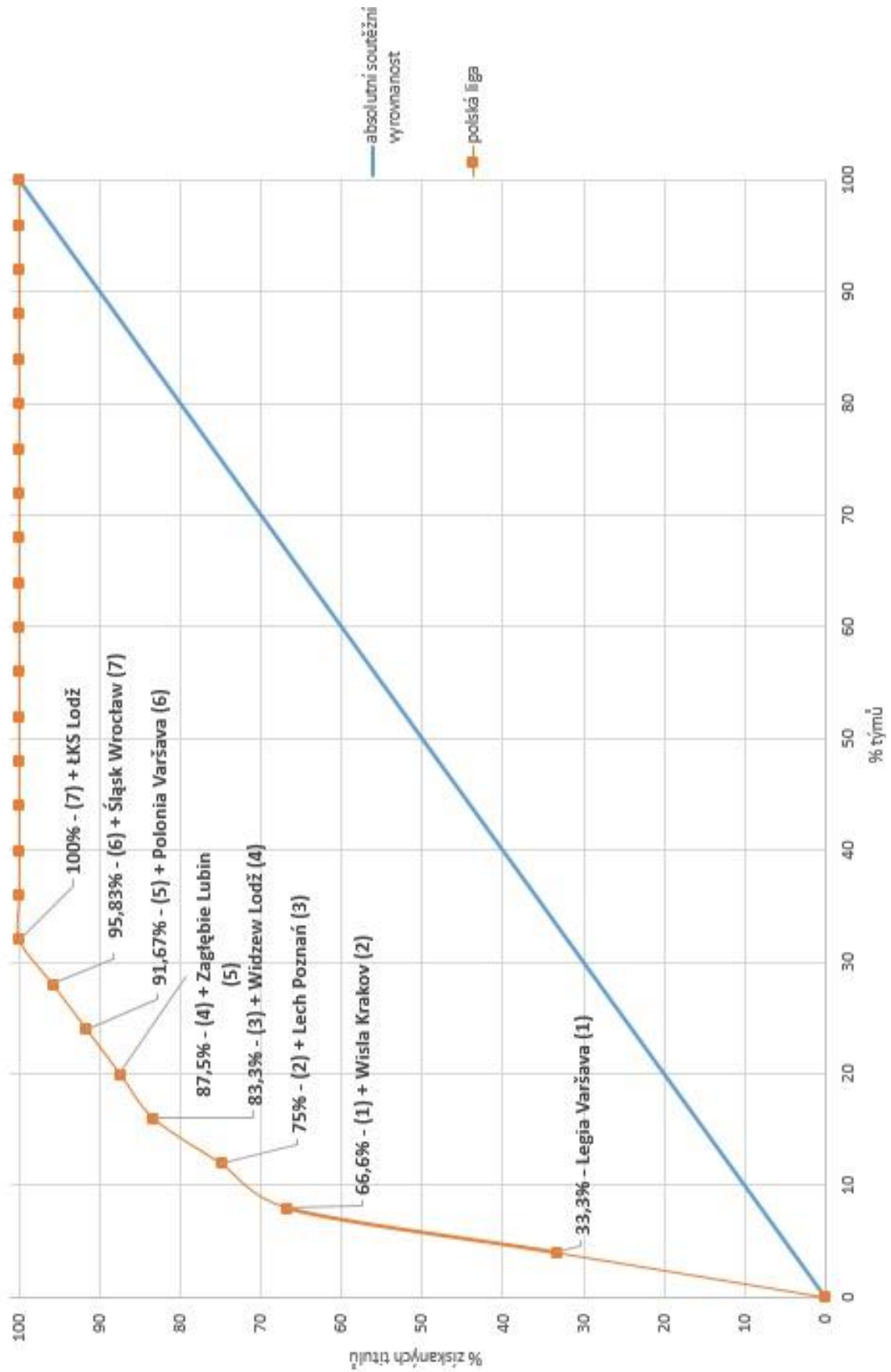
Od sezóny 1993/1994 celkem 25 týmů odehrálo alespoň 6 sezón v nejvyšší soutěži. Z těchto 25 týmů se 8 z nich podařilo ligu vyhrát. Legia Varšava a Wisla Krakov získaly shodně 8 mistrovských titulů. Wisla Krakov získala svůj poslední titul v sezóně 2010/2011. V současnosti je nejúspěšnějším týmem Legia Varšava, která v za posledních 5 let získala 4 tituly. Jediným celkem, který dokázal přerušit nadvládu Legie byl Lech Poznań v sezóně 2014/2015. Celkem získal 2 tituly. Dalším týmem, který dokázal získat 2 tituly je Widzew Łódź, který momentálně nastupuje až ve 3. nejvyšší soutěži. Zbylé 4 celky, které dokázaly vyhrát polskou ligu přesně jednou jsou Zagłębie Lubin, Polonia Varšava, Śląsk Wrocław a ŁKS Łódź. V rámci těchto 4 týmů je nejúspěšnějším právě ŁKS Łódź, kterému stačilo na získání titulu 11 odehraných sezón. Tabulka č. 9 níže shrnuje všechny týmy, které odehrály od roku 1993 6 sezón.

Tabulka č. 9: 1. polská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tým	počet sezón	počet titulů
Legia Varšava	24	8
Wisla Krakov	22	8
Lech Poznań	21	2
Widzew Lodž	16	2
Zagłębie Lubin	20	1
Polonia Varšava	16	1
Śląsk Wrocław	13	1
ŁKS Lodž	11	1
Górník Zabrze	22	0
Ruch Chorzów	19	0
Pogoń Szczecin	17	0
Odra Wodzisław	14	0
GKS Bełchatów	12	0
Cracovia	12	0
GKS Katowice	11	0
Amica Wronki	11	0
Korona Kielce	11	0
Wisła Płock	10	0
Lechia Gdańsk	10	0
Dyskobolia Grodzisk Wielkopolski	10	0
Jagiellonia Białystok	10	0
Stomil Olštýn	8	0
Górník Łęczna	7	0
Piast Gliwice	7	0
Arka Gdynia	6	0

Soutěžní vyrovnanost polské ligy je na úrovni 32 %. S ohledem na průměrný počet 16 týmů v soutěži je hodnota soutěžní vyrovnanosti velmi dobrá. Největší % titulů získala Legia Varšava (33,3 %) a Wisla Krakov (33,3 %). Tyto dva celky dohromady představují 2/3 všech možných získaných titulů za období 24 sezón. Lech Poznań a Widzew Lodž se ziskem 2 titulů představují 16,7 %, každý zvlášť tedy představuje hodnotu 8,35 %. Zagłębie Lubin, Polonia Varšava, Śląsk Wrocław a ŁKS Lodž doplňují mistry polské ligy. Získaný 1 ligový titul znamená v procentuální úspěšnosti 4,17 %. Mužstva, která získala 1 ligový titul, ho získala v sezóně, kdy byl využit herní formát bez nadstavbové části. Současný systém podle statistik nahrává úřadujícímu mistru Polska, Legii Varšava. Níže je zachycena Lorenzova křivka polské ligy na grafu č. 12.

Graf č. 12: Lorenzova křivka polské ligy

5.10 1. bulharská fotbalová liga (Parva liga)

Parva liga je nejvyšší bulharská fotbalová soutěž, vznikla roku 1924 jako bulharský fotbalový šampionát. Od roku 1948 byl zaveden ligový formát více soutěží, kde byly jednotlivé kluby rozděleny do soutěží podle výkonnosti. Stejně jako tomu bylo v ostatních evropských ligách i v bulharské se od začátku měřeného období změnil několikrát herní formát.⁵⁴ Až do sezóny 2013/2014, kromě sezóny 2001/2002, se měnil pouze počet týmů a sestupujících v soutěži. Velká změna nastala v sezóně 2013/2014 kdy byla zavedena nadstavbová část, týmy po odehrání všech kol základní části byly rozděleny do skupiny o titul a skupiny o udržení. I v tomto formátu došlo během let k několika drobným změnám, nadstavbová část však zůstala zachována. Současný herní formát platný od sezóny 2016/2017 zahrnuje základní skupinu o 14 týmech, kde každý z nich odehraje 26 zápasů. Po základní části hraje prvních 6 týmů ve skupině o titul, přičemž získané body ze základní části zůstávají každému týmu beze změny. Titul získá tým s nejvíce body po 10. kole nadstavbové části. Druhou skupinu tvoří týmy na 7. až 14. místě, které jsou rozděleny na 2 čtyřčlenné skupiny. Týmy v každé skupině odehrají 6 zápasů, první 2 týmy poté mezi sebou sehrají barážové utkání a celkový vítěz obou skupin se utká se 3. týmem mistrovské skupiny (v případě, že je vítěz bulharského poháru do 3. místa, utká se se 4.) o postup do kvalifikace Evropské ligy. Týmy, které skončily na 3. a 4. místech ve skupině o udržení se taktéž utkají mezi sebou. Tým, který skončil celkově na posledním místě automaticky sestupuje, 2. a 3. tým se utká v baráži s postupujícími mužstvy z 2. nejvyšší soutěže.

Od sezóny 1993/1994 do současnosti se nejvyšší soutěže zúčastnilo celkově 50 týmů. Z tohoto počtu odehrálo alespoň 6 ročníků v nejvyšší soutěži 21 týmů. Mistrovský titul dokázalo získat 6 klubů. Tým s nejvíce tituly PFK Levski Sofia, který dokázal vyhrát nejvyšší soutěž 8krát. Druhým v pořadí je PFK Ludogorec Razgrad. Klub po dlouholetém působení v nižších soutěžích postoupil do 1. ligy v roce 2011. Od další sezóny získal 6 titulů v řadě a v současnosti je suverénně nejlepším bulharským klubem. Následují 2 týmy se 4 získanými tituly, jde o Litex Loveč a PFK CSKA Sofia, který je historicky neúspěšnějším týmem Bulharska. Tyto 4 celky ještě doplňují PFK Slavia Sofia a PFK Lokomotiv Plovdiv, tradiční týmy, které pravidelně nastupují v nejvyšší soutěži, získaly shodně 1 vítězství v lize.

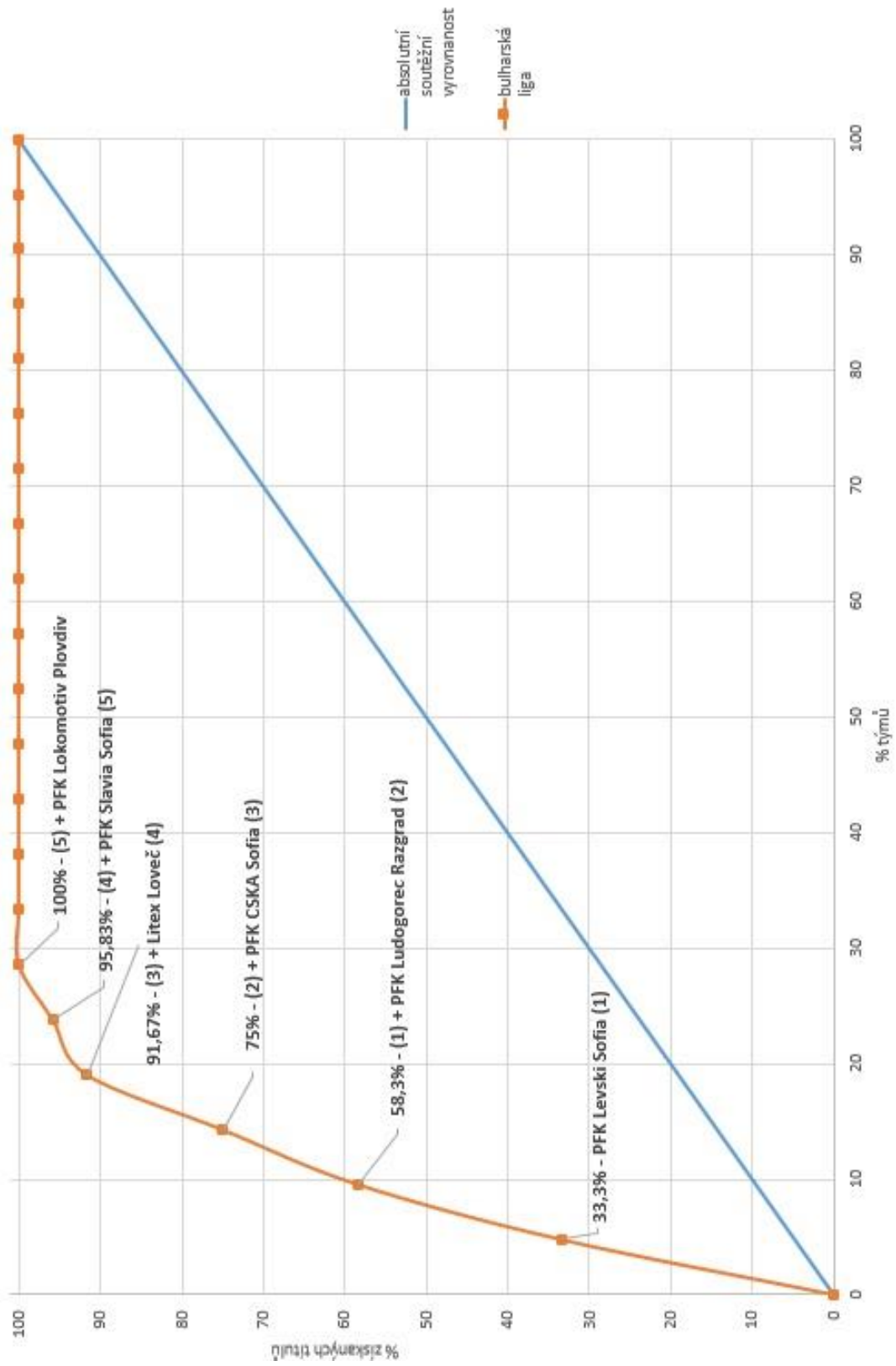
⁵⁴ Parva liga [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.fpleague.bg/bg>

Tabulka č. 10: 1. bulharská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tým	počet sezón	počet titulů
PFK Levski Sofia	24	8
PFK Ludogorec Razgrad	6	6
PFK CSKA Sofia	23	4
Litex Loveč	21	4
PFK Slavia Sofia	24	1
PFK Lokomotiv Plovdiv	22	1
FC Lokomotiv 1929 Sofia	22	0
PFK Botev Plovdiv	20	0
PFK Beroe Stara Zagora	17	0
PFC Chernomorec Varna	17	0
FC Spartak Varna	16	0
PSFC Chernomorets Burgas	13	0
Pirin Blagoevgrad	12	0
PFK Neftochimik Burgas	12	0
FC Minyor Pernik	10	0
PFC Montana	9	0
FC Dobrudzha Dobrich	8	0
PFC Belasitsa Petrich	8	0
Marek Dupnica	8	0
SFC Etar Veliko Tarnovo	6	0
Levski Kyustendil	6	0

Všechny týmy, které dosáhly na mistrovský titul tvoří soutěžní vyrovnanost na úrovni 28,6 %. Největší podíl na získaném % mistrovských titulů má PFK Levski Sofia, poslední titul získala před 9 lety v sezóně 2008/2009. PFK Ludogorec Razgrad získal 25 % titulů. Úspěch tohoto týmu je umocněn faktem, že hned po svém postupu do nejvyšší soutěže vyhrál bulharskou ligu pokaždé a v letošní sezóně může přidat další triumf. Příčinou takových úspěchů v posledních letech je příchod nového majitele do klubu. Z pohledu evropského fotbalu se žádnému jinému týmu v novodobé historii něco podobného nepovedlo. PFK CSKA Sofia dokázala opanovat domácí soutěž 4krát, což se po převodu na % získání titulů rovná 16,7 %. Stejná úroveň připadá i na 4. tým v pořadí Litex Loveč. Poslední 2 celky doplňující celkový počet mistrovských týmů jsou PFK Slavia Sofia a PFK Lokomotiv Plovdiv. Oba celky dohromady tvoří 8,33 %. Podíl na % získaných titulů pro 1 tým činí 4,165 %.

Graf č. 13: Lorenzova křivka bulharské ligy

5.11 1. kyperská fotbalová liga (A'katigória)

Počátky fotbalu na Kypru se datují do 30. let 20. století, kdy fotbal na ostrov přivedli Britové. Roku 1934 byla založena kyperská fotbalová asociace a ve stejném roce se odehrál také 1. ročník nejvyšší soutěže.⁵⁵ Oproti ostatním evropským ligám, které měnily formát soutěže často, kyperská liga je charakteristická stálostí svého formátu. Do sezóny 2006/2007 byl formát ligy klasický bez nadstavbové části, ve kterém se měnil pouze počet účastníků. Sezóna 2007/2008 přinesla nadstavbovou část ve formě 3 skupin, nicméně prostřední skupina, kde se utkávaly týmy na 5. až 8. místě, byla posléze zrušena z důvodu neatraktivnosti. Týmy v této skupině hrály pouze o konečné umístění bez šance na postup do evropských pohárů. Poslední změna nastala v ročníku 2015/2016, kdy se počet týmů ustálil na 14. Po 26 kolech základní části poslední 2 týmy sestupují do 2. ligy a jsou nahrazeny týmy z postupových míst. Zbylých 12 týmů je rozděleno na skupinu o titul a skupinu o udržení. V obou skupinách následuje pro každý tým ještě 10 kol, které rozhodnou o vítězi a posledním sestupujícím. Tým na 12. místě tedy doplní již 2 sestupující týmy ze základní části. Na rozdíl od ostatních lig s nadstavbovou částí, u kyperské ligy není uplatněn systém baráže.

Celkem polovina ze všech 34 týmů, které se představily za zkoumané období, odehrála 6 a více sezón a jsou součástí měření. Přehled týmů je znázorněn v tabulce č. 11 níže. Mezi mistrovské týmy se řadí APOEL FC, Anorthosis Famagusta, AC Omonia, Apollon Limassol a AEL Limassol. Jednoznačně nejúspěšnějším týmem, jak celkovým, tak od sezóny 1993/1994 je APOEL FC. Od zmíněné sezóny získal 11 mistrovských titulů. Úspěchy z domácí soutěže potvrzuje i v evropských pohárech, kde se pravidelně kvalifikuje do hlavní fáze Ligy mistrů. Anorthosis Famagusta získala celkem 7 mistrovských titulů, velké množství z nich v 90. letech. Na své další vítězství v lize čeká od sezóny 2007/2008. AC Omonia zvítězila v nejvyšší soutěži 3krát. O titul méně má Apollon Limassol. Poslední tým, který doplňuje předchozích 5 týmů, je AEL Limassol. Jako jediný tým dokázal narušit nadvládu APOEL FC, konkrétně v sezóně 2011/2012. Zároveň je to jediný tým z týmů, které dokázaly zvítězit v kyperské lize, který se nezúčastnil všech ročníků od roku 1993.

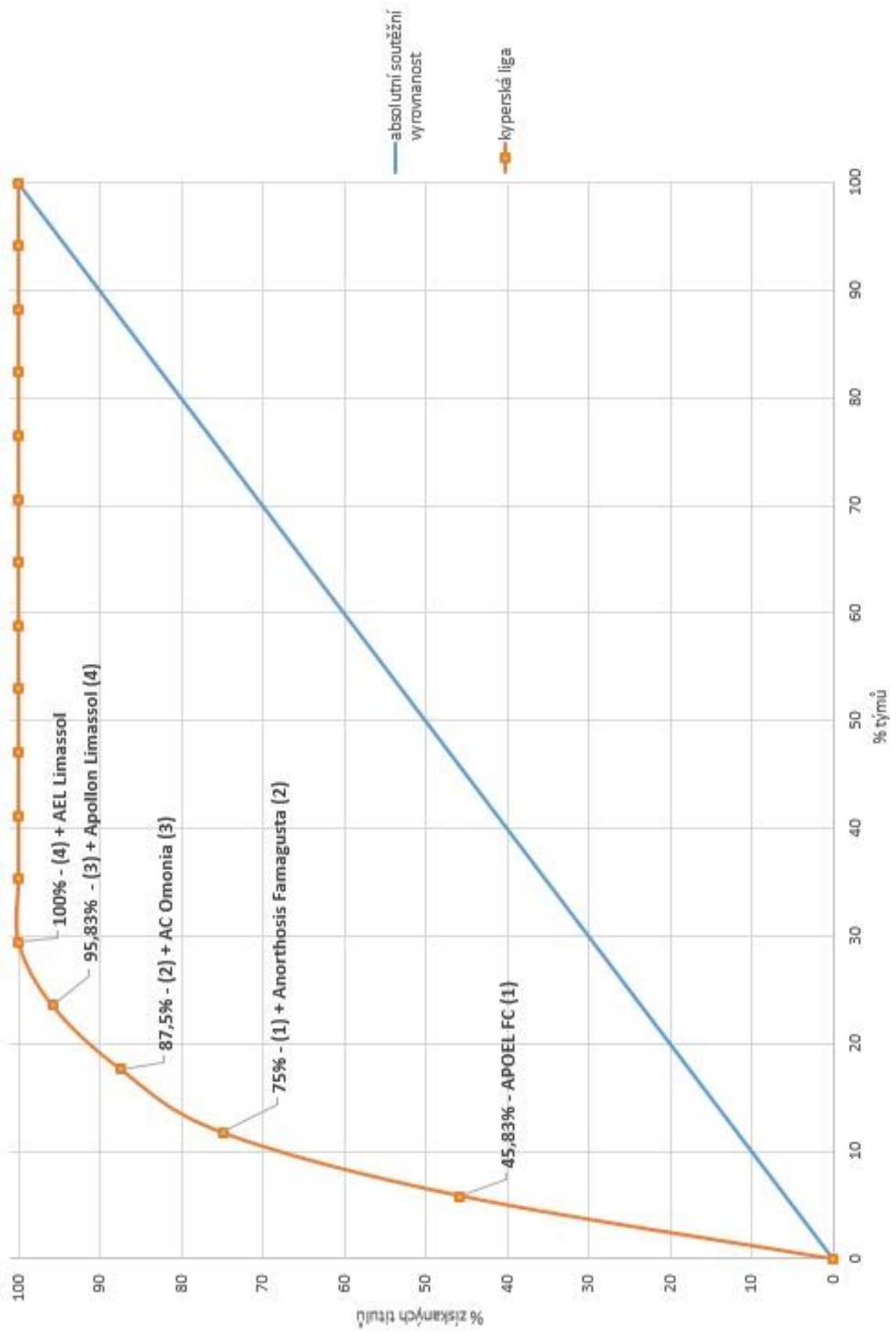
⁵⁵ *Cyprus Football Association* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://www.cfa.com.cy/En>

Tabulka č. 11: 1. kyperská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tým	počet sezón	počet titulů
APOEL FC	24	11
Anorthosis Famagusta	24	7
AC Omonia	24	3
Apollon Limassol	24	2
AEL Limassol	23	1
Ethnikos Achna FC	24	0
Enosis Neon Paralimni	22	0
AEK Larnaka	22	0
Nea Salmina Famagusta	20	0
Olympiakos Nicosia	17	0
Aris Limassol FC	14	0
Alki Larnaka FC	14	0
Doxa Katokopias FC	13	0
AEP Paphos FC	10	0
Ermis Aradippou FC	8	0
Anagennisi Deryneia FC	6	0
Digenis Akritas Morphou FC	6	0

Soutěžní vyrovnanost kyperské ligy je těsně pod úrovní 30 %, konkrétně tvoří 29,4 %. Největší procento získaných titulů z 5 týmů představuje APOEL FC. Jeho vítězství v lize tvoří 45,83 % a od sezóny 2012/2013 získal 5 titulů v řadě. I v současné sezóně může pomýšlet vzhledem k postavení v tabulce na mistrovský titul. Anorthosis Famagusta tvoří 29,17 %. Tyto 2 celky společně představují 75 % všech získaných titulů. Další tým tvořící 12,5 % je AC Omonia. Tento tým byl úspěšný hlavně v druhé polovině 20. století a společně s APOEL FC a Anorthosis Famagusta patří mezi historicky 3 nejúspěšnější celky. Předposledním týmem je Apollon Limassol, jeho 2 tituly představují 8,34 %. AEL Limassol s 1 titulem je posledním celkem, hodnota titulu je rovna 4,17 %. Lorenzova křivka kyperské ligy je znázorněna na grafu níže.

Graf č. 14: Lorenzova křivka kyperské ligy

5.12 Srovnání jednotlivých soutěží

V této podkapitole bude srovnáno všech 10 měřených soutěží. Nejprve budou rozděleny do 2 skupin podle herních formátů a následně budou srovnány Lorenzovy křivky soutěžní vyrovnanosti v celkovém grafu. První skupina bude složena z 5 lig, které ani jednou během 24 sezón nepoužily nadstavbovou část, co se týká boje o mistrovský titul. Jedná se tedy o klasický formát soutěže. Konkrétně se bude jednat o anglickou, německou, nizozemskou, řeckou a českou ligu. Druhá skupina bude naopak tvořena ligovými soutěži, kde národní asociace v minulosti zavedly nadstavbovou mistrovskou část a tento formát je praktikovaný i v současnosti. Do této skupiny patří rumunská, dánská, polská, bulharská a kyperská liga. Lorenzovy křivky v grafech budou zobrazeny částečně, do bodu, kdy dosáhnou 100 %. Jinými slovy, bude sledována a srovnávána levá část Lorenzovy křivky, kterou tvoří mistři ligy, pravá část křivky je tvořena týmy, které nezískaly mistrovský titul a je tedy u všech soutěží totožná.

5.12.1 Soutěže s klasickým herním formátem

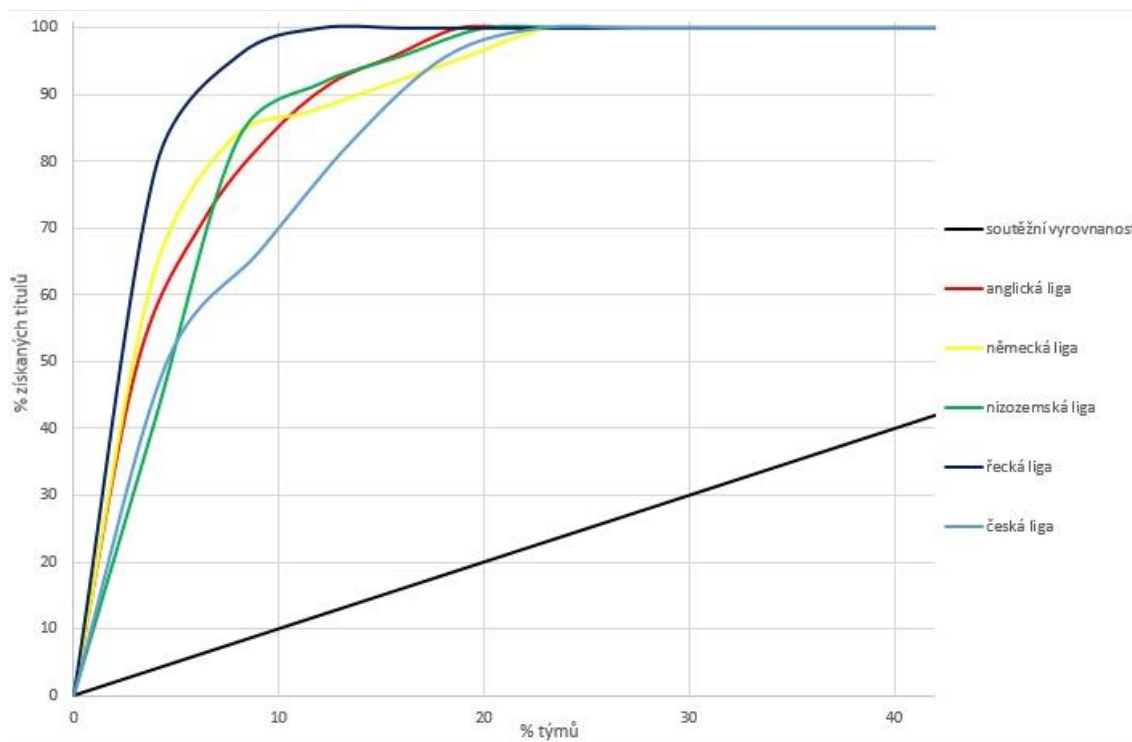
Ligové soutěže s klasickým formátem mají rozmezí soutěžní vyrovnanosti mezi 12 % a 23 %. Průměrná hodnota pro tuto skupinu činí 19,294 %. Nejméně vyrovnaná je řecká liga, která má hodnotu právě 12 %. Nejmenší soutěžní vyrovnanost je ještě podpořena nerovnoměrným počtem titulů mezi 3 řeckými týmy. U řecké ligy téměř 4/5 všech titulů získal Olympiakos Pireus. Anglická liga s 18,75 % je druhou nejméně vyrovnanou ligou v této skupině. V pořadí třetí soutěží je nejvyšší nizozemská soutěž s 20 %. Nejúspěšnější tým nepřekročil 50 % získaných titulů a rozdělení mezi týmy je rovnoměrnější. Předposlední ligu je česká soutěž, ta má úroveň soutěžní vyrovnanosti na 22,72 %. Stejně jako v anglické lize nejlepší tým opanoval ligu v 50 %. Nejvíce vyrovnaná soutěž z této skupiny je německá Bundesliga, její hodnota je 23 %. Dlouhodobě německé lize dominuje FC Bayern Mnichov, který získá titul i v letošní sezóně. Tabulka č. 13 níže přehledně ukazuje týmy této skupiny seřazené od nejmenší soutěžní vyrovnanosti po největší.

Tabulka č. 12: ligové soutěže s klasickým herním formátem

Liga	Soutěžní vyrovnanost v %
1. řecká fotbalová liga	12 %
1. anglická fotbalová liga	18,75 %
1. nizozemská fotbalová liga	20 %
1. česká fotbalová liga	22,72 %
1. německá fotbalová liga	23 %
Průměr soutěž. vyrovnanosti	19,29 %

Sklon Lorenzovy křivky je ovlivněn nejen počtem týmů, které získaly titul, ale také počtem titulů, které tyto celky získaly. Kromě křivky řecké ligy se všechny ostatní křivky prolínají a není zcela jasné, která liga je více vyrovnaná, na rozdíl od tabulky č. 12. V první části je nejbližší přímce absolutní rovnosti nizozemská liga, to je zapříčiněno již zmíněným faktem, že nejúspěšnější tým není oproti ostatním až tak dominantní. V další části se nejvíce přibližuje křivka české ligy, oproti ostatním soutěžím dokázaly 3 české týmy získat více, než 12 % možných titulů. Z poslední části nejlépe vychází německá liga, kde jsou celkem 4 týmy, které vyhrály ligu přesně jednou. Lorenzovy křivky jsou srovnány na grafu níže.

Graf č. 15: Lorenzovy křivky 1. skupiny

5.12.2 Soutěže s nadstavbovým herním formátem

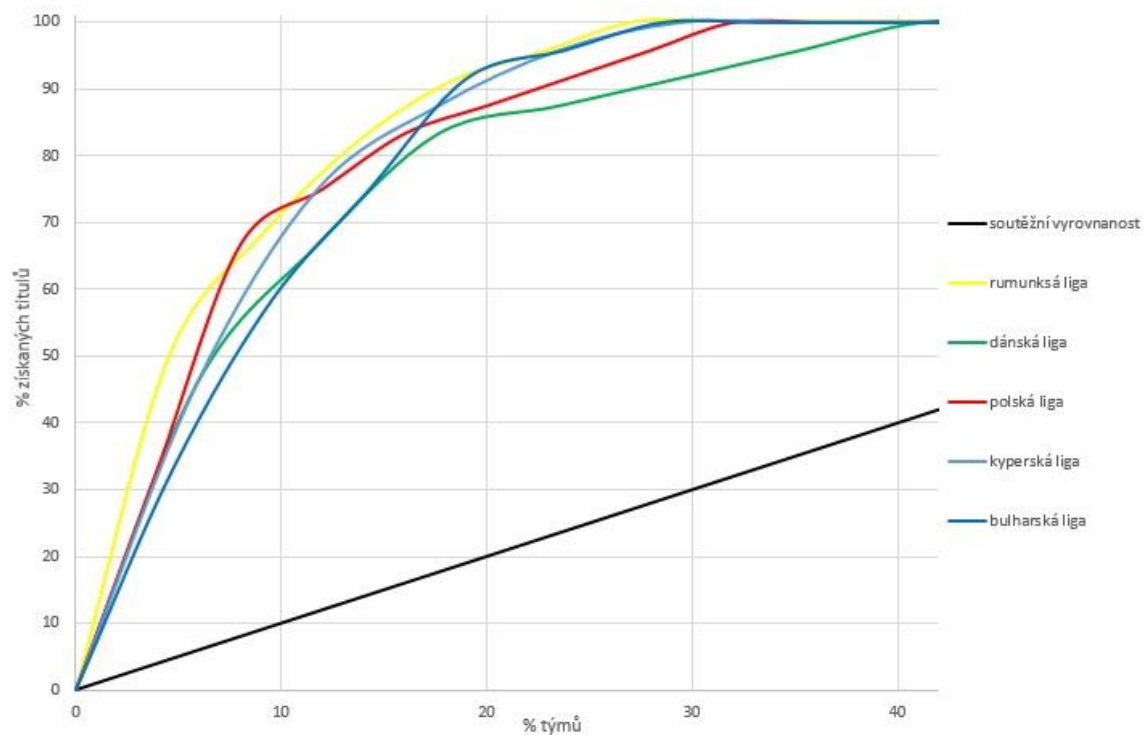
Ligové soutěže, které v současnosti uplatňují nadstavbovou část – skupinu o titul, vykazují větší úroveň soutěžní vyrovnanosti. Rozmezí úrovně mezi jednotlivými ligami je 27 % až 42 %. Průměrná hodnota skupiny činí 31,68 %. Nejméně vyrovnaná soutěž s úrovní 27,27 % je rumunská liga. Nejúspěšnější rumunský tým získal přesně 50 % titulů. Nižší vyrovnanost způsobil také fakt, že 2 celky s mistrovským titulem nemohly být započítány z důvodu neodehrání minimálního počtu sezón v lize. Bulharská liga má hodnotu 28,57 %. Třetí ligou v pořadí je kyperská liga s velmi podobnou hodnotou 29,4 %. Předposlední soutěž, která má od 3 předchozích větší rozestup, je polská liga. Soutěžní vyrovnanost polské ligy je na úrovni 32 %. Nejúspěšnější tým polské ligy má stejnou % úroveň získaných titulů jako nejúspěšnější tým z Bulharska. Jednoznačně nejvyšší soutěžní vyrovnanost má liga dánská. Její hodnota je 41,17 %. Výše zmíněné ligy jsou společně s průměrnou úrovní vyrovnanosti shrnuty v tabulce č. 13.

Tabulka č. 13: ligové soutěže s nadstavbovou částí

Liga	Soutěžní vyrovnanost v %
1. rumunská fotbalová liga	27,27 %
1. bulharská fotbalová liga	28,57 %
1. kyperská fotbalová liga	29,4 %
1. polská fotbalová liga	32 %
1. dánská fotbalová liga	41,17 %
Průměr soutěž. vyrovnanosti	31,68 %

Na rozdíl od Lorenzových křivek z první skupiny, zde je patrný rozdíl ve sklonu alespoň u polské a dánské ligy. V první části je nejbližší přímce absolutní soutěžní rovnosti bulharská liga. Tento žádoucí sklon je dán faktem, že 2 nejúspěšnější celky nepřesáhly celkově hodnotu 60 % získaných titulů. V prostředí části se bulharská a dánská liga překrývají, ostatní soutěže mají mezi sebou podobné hodnoty. Jak bylo nastíněno v úvodu, rozdíl mezi soutěžní vyrovnaností je patrný pro polskou a dánskou ligu. Ten se nejvíce projevuje v poslední části křivky, kdy se tyto 2 křivky odkloňují od zbylých výrazněji. Tento sklon je zapříčiněn podobným počtem týmů s 1 a 2 tituly. V polské lize získaly 2 týmy 2 tituly a 4 týmy uspěly jednou. V dánské lize pak celkem 4 týmy dokázaly zvítězit v soutěži jednou. Z grafu níže lze vyčíst průběh Lorenzových křivek prostřední skupiny.

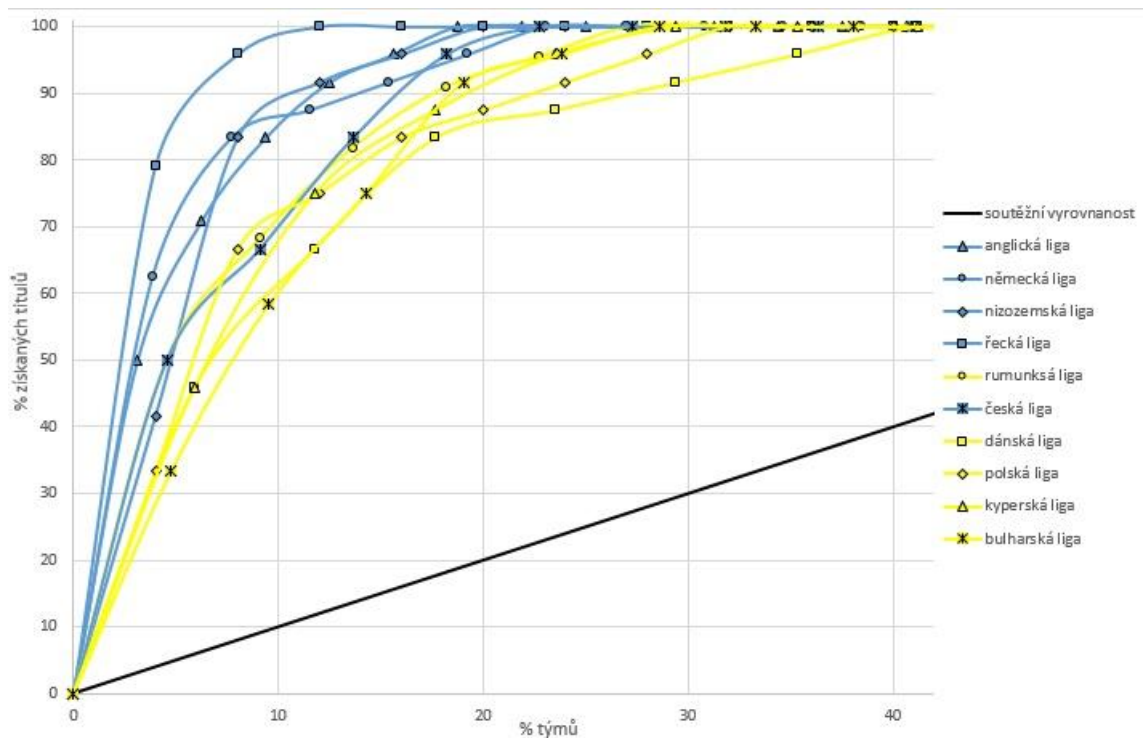
Graf č. 16: Lorenzovy křivky 2. skupiny

5.12.3 Celkové srovnání soutěží

V celkovém srovnání soutěží budou Lorenzovy křivky rozděleny podle skupin ligových formátů. Skupina lig s klasickým ligovým formátem bude označena modrou barvou, skupina ligy s nadstavbovou mistrovskou částí bude mít žlutou barvu. Díky sjednocení barev pro celou skupinu bude možné lépe odečíst, zda se naplnil předpoklad o podobném trendu Lorenzovy křivky. V předchozí části práce bylo předpokládáno, že Lorenzovy křivky ligových soutěží s podobnou tržní hodnotou a herním formátem by se měly nacházet v podobné vzdálenosti od přímky absolutní soutěžní vyrovnanosti. Na grafu č. 17 jsou tedy zachyceny všechny zkoumané ligy.

Graf č. 17: Lorenzovy křivky všech zkoumaných soutěží

Nejlépe z celkového grafu vychází Lorenzova křivka dánské ligy (žlutá), která se ve své horní části odklání od zbytku křivek 2. skupiny a je nejbliže přímce absolutní rovnosti. V dolní části se křivce dánské ligy vyrovnává křivka ligy bulharské, přesto, že v % srovnání skončila na předposledním místě žluté skupiny. Dánská liga dopadla nejlépe i v % vyjádření. Na opačné straně grafu dopadla z pohledu soutěžní vyrovnanosti nejhůře liga řecká. Pokud vezmeme v potaz všechny křivky, je patrné, že předpoklad o stejném trendu Lorenzových křivek lig se stejným herním systémem, je pravdivý. Všechny Lorenzovy křivky lig s klasickým herním formátem, kromě české ligy, která se z části prolíná mezi křivkami 2. skupiny, jsou vlevo nahoře, tedy dále od křivky absolutní soutěžní rovnosti. Dále lze z grafu odečíst, že křivky 1. skupiny (modré křivky) mají větší rozptyl oproti křivkám z 2. skupiny (žluté křivky). Výsledky také ukázaly, že vybrané ligy s vyšší tržní hodnotou mají nižší soutěžní vyrovnanost. Výjimku do jisté míry tvoří rumunská a česká liga. U rumunské ligy, která je podle své tržní hodnoty na 5. místě, je soutěžní vyrovnanost 5. nejlepší. Opakem je česká liga, která má až 7. nejlepší soutěžní vyrovnanost, zároveň její tržní hodnota je v žebříčku na 7. místě.

6 Diskuze

Problematikou soutěžní vyrovnanosti se zabývá poměrně velký počet zahraničních autorů. Z velké části jde však o autory americké, kteří se zabývají americkými univerzitními a profesionálními ligami všech hlavních sportů. Již několikrát zmiňovaným specifickým amerických soutěží, je jejich uzavřenost a zmínění autoři nemusí sledovat mobilitu jednotlivých týmů mezi sezónami. Obecně lze říci, že k problematice soutěžní vyrovnanosti je více přihlíženo v praxi právě v Severní Americe. Co se týká evropských autorů, ti převzali některé metody měření soutěžní vyrovnanosti, modifikovali je na evropský otevřený systém. Na soutěžní vyrovnanost se lze dívat z mnoha pohledů a existuje mnoho měřících technik. Mezi 3 základní typy soutěžní vyrovnanosti, jak bylo podrobněji popsáno v teoretické části práce, se řadí statická vyrovnanost, tedy měření během jedné sezóny, dynamická vyrovnanost, měření mezisezónní a kombinace statické a dynamické soutěžní vyrovnanosti. Dynamická vyrovnanost byla zvolena s ohledem na případné větší uplatnění v praxi, neboť je z mého pohledu zajímavější zejména pro národní asociace, jejichž cílem je mít co nejvíce vyrovnanou soutěž s překvapivými výsledky, v ideálním případě bez žádného týmu, který by byl před sezónou pasován na pravděpodobného mistra soutěže. Použití Lorenzovy křivky bylo použito záměrně. Jedním z důvodů byla, i přes velký počet zkoumaných lig, přehlednost výsledků měření. Několik evropských autorů už tuto metodu použilo, nikdy však nebyla měřena česká liga.

Soutěžní vyrovnanost by měla být hlavním faktorem, který ovlivňuje atraktivitu soutěží. Podle výsledků 10 zkoumaných lig jsou mezi jednotlivými ligami velké rozdíly v dynamické soutěžní vyrovnanosti. Rozdíl nejméně a nejvíce vyrovnané soutěže z pohledu zisku ligových titulů je téměř 30 %. Jak již bylo několikrát zmíněno, soutěžní vyrovnanost je ovlivněna množstvím faktorů a některé z nich byly použity pro výběr zkoumaných lig.

Prvním byla tržní hodnota soutěží. V dnešním fotbale jde do jisté míry jeho sportovní stránka až na 2. místě za finančním zhodnocením. Na té nejvyšší úrovni se z fotbalu stal byznys, ve kterém se během jedné sezóny protočí stovky milionů eur. Ti nejlepší hráči jsou mnohdy svými kluby přepláceni a jejich sportovní výkonnost ne vždy odpovídá jejich tržní ceně. Proto bylo v teoretické části potřeba zmínit alespoň některé metody pro oceňování kvality hráčů. Na druhou stranu týmy jsou ochotni platit za hráče

tak vysoké částky, protože vědí, že se jim tato investice vrátí v podobě vyprodaných stadiónů a klubového merchandisingu. Hodnota hráče tedy zvyšuje hodnotu klubu, což samozřejmě také zvyšuje hodnotu celé soutěže, ve které daný klub působí. V případě prodeje hráčů s vysokou hodnotou klub získá finanční prostředky, které může použít na financování chodu klubu do budoucna. Z měření vyplynulo, že nejhodnotnější ligy patří současně k nejméně vyrovnaným ligám. V případě dlouhodobě nejsledovanějších soutěží, jakými jsou anglická a německá liga, se pravidelně radují z mistrovských titulů stejné celky. Srovnání těchto 2 konkrétních ligy vychází překvapivě lépe pro ligu německou, která má hodnotu lepší o 4,25 %. S ohledem na velkou dominanci klubu FC Bayern Mnichov v německé lize, je tento rozdíl poměrně velký. Pro českého fanouška je dobrou zprávou, že se česká liga umístila v pořadí na 2. místě právě za německou soutěží s hodnotou 22,72 %. Jednoznačně nejméně vyrovnanou ligou ze všech zkoumaných se stala liga řecká, její hodnota je pouhých 12 % a lze jenom spekulovat, zda se řecký fotbalový svaz zamýšlí v blízké budoucnosti na změně, která by pomohla změnit tento negativní trend. Poslední ligou, která doplňuje zmíněnou skupinu je nizozemská nejvyšší soutěž vykazující hodnotu 20 %. Samozřejmě z pohledu kvality hry se ostatní evropské ligy s těmi nejsledovanějšími mohou jen těžko srovnávat, ale vědět již před začátkem sezóny, že pravděpodobným mistrem se stane jeden ze dvou celků určitě na atraktivitě soutěže ubírá. Možným vysvětlením je, že diváky primárně nezajímá boj o titul, ale boje o evropské poháry a boje o udržení se v nejvyšší soutěži. U ostatních, méně sledovaných evropských lig, kde je soutěžní vyrovnanost také nízká, ale tržní hodnota poměrně vysoká oproti zbylým soutěžím, lze tento fakt odůvodnit nekonkurenceschopností ostatních sportů. Týmy v těchto ligách jsou pak schopny přivést finančně zajímavé sponzory a také vytěžit maximum z diváků, kteří nemají jinou alternativu a pravidelně navštěvují zápasy klubu.

Druhým faktorem byl pak soutěžní formát zkoumaných lig. Potvrdil se předpoklad, že soutěžní vyrovnanost lig, kde se hraje nadstavbová mistrovská část je vyšší než u lig s klasickým formátem. Tento předpoklad byl potvrzen zcela bez výjimky, kdy všechny zkoumané ligy s nadstavbovou částí zaznamenaly vyšší hodnotu soutěžní vyrovnanosti než nejlepší německá liga z 1. skupiny. Zároveň se jedná o ligy, které se ve většině případů nacházejí v dolní polovině tabulky, která je seřazená podle jejich tržní hodnoty. Národní svazy, které se rozhodly k přechodu na tento herní formát tedy mohou být s rozhodnutím spokojeny. Výhodou méně sledovaných národních soutěží je větší

možnost experimentování s ligovým formátem. Celkově nejlepší ligou se stala liga dánská s více než 41 %. Polská nejvyšší soutěž se dokázala dostat přes 30 % hranice, konkrétně na hodnotu 32 %. Zbylé 3 ligy, rumunská, bulharská a kyperská se pohybují v rozmezí 27 % až 29,5 %. U těch nejlepších evropských lig tento formát nevidíme. Pravděpodobně hlavním důvodem, proč tyto ligy zůstávají u klasického formátu je tradice soutěže. Například ve velmi konzervativní Anglii je přechod na tento formát nemyslitelný, byť by dle mého názoru ještě zatraktivnil ligu. Tamní fotbalová asociace se snaží zamezit prohloubení úrovně nevyrovnanosti jinými cestami, jako je omezení počtu cizinců v týmu nebo přísná pravidla pro přestupovou politiku klubů s ohledem na finance.

Česká nejvyšší soutěž, která se nachází na 7. místě z pohledu tržní hodnoty a 7. místě z pohledu soutěžní vyrovnanosti již přistoupila ke změně herní formátu. Od sezóny 2018/2019 bude zavedena nadstavbová část soutěže se skupinou o mistrovský titul. S ohledem na výsledky měření se tento přechod na nový systém soutěže zdá být jako dobrý krok. V současnosti jsou vždy před začátkem sezóny adepty na titul pražské celky Sparty a Slavie a plzeňská Viktoria. Věřím, že díky této změně budou mít větší šanci zapojit se do bojů o mistrovský titul i další týmy ligy. Přesně popsany byl systém už v analytické části. Zaměříme-li se na skupinu o titul v nadstavbové části, 6 týmů se po 30 kole utká mezi sebou v jednokolové skupině. Ve hře tedy bude dalších 15 bodů pro každý tým a celkovým vítězem se tak může stát někdo jiný, než vítěz základní části. Já osobně bych spíše uvítal dvoukolovou nadstavbovou část a snížení počtu celků v soutěži.

Obecně lze říci, že výsledky soutěžní vyrovnanosti evropských lig vyšly lépe pro ligu s nadstavbovou mistrovskou skupinou. Z grafu č. 17, který srovnává všechny soutěže je jasně vidět, že 2. skupina tvořena žlutými křivkami, je jednoznačně blíže přímce absolutní soutěžní vyrovnanosti. Jedinou soutěží z 1. skupiny, kde se její křivka ve své střední části vmísila mezi křivky 2. skupiny, je česká liga. Z mého pohledu považuji tento herní formát za správný a může posunout evropský fotbal jako takový dopředu. Pokud se budou stávat mistry ligy i jiné než tradiční týmy, nejen, že se zvýší konkurence ligy z pohledu sportovního, ale také ekonomického. Mistři domácích soutěží mají zpravidla zajištěnou účast v evropských pohárech, a tudíž dosáhnou na nemalé finanční odměny od UEFA za účast a případné dobré výsledky v pohárech. Tyto finanční prostředky poté mohou investovat do potřebných oblastí v klubu, případně na nákup potřebných hráčů a zajistí si tak finanční stabilitu i pro další ročníky.

7 Závěr

Fotbal jako takový je bezpochyby světovým fenoménem. Od svých počátků prošel dlouhým vývojem a zejména v druhé polovině 20. století se stal profesionálním sportem se vším, co k němu patří. V současnosti se jedná na té nejvyšší úrovni o byznys, stejně jako je tomu na ostatních trzích. Kluby společně s národními svazy jsou subjekty působící na tomto trhu a v jejich nejvyšším zájmu je, aby byly ekonomicky stabilní a ziskové. Proto jednájí s potencionálními partnery a uzavírají velké smlouvy, v některých případech i proti logice fotbalu samotného. Jednou důležitou odlišností tohoto specifického trhu je, na rozdíl od klasického trhu, je nutnost konkurence. Z pohledu týmů je samozřejmě žádoucí být lepší než ostatní týmy v soutěži, ale jen do určité míry. Pokud by tým neměl v soutěži žádnou konkurenci a ostatní týmy by postupně přecházely do jiných soutěží, tento tým by se stal nepotřebným, neboť by neměl s kým hrát.

Z pohledu národních asociací je žádoucí co největší vyrovnanost týmů v soutěži. Jestliže se soutěže rozhodují až v posledních kolech a není jasné dlouho dopředu kdo se stane celkovým vítězem, liga získává na atraktivitě a tím může získat více pozornosti, jak ze strany partnerů, tak i ze strany diváků. Zároveň, s předpokladem, že je výkonnost týmů na patřičné úrovni ve srovnání s ostatními ligami v Evropě, ty nejlepší týmy mají více zkušeností s těžkými zápasy, a tudíž i lepší předpoklad pro úspěch v evropských klubových soutěžích. Pokud za tyto týmy nastupují domácí hráči, zkušenosti z těchto zápasů mohou zúročit v reprezentaci a opět z toho těží jejich národní svaz.

Podobně to mají i samotní hráči, kteří ke svému rozvoji a podávání těch nejlepších výkonů také potřebují konkurenci, ať už uvnitř týmů, kde musí o místo v základní sestavě bojovat, nebo působením ostatních týmů v soutěži. Mělo by být cílem hráče působit v takové lize, která je pro něj atraktivní z hlediska sportovní úrovně, a právě soutěžní vyrovnanosti. Bohužel v současné době lze najít mnoho hráčů, kteří se vzdali alespoň části své sportovní kariéry ve prospěch uzavření velkých kontraktů v ligách, kam by za jiných okolností nepřestoupily.

Mimo fakt, že se z fotbalu stal byznys, ovlivňuje soutěžní vyrovnanost mnoho vnějších a vnitřních faktorů. Lze však říci, že přes tento vývoj zůstává atraktivita soutěže na prvním místě a mělo by tomu tak být i v budoucnu. Národní asociace by měly provádět kroky a opatření, které by vedly k zachování, v některých případech i ke zlepšení soutěžní

vyrovnanosti, bez ohledu na jejich současnou situaci, byt' může být uspokojivá, co se stability týče.

Existuje mnoho statistických metod, jak změřit soutěžní vyrovnanost a některé byly zmíněny v teoretické části práce a ty by měly být využívány k pravidelnému analyzování soutěží ze strany jejich řídicích asociací. Dle mého názoru se na tyto jednoduché nástroje, alespoň v prostředí evropského fotbalu do určité míry zapomíná. Na druhou stranu fotbalová asociace České republiky odhlasovala nový ligový formát od příští sezóny, který má vést právě k větší atraktivitě ligy a podle výsledků této práce by to měl být správný krok. Zda se tato reforma v českém fotbale stane platnou z hlediska soutěžní vyrovnanosti poznáme v následujících sezónách.

Postup této práce vycházel od autorů, kteří tuto metodu měření použily na vybraných evropských ligách. V jejich případě šlo však o měření na základě jiných parametrů a nebyly měřeny ligy napříč celý spektrem, co se týká tržních hodnot lig. Vybrané soutěží, které se nacházejí na odlišných příčkách, ať už z pohledu tržní hodnoty nebo úspěchů jejich týmu v evropských soutěžích, nám dává nový pohled na srovnání jejich soutěžní vyrovnanosti. Zároveň rozdělení soutěží podle herního formátu bylo klíčovým faktorem pro komentování dosažených výsledků práce. K samotnému měření posloužily konečné tabulky vybraných lig, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Hlavním přínosem práce je srovnání evropských lig a jejich soutěžní vyrovnanosti, o kterou se mnoho autorů u nás nezajímá. Proto si myslím, že získaná data jsou užitečná, i s ohledem na délku zkoumaného období a mohou vést minimálně k zamyšlení, zda není potřeba u některých evropských lig udělat krok vpřed směrem ke zlepšení soutěžní vyrovnanosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Alka Superliga* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.superliga.dk/>
2. *Attendences* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.european-football-statistics.co.uk/attn.htm>
3. BOOR, Samuel, Chris HANSON a Calum ROSS. *Football Money League: Rising stars* [online]., 52 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html>
4. *Competitive balance in European football: Comparasion by adapting measures: National measure of seasonal imbalnce and Top 3*. Rivista di diritto ed economia dello sport, 2006, 2.(2.), 46 s.. ISSN 1825-6678.
5. *Cyprus Football Asociation* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://www.cfa.com.cy/En>
6. Eleven values. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.uefa.org/about-uefa/eleven-values/index.html>
7. *Eurofotbal.cz* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.eurofotbal.cz/>
8. EVANS, Richard. *A review of measures of competitive balance in the 'analysis of competitive balance' literature*. London: Birkbeck Sport Business Centre, 2014, 7(2). ISSN: 1756-8811.
9. Evropská liga 2017/2018. *Livesport.cz* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.livesport.cz/fotbal/evropa/evropska-liga/>
10. *FIFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.fifa.com/>
11. GERRARD, Bill. *The measurement and valuation of player quality in association football*, v GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.
12. GERRARD., Bill. *The economics of association football*. Northampton, MA: Elgar, 2006. ISBN 978-184-3769-415.
13. GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.
14. GROOT, Jan a Loek GROOT. The Competitive Balance of French Football 1945-2002. *Économie Appliquée LVI*. 2003, (4): 91-113.

15. GROOT, L. F. M. *Economics, uncertainty and European football: trends in competitive balance*. Northampton, MA: Edward Elgar, c2008. ISBN 978-1-84720-591-9.
16. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
17. *HET liga* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.hetliga.cz/>
18. History. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.uefa.com/uefachampionsleague/history/index.html>
19. How the Bosman Ruling changed football forever. *Balls Out In Public* [online]. 2011 [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <https://ballsoutinpublic.wordpress.com/2011/08/22/how-the-bosman-ruling-changed-football-forever/>
20. JACKSON, Jamie. *UEFA resists calls for investigation into whether Manchester City breached FFP rules* [online]. Mon 4 Sep 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/football/2017/sep/04/la-liga-ffp-manchester-city-uefa>
21. JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4385-1.
22. KRAFT, Jiří, Pavla BEDNÁŘOVÁ a Aleš KOCOUREK. *Ekonomie I*. Vyd. 5. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-652-2.
23. LEEDS, Michael a Peter von. ALLMEN. *The economics of sports*. 5th ed. Boston: Person, c2014. ISBN 978-0-13-302292-6.
24. *Liga Profesionista de Fotbal* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://lpf.ro/>
25. *Livesport.cz* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.livesport.cz/>
26. MÁDL, Luděk. Přihrajeme státu na daních 1,2 miliardy ročně, nechal si spočítat český profi-fotbal. *Aktuálně.cz*[online]. 2.12.2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/prihrajeme-statu-na-danich-1-2-miliardy-rocne-nechal-si-spoc/r~2d4296d098ef11e594520025900fea04/?redirected=1521276379>
27. MACHO, Milan. *Zlatá kniha fotbalu: historie a současnost nejoblíbenější hry na světě*. Praha: XYZ, 2006, 519 s. ISBN 80-870-2135-5.

28. NOHEJL, Tomáš. Vladyka: ve fotbale o záchranu, ve futsale o titul. *Idnes.cz* [online]. dub 19 2006 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/vladyka-ve-fotbale-o-zachranu-ve-futsale-o-titul-ftj-/fotbal.aspx?c=A060418_233904_fotbal_rou
29. NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.
30. Our History. *Eredivisie.nl* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://eredivisie.nl/en-us/info/our-history>
31. *Parva liga* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.fpleague.bg/bg>
32. PICEK, Lukáš. *Počátky fotbalu u nás*. Brno, 2007. 43 s. Bakalářská práce na Fakultě sportovních studií Masarykovy Univerzity na katedře sportovních aktivit. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Oldřich Racek
33. ROTTENBERG, Simon. The Baseball Players' Labor Market. *The Journal of Political Economy*. 1956, 64(3): 242-258.pdf
34. SCULLY, G.W. *Pay and performance in Major League Baseball*, *American Economic Review*, v GODDARD, John A. a Peter J. SLOANE. *Handbook on the economics of professional football*. ISBN 17-810-0316-5.
35. SCHAFFER, Petr. *Počátky fotbalu ve světě*. Brno, 2007, 44 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Oldřich Racek.
36. Statista. *Revenue from Premier League broadcasting rights 1992-2019* [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/385002/premier-league-tv-rights-revenue/>
37. *SuperLeagueGreece* [online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.superleaguegreece.net/en>
38. SZYMANSKI, Stefan. The Economic Design of Sporting Contests. *Journal of Economic Literature*. 2003, (XLI): 1137-1187.
39. *The Rec.Sport.Soccer Statistics Foundation* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rsssf.com/>
40. *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations* [online]. 2015, , 102 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf

41. *UEFA koeficient: Liga mistrů 2018-2019* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.coen.wz.cz/ligamistru18-19.htm>
42. UEFA. *UEFA* [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné také z: <http://www.uefa.org/>
43. UEFA. *2017/18 UEFA Europa League revenue distribution* [online]. Wednesday 16 August 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/uefaeuropaleague/news/newsid=2493323.html#/>
44. UEFA. *2017/18 UEFA Champions League revenue distribution* [online]. Wednesday 16 August 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/news/newsid=2493261.html#/>
45. UEFA. *Regulations of the UEFA Champions League 2015-18 Cycle: 2017/18 Season* [online]. 2017, 100 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/46/71/38/2467138_DOWNLOAD.pdf
46. UEFA. *The European Club Footballing Landscape* [online]. 2015, 130 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/42/27/91/2422791_DOWNLOAD.pdf

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf č. 1: Lorenzova křivka

Graf č. 2: Lorenzova křivka procentuálního zisku výher/bodů

Graf č. 3: Lorenzova křivka procentuálního zisku titulů

Graf č. 4: Lorenzova křivka procentuálního zisku titulů

Graf č. 5: Lorenzova křivka anglické ligy

Graf č. 6: Lorenzova křivka německé ligy

Graf č. 7: Lorenzova křivka nizozemské ligy

Graf č. 8: Lorenzova křivka řecké ligy

Graf č. 9: Lorenzova křivka rumunské ligy

Graf č. 10: Lorenzova křivka české ligy

Graf č. 11: Lorenzova křivka dánské ligy

Graf č. 12: Lorenzova křivka polské ligy

Graf č. 13: Lorenzova křivka bulharské ligy

Graf č. 14: Lorenzova křivka kyperské ligy

Graf č. 15: Lorenzovy křivky 1. skupiny

Graf č. 16: Lorenzovy křivky 2. skupiny

Graf č. 17: Lorenzovy křivky všech zkoumaných soutěží

Obrázek č. 1: procento týmů s titulem

Obrázek č. 2: procentuální úspěšnost zisku titulu

Tabulka č. 1: vybrané soutěže seřazené dle tržní hodnoty

Tabulka č. 2: 1. anglická liga, sezóna 1993/1994–2016/2017

Tabulka č. 3: 1. německá liga, sezóna 1993/1994–2016/2017

Tabulka č. 4: 1. nizozemská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 5: 1. řecká liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 6: 1. rumunská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 7: 1. česká liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 8: 1. dánská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 9: 1. polská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 10: 1. bulharská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 11: 1. kyperská liga, sezóna 1993/1994-2016/2017

Tabulka č. 12: ligové soutěže s klasickým herním formátem

Tabulka č. 13: ligové soutěže s nadstavbovou částí